

**TÜRKİYE
İÇ DENETİM
ENSTİTÜSÜ**
1995

ULUSLARARASI AKADEMİK FORUM 2024

TÜRKİYE İÇ DENETİM ENSTİTÜSÜ YAYINLARI
YAYIN NO:24

ULUSLARARASI AKADEMİK FORUM 2024
Teknoloji Devrimi ve Sürdürülebilirlik Dünyasında
GÜVENİN YENİDEN İNŞASI İÇİN DENETİM

ULUSLARARASI AKADEMİK FORUM 2024
Teknoloji Devrimi ve Sürdürülebilirlik Dünyasında
GÜVENİN YENİDEN İNŞASI İÇİN DENETİM

TÜRKİYE İÇ DENETİM ENSTİTÜSÜ YAYINLARI
YAYIN NO:24

© 2025, Türkiye İç Denetim Enstitüsü Derneği

Yayınlanan kitabın içeriğinde yer alan, görsel ve metin içerikleri ile görüşlerin sorumluluğu ilgili kişiye aittir. Kitabın her hakkı saklıdır. Bu kitabın hiçbir kısmı yayıncısının yazılı izni olmaksızın elektronik veya mekanik, fotokopi, kayıt ya da herhangi bir bilgi saklama, erişim sistemi de dahil olmak üzere herhangi bir şekilde çoğaltılamaz.

ISBN: 978-605-73775-4-8

Yayıncı
Türkiye İç Denetim Enstitüsü Derneği
Mecidiyeköy Mahallesi Cemal Sahir Sokak No: 29 D: 30-31 Şişli-İstanbul
Tel: 0212 212 55 24 - 25 / Faks: 0212 212 55 26
E-posta: tide@tide.org.tr

Editör
Prof. Dr. Melih Erdoğan
Ali Kamil Uzun
Gürdoğan Yurtsever
Sibelnur Söker

Türkiye İç Denetim Enstitüsü İnternet ve Sosyal Medya Adresleri
www.tide.org.tr
www.icdenetimdergisi.org
www.icdenetimgongresi.org
www.tideakademi.org
www.tidemuze.org
www.facebook.com/IcDenetim
www.linkedin.com/in/iiaturkey
www.instagram.com/iiaturkey
twitter.com/iiaturkey
www.youtube.com/user/IcDenetim

Yapım
3K Basım ve Yayıncılık Hizmetleri-Serpil Kaya Vurgun

ULUSLARARASI AKADEMİK FORUM 2024
Teknoloji Devrimi ve Sürdürülebilirlik Dünyasında
GÜVENİN YENİDEN İNŞASI İÇİN DENETİM

10 Mayıs 2024
Dokuz Eylül Üniversitesi Desem Salonları

TÜRKİYE İÇ DENETİM ENSTİTÜSÜ YAYINLARI

YAYIN NO: 24

Uluslararası Akademik Forum 2024 Bilim Kurulu

Prof. Dr. Ömer LALİK – *Bilim Kurulu Onursal Üyesi*
Prof. Dr. Melih ERDOĞAN – *Bilim Kurulu Başkanı*
Prof. Dr. Nuran CÖMERT – *MÖDAV Başkanı*
Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN – *MÖDAV Kurucu ve Mütevelli Heyet Üyesi*
Prof. Dr. Çağnur BALSARI – *Dokuz Eylül Üniversitesi, İşletme Fakültesi Dekanı*
Prof. Dr. Lerzan KAVUT – *İstanbul Üniversitesi*
Prof. Dr. Nur İrem NUHOĞLU – *Boğaziçi Üniversitesi*
Prof. Dr. Dursun ARIKBOĞA – *MÖDAV*
Prof. Dr. Figen ÖKER TÜRÜDÜOĞLU – *Bahçeşehir Üniversitesi*
Prof. Dr. Selahattin KARABINAR – *İstanbul Üniversitesi*
Prof. Dr. Duygu ANIL KESKİN – *İstanbul Üniversitesi*
Prof. Dr. Banu DURUKAN - *Dokuz Eylül Üniversitesi*
Prof. Dr. A. Fatih DALKILIÇ - *Dokuz Eylül Üniversitesi*
Prof. Dr. Seçil SİGALI - *Dokuz Eylül Üniversitesi*
Prof. Dr. Orhan ÇELİK - *Ankara Üniversitesi*
Prof. Dr. Saime ÖNCE - *Anadolu Üniversitesi*
Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN - *Uluslararası Vizyon Üniversitesi*
Prof. Dr. Çağla ERSEN CÖMERT - *Marmara Üniversitesi*
Prof. Dr. Kadir GÜRDAL - *Ankara Üniversitesi*
Prof. Dr. Banu TARHAN MENGİ - *Marmara Üniversitesi*
Prof. Dr. Beyhan MARŞAP - *HBV Üniversitesi*
Prof. Dr. Ümmühan ASLAN - *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi*
Prof. Dr. Semra KARACAER - *Hacettepe Üniversitesi*
Prof. Dr. Aylin POROY - *Uludağ Üniversitesi*
Prof. Dr. Zafer SAYAR - *Atılım Üniversitesi*
Prof. Dr. Serap YANIK - *HBV Üniversitesi*
Prof. Dr. Deniz UMUT DOĞAN - *Başkent Üniversitesi*
Prof. Dr. Nevran KARACA - *Sakarya Üniversitesi*
Prof. Dr. Birol YILDIZ - *Osmangazi Üniversitesi*
Prof. Dr. Ramazan AKTAŞ - *TOBB ETÜ*

Uluslararası Akademik Forum 2024 Organizasyon ve Düzenleme Komitesi

Ali Kamil UZUN - *Organizasyon ve Düzenleme Komitesi Başkanı*
Prof. Dr. Nuran CÖMERT - *MÖDAV Başkanı*
Prof. Dr. Nur İrem NUHOĞLU - *TİDE Yönetim Kurulu Başkan Vekili, Global IIA ARC Üyesi*
Prof. Dr. Çağnur BALSARI - *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dekanı*
Prof. Dr. Banu DURUKAN - *Dokuz Eylül Üniversitesi*
Prof. Dr. A. Fatih DALKILIÇ - *Dokuz Eylül Üniversitesi*
Prof. Dr. Seçil SİGALI - *Dokuz Eylül Üniversitesi*
Doç. Dr. Gürol DURAK - *Dokuz Eylül Üniversitesi*
Volga Görkem EROL - *TİDE Akademik İlişkiler Komitesi Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi*
Sibelnur SÖKER - *TİDE Akademik İlişkiler Komitesi Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi*
Gözen KASIMAY PEKER - *TİDE Akademik İlişkiler Komitesi Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi*
Özkan DEMİR - *TİDE Kurumsal İletişimden Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi*
İhsan BÜYÜKÜĞÜR - *TİDE Kurumsal İletişimden Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi*
Emin ÇOBANGÜÇ - *TİDE Kurumsal İletişimden Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi*
Aytek DEMİRDELEN - *TİDE Kurumsal İletişimden Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi*
Prof. Dr. Dursun ARIKBOĞA - *TİDE Akademik İlişkiler Komitesi Üyesi*
Prof. Dr. Lerzan KAVUT - *İstanbul Üniversitesi, TİDE Akademik İlişkiler Komitesi Üyesi*
Prof. Dr. Duygu ANIL KESKİN - *İstanbul Üniversitesi*
Prof. Dr. Çağla ERSEN CÖMERT - *Marmara Üniversitesi*
Doç. Dr. Tuba ŞAVLI İBİŞ - *Yeditepe Üniversitesi*
Doç. Dr. Sezen ULUDAĞ - *Anadolu Üniversitesi, TİDE Akademik İlişkiler Komitesi Üyesi*
Sevilay Sena YIĞIN - *TİDE Akademik İlişkiler Komitesi Üyesi*
Aslı ÇAVUŞOĞLU - *TİDE Genel Müdürü*
Güzide AKA - *TİDE Kıdemli Yönetmen*
Sanem DAŞÇI - *TİDE Yönetmen*
Zeynep ÖZÇELİK - *TİDE Yönetmen*
Ali Rıfat YÜCEL - *TİDE Yönetmen*
Z. Müge GÜLAY - *TİDE Mali ve İdari İşler Yönetmeni*

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	8
TEŞEKKÜRLER	10
TÜRKÇE PROGRAM	12
İNGİLİZCE PROGRAM	14
AÇILIŞ KONUŞMALARI	16
Prof. Dr. Mahmut AK, Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörü	17
Prof. Dr. Nur İrem NUHOĞLU, TİDE Yönetim Kurulu Başkan Vekili	20
Ali Kamil UZUN, TİDE Kurucu ve Onursal Başkanı	23
Prof. Dr. Nuran CÖMERT, MÖDAV Yönetim Kurulu Başkanı	30
AÇILIŞ SUNUŞU	34
TEKNOLOJİ DEVRİMİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	35
Prof. Dr. C. Coşkun KÜÇÜKÖZMEN, İzmir Ekonomi Üniversitesi	
FORUM I	
DEĞİŞEN DÜNYANIN YENİ DİNAMİKLERİ	52
Moderatör: Prof. Dr. Nur İrem NUHOĞLU, TİDE Yönetim Kurulu Başkan Vekili	53
Prof. Dr. Mübeccel Banu DURUKAN SALI, Dokuz Eylül Üniversitesi Öğr. Üyesi	55
Prof. Dr. Seçil SİGALI, Dokuz Eylül Üniversitesi	72
Erkan YENİÇARE, Norm Digital Genel Müdürü	93
ULUSLARARASI AKADEMİK FORUM 2024 MESLEKİ VE AKADEMİK SAYGI ÖDÜL TÖRENİ	102
ÖDÜL TÖRENİ PROGRAMI	103
Prof. Dr. Nur İrem NUHOĞLU, TİDE Yönetim Kurulu Başkan Vekili	105
Ali Kamil UZUN, TİDE Kurucu ve Onursal Başkanı	107
Prof. Dr. Nuran CÖMERT, MÖDAV Yönetim Kurulu Başkanı	108
Prof. Dr. Elif Dağ DEMİR, Anadolu Üniv. İktisadi ve İdari Bilim. Fak. Dekanı	109

Prof. Dr. Fuat ERDOĞAN, Anadolu Üniversitesi Rektörü	111
Prof. Dr. Ferruh ÇÖMLEKÇİ	113
SUNUŞ	115
“Addressing Challenges In A Rapidly Evolving Technological Landscape” Verra MARMALIDOU, IIA Yunanistan	
FORUM II	
GÜVENİN YENİDEN İNŞASI İÇİN DENETİM	123
Moderatör: Prof. Dr. Ömer LALİK	124
Sinan DUMLU, NETAŞ CEO	125
Dr. Burak ERKEK, Garanti BBVA Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı	140
Prof. Dr. Ali Fatih DALKILIÇ, Dokuz Eylül Üniversitesi	159
DEĞERLENDİRME VE KAPANIŞ	171
Prof. Dr. Çağnur BALSARI Dokuz Eylül Üniversitesi	
BAYRAK DEVİR TESLİM TÖRENİ	173
MUHASEBE ÖĞRETİM ÜYELERİ BİLİM VE DAYANIŞMA VAKFI (MÖDAV)	174
TÜRKİYE İÇ DENETİM ENSTİTÜSÜ (TİDE)	175
ULUSLARARASI AKADEMİK FORUM 2024’NİN ARDINDAN	177
YAYINLARIMIZ	184

SUNUŞ

Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE), iç denetim mesleğinin akademik gelişimine katkı ve destek sağlamak amacıyla üniversitelerimizle, akademik ilişkilerin geliştirilmesine stratejik olarak önem ve öncelik veriyor. Enstitü, iş dünyasının akademik dünya ile mesleki bağına güçlendirmek, karşılıklı iş birliğinin kapsamını ve yönünü tayin etmek amacıyla Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) ile birlikte, “Uluslararası Akademik Forum” düzenliyor.

2010 yılından başlayarak, her iki yılda bir yapılan Uluslararası Akademik Forumların sekizincisi Uluslararası Akademik Forum 2024, MÖDAV ve TİDE iş birliğiyle, 10 Mayıs 2024 tarihinde “Teknoloji Devrimi ve Sürdürülebilirlik Dünyasında Güvenin Yeniden İnşası İçin Denetim” temasıyla, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirildi. Etkinliğe, akademisyenler, öğrenciler ve iş dünyası katıldı. Program konuşmaları Youtube kanalından eş zamanlı olarak yayınlandı. Forumda, iklim krizi, jeopolitik, yapay zekâ, büyüme ve güvenlik sorunları, “güvenin yeniden inşası” başlığında tartışıldı.

Davos’ta gerçekleştirilen 54. Dünya Ekonomik Forumu (DEF-WEF), 2024 yılında, “Güvenin Yeniden İnşası” temasını ele aldı. Güvenin yeniden inşası demek, dünyada güvenin yitirildiği ya da en azından yitirmekte olduğu anlamına geliyor. Uluslararası ilişkilerin hatta bireysel ilişkilerin bugün geldiği duruma ve sürmekte olan savaşlar, bölgesel çatışmalar, istilalarla ilgili ikiyüzlü ve çıkarıcı tutumlara değil; doğal ve ekonomik kaynakların paylaşımındaki derin uçurumlara bakarak, bu sonucu rahatlıkla çıkarmak mümkün. Bu bakımdan isabetle seçilmiş olan tema, bir süredir dikkat çekilmekte ve birçok farklı platformda, tartışılmakta olan konuları belirli alt başlıklarda, Forumun gündemine getirdi.

Denetim hizmeti, bir kuruluşla, paydaşlar, yöneticiler, çalışanlar ve borç verenler vb. arasındaki sözleşmesel ilişkilerin izlenmesinde değerli bir rol oynaması nedeniyle talep ediliyor. Bu hizmet, temel olarak, bilgi kullanıcılarının karar almalarına yönelik nitelikli bilginin güvenilirliğini sağlamaya yönelik. Denetim mesleğinin, geleneksel yeterlilik, bağımsızlık, nesnellik ve kamu çıkarını gözetme konusundaki itibarı nedeniyle sağladığı hizmet bu bakımdan çok değerli ve kamusal bir nitelik taşıyor. Özellikle “İç Denetim”, kuruluşun faaliyetlerine değer katmak ve geliştirmek için nesnel ve bağımsız bir güvence ve danışmanlık işlevi olarak güvenilirliğin kuruluş içinden başlayarak yapılandırılmasına büyük katkı yapıyor. Küreselleşmenin, uluslararası ilişkiler ve işletmeler arası ilişkiler ağının giderek yoğunlaşması, küresel tehditlerin de artması anlamına geliyor. Bir ülkedeki kuruluş, tamamen yerel çalışma düzeni içinde bile olsa bu küresel tehditler-

den kendini yalıtamaz. Bu bakımdan, denetim olgusunun günümüzde, alanını kavrayış biçimini ve sorumluluk algısını önemli ölçüde genişletmesi gerekiyor.

TİDE, 2022 yılında Yeditepe Üniversitesi’nde gerçekleştirdiği “Uluslararası Akademik Forum” için belirlediği Çok Kutuplaşan Dünyada Jeoekonomik Stratejiler ve Denetim” başlığı altında; “Denetim” olgusuna nasıl bir görev düştüğü, “İç Denetimin” rolünün nasıl ele alınması gerektiği, risk unsurlarındaki ve risk algısındaki değişimler, yönetim modelleri ve bağlı konular üzerinde konunun en değerli ve önde gelen uzmanlarıyla, denetimin gelişen rolünü tartıştı. TİDE, bu yıl da DEF-WEF’in de belirttiği gibi, dünyada dramatik biçimde sarsılmış olan “Güven’in yeniden inşasında”, bir güvence sistemi olarak, denetim olgusunun çok değerli bir rolü ve işlevi olduğunu vurgulamak ve denetimin güvenin yeniden inşasındaki zorlukları aşma gizil gücünü ortaya koymak için konuyu çeşitli yönleriyle; konunun uzmanları, akademisyenler ve ilgili tüm taraflarla ele aldı.

Uluslararası Akademik Forum 2024’te yer alan konuşmacılar hem aktardıkları bilgiler hem de sunumlarıyla, geçmişteki ve geleceğimize bugünlerle ilgili çok değerli görüşlerini aktarma fırsatı buldular. Elinizde bulunan bu kitapta, Akademik Forum’da katkı sunan katılımcıların konuşmaları, sunumları ve değerli görüşleri yer alıyor.

Uluslararası Akademik Forum 2024’ün düzenlenmesinde büyük katkıları olan Türkiye İç Denetim Enstitüsü Akademik İlişkiler Komitesi Başkanı ve üyelerine, MÖDAV Başkanı ve üyelerine, Uluslararası Akademik Forum Bilim Kurulu Başkanı ve üyelerine, Uluslararası Akademik Forum Organizasyon ve Düzenleme Komitesi Başkanı ve üyelerine, Dokuz Eylül Üniversitesi rektörü ve öğretim üyelerine, Dokuz Eylül Üniversitesi Denetim Kulübü öğrencilerine, akademisyenlere ve konuklarımıza, tüm katılımcılara, Enstitümüz ofis çalışanlarına ve Uluslararası Akademik Forum 2024 Bildiri Kitabı’nın edit edilmesi ve yayına hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz.

Forum sonunda yapılan devir teslim töreninde Forum bayrağı, 2026’da dokuzuncusu düzenlenecek olan Uluslararası Akademik Forumun ev sahipliğini üstlenen İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi Duygu Anıl Keskin tarafından teslim alındı. Akademik Forum etkinliğimizin dokuzuncusunu, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi ev sahipliğinde İstanbul’da gerçekleştireceğiz ve yine bir araya geleceğiz.

Gelecek Akademik Forumlarda yeniden buluşmak dileklerimizle...

Türkiye İç Denetim Enstitüsü

TEŞEKKÜRLER

Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE) ve Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) iş birliği ile çevrim içi olarak düzenlenen Uluslararası Akademik Forum 2024'e katkı sağlayan akademik dünyanın değerli öğretim üyelerine, iş dünyasının değerli yönetici ve çalışanlarına, yurt dışından katılım sağlayan akademisyen ve meslektaşlarımızla birlikte katılımlarıyla bizlerin geleceğe olan inancını artıran öğrencilerimize teşekkür ederiz.

Açılış konuşmalarıyla bizleri onurlandıran; Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Çağnur Balsarı'ya, Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mahmut Ak'a, TİDE Yönetim Kurulu Başkan Vekili, Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nur İrem Nuhoglu'na, TİDE Kurucu ve Onursal Başkanı ve Akademik İlişkiler Komitesi Başkanı Ali Kamil Uzun'a, MÖDAV Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Nuran Cömert'e,

Açılış sunuşunu yapan; İzmir Ekonomi Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. C. Coşkun Küçüközmen'e,

Değişen Dünyanın Yeni Dinamikleri başlıklı Forum I'de moderatörlük yapan TİDE Yönetim Kurulu Başkan Vekili, Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nur İrem Nuhoglu'na, Dokuz Eylül Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mübeccel Banu Durukan Sah'ya, Dokuz Eylül Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Seçil Sigal'ya, Norm Digital Genel Müdürü Erkan Yeniçare'ye,

Mesleki ve Akademik Saygı Ödülü'nün takdimini yapan; TİDE Yönetim Kurulu Başkan Vekili Prof. Dr. Nur İrem Nuhoglu'na, TİDE Kurucu ve Onursal Başkanı ve Akademik İlişkiler Komitesi Başkanı Ali Kamil Uzun'a, MÖDAV Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Nuran Cömert'e, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Elif Dağ Demire, Anadolu Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Fuat Erdoğan'a konuşmaları ve ardından ödülü alan Anadolu Üniversitesi emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Ferruh Çömlekçi'ye, ödülün tasarımını yapan ve hazırlayan Anadolu Üniversitesi Öğretim Üyesi ve Seramik Sanatçısı Prof. Kemal Uludağ'a,

Addressing Challenges In A Rapidly Evolving Technological Landscape başlıklı Sunuş gerçekleştiren IIA Yunanistan Yönetim Kurulu Başkanı Verra Marmalidou'ya,

Güvenin Yeniden İnşası İçin Denetim başlıklı Forum II'de moderatörlük yapan MÖDAV Kurucu Mtevelli Heyet Üyesi, TİDE Şeref Üyesi Prof. Dr. Ömer Lalik'e, Dokuz Eylül Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ali Fatih Dalkılıç'a, NETAŞ CEO'su Sinan Dumlu'ya, Garanti Bankası Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı Dr. Burak Erkeke,

Forum'a performansları ile destek sağlayan; Dokuz Eylül Üniversitesi Müzik Kulübü öğrencilerine,

Forum kapanış bildirisini sunan; Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Çağnur Balsarı'ya,

Forum programı ve organizasyonunda emekleri için; Bilim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Melih Erdoğan ve üyelerine,

İlgi ve katılımları için üniversitelerimizden katılan değerli öğretim üyeleri ve öğrencilerine, iş ve meslek insanlarına, Forum programı ve organizasyonunda emekleri için Bilim Kurulu Başkanı ve üyelerine, Organizasyon ve Düzenleme Komitesi'ne, Akademik İlişkiler ve Kurumsal İletişim Komiteleri'ne, TİDE Genel Müdürü Aslı Çavuşoğlu'na,

TİDE ofis çalışanları; Güzide Aka'ya, Sanem Daşçı'ya, Zeynep Özçelik'e, Ali Rifat Yücel'e, Z. Müge Gülay'a,

Uluslararası Akademik Forum 2024 kitap çalışmasının editörlüğünü yapan; Prof. Dr. Melih Erdoğan'a, Ali Kamil Uzun'a, Gürdoğan Yurtsever'e, Sibelnur Söker'e,

Uluslararası Akademik Forum 2024 ile ilgili görsel tasarımlar ve forum kitabını yayına hazırlayan; Serpil Kaya, Nuray Vurgun ve 3K Yayıncılık Hizmetleri'ne,

TEŞEKKÜR EDERİZ

Türkiye İç Denetim Enstitüsü Yönetim Kurulu

ULUSLARARASI AKADEMİK FORUM 2024

Teknoloji Devrimi ve Sürdürülebilirlik Dünyasında GÜVENİN YENİDEN İNŞASI İÇİN DENETİM

09.00- 09.30

Kayıt ve Kahve

09.30 - 10.15

Saygı Duruşu, İstiklal Marşı
ve Açılış Konuşmaları

Prof. Dr. Çağnur BALSARI

Dokuz Eylül Üniversitesi, İşletme Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Mahmut AK

Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Nur İrem NUHOĞLU

TİDE Yönetim Kurulu Başkan Vekili

Ali Kamil UZUN

TİDE Kurucu ve Onursal Başkanı

Akademik İlişkiler Komitesi Başkanı

Prof. Dr. Nuran CÖMERT

MÖDAV Yönetim Kurulu Başkanı

10.15 - 11.00

Açılış Sunuşu:

Teknoloji Devrimi ve Sürdürülebilirlik

Prof. Dr. C. Coşkun KÜÇÜKÖZMEN

İzmir Ekonomi Üniversitesi

11.00 - 11.30

Kahve Arası

11.30 - 13.15

Forum I: Değişen Dünyanın Yeni Dinamikleri

Moderatör: Prof. Dr. Nur İrem NUHOĞLU

Boğaziçi Üniversitesi

TİDE Yönetim Kurulu Başkan Vekili

Dünyanın Yeni Finansal Düzeni

Prof. Dr. Mübeccel Banu DURUKAN SALI

Dokuz Eylül Üniversitesi

Sürdürülebilirlik, İklim ve Doğa

Bağlamında Yeşil Aklama

Prof. Dr. Seçil SIGALI

Dokuz Eylül Üniversitesi

Ekonomi ve Toplum İçin İtici Bir Güç

Olarak Yapay Zekâ

Erkan YENİÇARE

Norm Digital Genel Müdürü

13.15 - 14.15

Yemek Arası

14.15 - 15.00

Mini Konser

Mesleki ve Akademik Saygı Ödül Töreni

15.00 - 15.45

**Sunuş: "Addressing Challenges In A Rapidly
Evolving Technological Landscape"**

Verra MARMALIDOU

IIA Yunanistan

15.45 - 16.15

Kahve Arası

16.15 - 18.15

Forum II: Güvenin Yeniden İnşası İçin Denetim

Moderatör: Prof. Dr. Ömer LALİK

*Uluslararası Akademik Forum 2024 Bilim
Kurulu Onursal Üyesi*

Günümüzde Güven Bunalımını Yaratan

Etkenler ve İç Denetim

Prof. Dr. Ali Fatih DALKILIÇ

Dokuz Eylül Üniversitesi

Yakınsama ve Yapay Zekâ - Sinan DURLU

NETAS

Dijital Tehditler Karşısında Dijital Denetim

Dr. Burak ERKEK

Garanti BBVA

Değerlendirme ve Kapanış

Prof. Dr. Çağnur BALSARI

Dokuz Eylül Üniversitesi

İşletme Fakültesi Dekanı

* TİDE, konuşmacı ve oturum saatlerinde değişiklik yapma hakkına sahiptir.

INTERNATIONAL ACADEMIC FORUM 2024

AUDIT FOR REBUILDING TRUST In the World of Technology Revolution and Sustainability

09.00- 09.30

Registration and Coffee

09.30 - 10.15

Opening Speeches

Prof. Dr. Çağnur BALSARI
Dean of Dokuz Eylül University

Prof. Dr. Mahmut AK
Rector of Dokuz Eylül University

Prof. Dr. Nur İrem NUHOĞLU
Deputy Chairman of TİDE Board of Directors

Ali Kamil UZUN
Founder and Honorary President of TİDE

Prof. Dr. Nuran CÖMERT
President of MÖDAV

10.15 - 11.00

Keynote Presentation:
Technology Revolution and Sustainability

Prof. Dr. C. Coşkun KÜÇÜKÖZMEN
Izmir Economics University

11.00 - 11.30

Coffee break

11.30 - 13.15

Forum I: New Dynamics of a Changing
World

Moderator: Prof. Dr. Nur İrem NUHOĞLU
Deputy Chairman of TİDE Board of Directors

New Financial Order of the World

Prof. Dr. Mübeccel Banu DURUKAN SALI
Dokuz Eylül University

**Greenwashing in the Context of
Sustainability, Climate and Nature**

Prof. Dr. Seçil SİGALI
Dokuz Eylül University

**Artificial Intelligence as a Driving Force for
Economy and Society**

Erkan YENİÇARE
Norm Digital

13.15 - 14.15

Lunch break

14.15 - 15.00

Mini Concert (20-25 min.) and Professional
and Academic Respect Award Ceremony

15.00 - 15.45

Presentation: "Addressing Challenges In A
Rapidly Evolving Technological Landscape"

Verra MARMALIDOU
*Chair of IIA Greece and Head of Compliance
Risk Governance & Monitoring at National
Bank of Greece*

15.45 - 16.15

Coffee break

16.15 - 18.15

Forum II: Auditing To Rebuild Trust

Moderator: Prof. Dr. Ömer LALİK
*International Academic Forum 2024
Honorary Member of the Scientific
Committee*

**Factors Creating Trust Crisis and Internal
Audit**

Prof. Dr. Ali Fatih DALKILIÇ
Dokuz Eylül University

Convergence and Artificial Intelligence -

Sinan DUMLU
NETAŞ

Digital Audit in the Face of Digital Threats

Dr. Burak ERKEK
Garanti BBVA

18.15

Evaluation and Closing

Prof. Dr. Çağnur BALSARI
Dean of Dokuz Eylül University

* TİDE reserves the right to change the speakers & hours.

SUNUŞ

“Meslekte akademik gelişimin ulusal çözüm ortağı olmak”

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Prof. Dr. Çağnur BALSARI

Dokuz Eylül Üniversitesi, İşletme Fakültesi Dekanı

“Bu yıl Uluslararası Akademik Forum 2024’ün ev sahipliğini yapma şerefini aldık”

Sayın rektörüm, TİDE yönetim kurulu üyelerim, başkanlarım, hocalarım, öğrencilerimiz, misafir hocalarımız, hoş geldiniz.

Dokuz Eylül Üniversitesi olarak, TİDE ve MÖDAV ile yaptığımız iş birliğiyle, bu yıl Uluslararası Akademik Forum 2024’ün ev sahipliğini yapma şerefini aldık. Mutluluğumuzu bir kez daha ifade etmek isterim.

Bütün dünyanın konuştuğu, üzerinde durduğu, iç denetim ve güven konusu ile güven bunalımlarını nasıl açacağımız ve güveni nasıl inşa edebileceğimize dair ve bu konuların üzerine basan çok güzel bir program hazırlandı. Şu an aramızda değil ama bizi çevrim içi takip eden Prof. Dr. Melih Erdoğan’a, programın ve temanın hazırlanmasında yol göstericiliği için üniversitemiz adına öncelikle çok teşekkür ederim. TİDE ve MÖDAV’a, bilim kurumumuza, düzenleme komitemize ve programın hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyor, hepinize tekrar hoş geldiniz diyorum.

Prof. Dr. Mahmut AK
Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörü

“Kurumların geleceğe aktarılmasında denetim çok önemli”

Sayın dekanım ve sayın başkanlar ve değerli üyeler ve değerli konuklar hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kurumların belli kurallar ve bir sistem içinde sürdürülebilirliğini iç denetim sağlıyor. O bakımdan kurumların geleceğe aktarılmasında denetimin önemli olduğunu düşünüyorum. Kurumlar ne kadar kurumsallaşmışlarsa, o işleri yürütenlerin zihinleri daha rahat ve üretimleri daha verimli olacaktır. Bizim de asıl amacımız öncelikle iyi bir iş akışının oluşturmak, bunda da denetim mekanizmalarının kurulmasının ne kadar önemli olduğunu görüyoruz.

Denetim veya değerlendirmeler sırasında ileri sürülen görüşmeler, kurumlar için altın bir fırsat, gözle görülemeyen bir hediyedir. Kendi iç denetimlerimiz, onun yanında sayıştay denetçileri ve diğer YÖK denetleme kurulundan yetkililerle çeşitli vesilelerle bir araya geldiğimiz buluşmalarda çok değerli bilgiler alıyoruz. TİDE, Türkiye'nin tamamına çok önemli bir dış paydaş, MÖDAV ise bu işin akademi camiası olarak çok önemli işler başarıyor.

Teknoloji tüm hayata girmiş durumda, teknolojiyle işler artık daha kolay. Birey olarak insana daha fazla zaman kalıyor. Teknoloji ve yapay zekanın kullanımıyla birlikte belli kuralların oluşturulduğu ve denetimin de o düzenin planlandığı şekilde yürüdüğünü bizlere gösteriyor. Bunun kurallara bağlanması da hizmet üretimleri bakımından bir zorluk değil aslında iş açısından bir düzen demek. Bu açıdan hem teknolojik imkanlar hem de bunların sürdürülebilir şekilde geleceğe ışık tutması konusu çok önemli. Bu konunun burada tema haline getiriliyor olmasını da takdire şayan buluyorum.

Emeği geçen herkesi kutluyor, toplantının muhasebe camiası ve TİDE için hayırlı olmasını diliyorum, saygılarımı sunuyorum.

Prof. Dr. Nur İrem NUHOĞLU
TİDE Yönetim Kurulu Başkan Vekili

“Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılının ilk etkinliğini, bir Cumhuriyet kenti olan İzmir’de gerçekleştiriyoruz”

Sayın Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörü, Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dekanı, TİDE ve MÖDAV’ın kıymetli kurul üyeleri, saygı değer bilim insanları, öğrencilerimiz,

TİDE ve MÖDAV adına hepinize teşekkür ediyor ve hoş geldiniz diyoruz.

TİDE Yönetim Kurulu Başkanımız Sayın Osman Bahri Turgut’un iş seyahati sebebiyle, yurt dışında bulunduğu için bugün maalesef aramızda bulunmuyor fakat konuşmasını benimle paylaştı ve mesajını bu konuşmamda sizlere aktarıyor olacağım.

Konuşmamın başında, “Teknoloji Devrimi ve Sürdürülebilirlik Dünyasında Güvenin Yeniden İnşası İçin Denetim” temasında düzenlediğimiz bu anlamlı etkinliğimize ev sahipliği yapan İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü İşletme Fakültesi’ne sonsuz teşekkürlerimizi yönetim kurulum adına iletiyorum.

TİDE olarak iç denetim mesleğimizin akademik gelişimine katkı ve destek sağlamak amacıyla üniversitelerimizle, akademik ilişkilerin geliştirilmesine stratejik olarak çok önem vermekteyiz.

Bu kapsamda ilk olarak 2010 yılında Marmara Üniversitesi’nde düzenlediğimiz Akademik Forum etkinliği sırasıyla; İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi’nde, Galatasaray Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi ile devam etti. 2020 yılında pandemi koşulları nedeniyle çevrim içi olarak gerçekleştirdiğimiz etkinliğimiz, 2022 yılında Ege Üniversitesi ile devam etti ve bugün Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılının ilk etkinliği olarak bir Cumhuriyet kenti olan İzmir’de gerçekleştiriyor olmaktan da ayrı büyük mutluluk duyuyoruz.

Küresel meslek örgütümüz olan IIA ve 170 kadar üyesiyle tüm dünyada Mayıs ayını, ‘İç Denetim Farkındalık Ayı’ olarak ilan etmiştir. Dolayısıyla bu etkinliğimizin mayıs ayına gelmesi bizim için bir mutluluktur. Bu anlamlı etkinliğin farkındalık ayı içinde gerçekleştirerek, paydaşlarımızın da iç denetimle ilgili farkındalığını artırmayı amaçlıyoruz. Uluslararası İç Denetim Farkındalık Ayı’na da başkanımız Osman Bahri Turgut ve kendi adıma kutluyor ve bu vesileyle bir arada olduğumuz için de çok mutlu olduğumuzu belirtiyorum.

TİDE olarak mayıs ayı boyunca bir dizi faaliyet gerçekleştiriyor olacağız bu faaliyetlerimizi de TİDE’nin sayfasından takip edebilirsiniz.

Değerli Katılımcılar,

Son dönemde küresel çapta yaşanan belirsizliklerin artması, iç denetim mesleğinin önemini daha da açık bir şekilde ortaya koymuştur. Ekonomik dalgalanmalar, küresel sağlık krizi, iklim değişikliğiyle ortaya çıkan sürdürülebilirlik ihtiyaçları, hızlı dijital dönüşümler, kurumların muhtelif belirsizlikleri ile karşı karşıya bıraktı ve bunlarla mücadeleyi zorunlu kıldı.

Artan yapay zeka kullanımı ile bilgi sistemleri güvenliğinin daha da öne çıktığını hep birlikte yaşayarak öğrendik. İç denetim mesleğimiz kapsamında değişen dünyamızın yeni dinamikleri karşısında bugün gerçekleştireceğimiz forum et-

kinliğinde yapay zeka kullanımı, teknolojik dönüşümler, sürdürülebilirlik başlıklarını her biri alanında uzman konuşmacılardan dinleme imkanı bulacağız. Artan belirsizliklere karşı güvenin yeniden inşası için iç denetimin önemini bugün vurgulamaya çalışacağız.

TİDE olarak, 3000 aşkın aktif üyesiyle, 1995 yılından günümüze kadar gelişen toplumsal ve kurumsal dinamiklere uyum sağlamak için mesleğimizin yarattığı katma değeri vurgulamaya ve gereklerini ortaya koyma amacıyla faaliyetlerimizi devam ettiriyoruz. Meslekte küresel gelişim ve mükemmelliğin paydaşı olmak vizyonumuzu oluşturmakta. İç denetim mesleğimizin gelişimine katkı sunmak amacıyla üniversitelerde, iç denetim mesleğinin tanıtılması, öğrencilere iç denetim kariyer olanakları hakkında bilgiler verilmesi, mezuniyet sonrası bilinçli tercihler yapılması, mesleki kariyer için donanımlı insan kaynağı gelişimine katkı sağlanması, mesleğin akademik gelişimine ve tanıtımına değer katmak bakımından çok önemli bir görevi üstlenmiş olduğumuzu TİDE olarak biliyoruz.

Bu faaliyetlerimiz biri olan 2024 Uluslararası Akademik Forum etkinliğimize göstermiş olduğunuz ilgi için TİDE adına hepinize teşekkür ediyor ve mesleğimizin gelişimi adına başarılı bir etkinlik olmasını diliyorum. Katılımınız için tekrar çok teşekkür ediyorum...

Ali Kamil UZUN
TİDE Kurucu ve Onursal Başkanı

“Geleceğe ortak olmak için yarına hazırlanıyoruz”

Dokuz Eylül Üniversitesi'nin Değerli Rektörü Sayın Prof. Dr. Mahmut Ak, MÖDAV'ın Değerli Başkanı Sayın Prof. Dr. Nuran Cömert, TİDE'nin Değerli Başkan Vekili Sayın Prof. Dr. İrem Nuhoglu, meslek ailemizin değerli paydaşları, saygıdeğer bilim, iş ve meslek insanları, sevgili gençler, sizleri sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Hoş geldiniz!

TİDE ve MÖDAV olarak iki yılda bir düzenlediğimiz Uluslararası Akademik Forum'un sekizincisini, “Teknoloji Devrimi ve Sürdürülebilirlik Dünyasında; Güvenin Yeniden İnşası İçin Denetim” temasıyla Dokuz Eylül Üniversitemizin ev sahipliğinde İzmir'de gerçekleştiriyoruz.

TİDE, iç denetim mesleğinin akademik gelişimine katkı ve destek sağlamak amacıyla üniversitelerimiz ile akademik ilişkilerin geliştirilmesine stratejik olarak önem ve öncelik veriyor. Enstitümüz, iş dünyasının akademik dünya ile mesleki bağını güçlendirmek, karşılıklı iş birliğinin kapsamını ve yönünü tayin

etmek amacıyla MÖDAV ile birlikte iki yılda bir düzenli olarak, “Uluslararası Akademik Forum” etkinliğini sürdürüyor.

Bilim ve aklın rehberliğinde mesleki ve akademik geleceğimizi konuştuğumuz akademik forumlarımız, geleceğe ortak olmak için yarına hazır olmanın aksiyonlarını değerlendirdiğimiz tema konularıyla küresel ve ulusal paydaşlarımızla birlikte akademik ve mesleki olarak geleceğimizi şekillendirdiğimiz önemli bir ortak akıl platformudur.

Uluslararası Akademik Forum ile mesleğimizin geleceği olan gençlerimizin akademik gelişimine destek olmaya, geleceğe daha donanımlı hazırlanmaları için iş dünyasıyla buluşturmaya ve akademi, iş ve meslek dünyamızın konusunda yetkin bilim ve meslek insanlarının bilgi ve görüşlerini gençlerle paylaşmalarını amaçlıyor ve bu amaç uğruna çalışıyoruz.

Bilim ve akılı harmanladığımız bu ortak akıl platformunda, geleceğe ortak olmak için yarına hazırlanıyoruz.

TİDE, üniversiteler, akademisyenler ve öğrencilerle iş birlikleri kurarak, gelecek neslin yolunu açan, yeni nesil iç denetçilerin gelişimine yönelik Akademik Forum ve Gelecek Zirvesi etkinlikleriyle, küresel meslek örgütümüz IIA tarafından küresel inovasyon ödülüne layık görüldü.

2023 yılını uğurlamaya yakın bir dönemde kazanılan küresel ödül, ifade etmeye çalıştığımız mesleğin akademik gelişimine ilişkin faaliyetlerimizi taçlandıran bir başarı olarak ülkemiz ve meslek ailemiz adına bizleri gururlandırdı.

Değerli Katılımcılar,

2022 yılında Yeditepe Üniversitesi’nde gerçekleştirdiğimiz, “Uluslararası Akademik Forum” için belirlediğimiz, “Çok Kutuplaşan Dünyada Jeoekonomik Stratejiler ve Denetim” başlığı altında; “Denetim” olgusuna nasıl bir görev düştüğü, “İç Denetimin” rolünün nasıl ele alınması gerektiği, risk unsurlarındaki

ve risk algısındaki değişimler, yönetim modelleri ve bağlı konular üzerinde konunun en değerli ve önde gelen uzmanlarıyla, denetimin gelişen rolü değerlendirildi.

Bu yıl da, Davos’ta gerçekleştirilen 54. Dünya Ekonomik Forumu (DEF-WEF)’nin teması olan “Güvenin Yeniden İnşası” konusunu ele alarak, dünyada dramatik biçimde sarsılmış olan “Güven’in yeniden inşasında”, bir güvence sistemi olarak, denetim olgusunun çok değerli bir rolü ve işlevi olduğunu vurgulamak istedik. Aynı zamanda denetimin güvenin yeniden inşasındaki zorlukları aşma gizilgücünü ortaya koymak, konuyu çeşitli yönleriyle; konunun uzmanları, akademisyenler ve ilgili tüm taraflarla tartışmak için, Uluslararası Akademik Forum 2024 temasını, “Teknoloji Devrimi ve Sürdürülebilirlik Dünyasında; Güvenin Yeniden İnşası İçin Denetim” olarak belirledik.

Öte yandan, Dünya Ekonomik Forumu’nun 2024 yılı için hazırladığı Küresel Riskler Raporu’na göre, önümüzdeki iki yıl içinde bilgi kirliliği ve iklim değişikliği, siber güvenlik, jeopolitik çatışmalar, fırsat eşitsizliği, enflasyon, mecburi göç, ekonomik gerileme ve kirlilik önemli riskler arasında yer alıyor.

Söz konusu küresel riskler raporu, hızlı bir şekilde evrilen yapay zekâ tarafından üretilen yanlış bilgi ve dezenformasyonun, toplumsal kutuplaşmayı artırmanın yanı sıra bilgi akışını etkileyerek küresel düzeyde istikrarsızlık potansiyelini artırabileceğine dikkat çekiyor.

Dünya genelinde, bu yılın öne çıkan kısa vadeli riskleri arasında iklim değişikliğinin yanı sıra jeopolitik dinamikler de yer alıyor. Bu iki unsurun, küresel tedarik zincirlerini etkileyerek iş dünyası ve ekonomik yapılar üzerindeki olumsuz etkileri öngörülüyor.

Birbirleriyle bağlantılı bu riskler göz önüne alındığında, şirketlerin tedarik zincirlerinin uygunluğunu değerlendirirken, bölgesel çatışmalar, iklim değişiminin neden olacağı riskler ve siber saldırılar gibi potansiyel kesintilere karşı dikkatli olması ve kriz planlamaları yapması öneriliyor.

Bu nedenlerle, denetim mesleğinin; geleneksel yeterlilik, bağımsızlık, nesnellik ve kamu çıkarını gözetme konusundaki itibarı ve sağladığı hizmet bu bakımdan çok değerli olup, kamusal bir nitelik taşıyor.

Bu hizmet, temel olarak, bilgi kullanıcılarının karar almalarına yönelik nitelikli bilginin güvenilirliğini sağlamaya yönelik. Özellikle “İç Denetim”, kuruluşun faaliyetlerine değer katmak ve geliştirmek için nesnel ve bağımsız bir güvence ve danışmanlık işlevi olarak güvenilirliğin kuruluş içinden başlayarak yapılandırılmasına büyük katkı sağlıyor.

Değerli Bilim, İş ve Meslek İnsanları, Sevgili Gençler,

İş, insan ve teknolojinin değiştiği ve birbirini dönüştürdüğü bir dönemin içinden geçiyoruz.

Dijitalleşmenin tetiklediği değişim ve dönüşüm sürecinde, iç denetim mesleğinin geleceği için önemli fırsatlar bulunuyor.

Bu gelişmeler sonrası iç denetim mesleğinin geleceği; analitik teknolojilerden faydalanan, robotik süreç otomasyonu, yapay zekâ kullanan, gerçek zamanlı izleme ve raporlama sağlayan stratejik iş ortağına dönüşüm süreci içinde şekillenecek, şekilleniyor.

Bu yeni dönem, farklı beceri ve yeteneklere sahip meslek insanlarına ihtiyaç duyuyor. Kendini yenileyen, paydaşların yeni ihtiyaç ve beklentilerini anlayarak, güvence sağlamanın yeni yaklaşımlarını sunabilen, robotik süreç otomasyonu ve yapay zekâ uygulamalarının, dijitalleşmenin yarattığı riskleri anlayabilen meslek insanlarının kurumlarımızda daha çok yer alacağı öngörülüyor.

Öngörülen dijital dönüşümün yönetilmesi, iç denetim faaliyetinin yürütülmesinde her seviyede çalışana liderlik fırsatı tanımakta, başarılı bir liderlik için çalışanların stratejik gelişim, kişisel gelişim, motivasyon, iş zekası, proje yönetimi, her seviyede paydaşlarla iletişim becerilerini geliştirmelerini gerektiriyor.

Dijital çağda iç denetçi olmak, fütürist lider olmaktır. Dijital çağın iç denetçisi, ileri düzeyde teknoloji uzmanı olmasının yanı sıra yeni teknolojilerin tasarlanması ve uygulanmasıyla birlikte geleceği araştıran, tahmin eden ve canlandıran vizyoner liderdir.

Teknoloji, iç denetim dünyasına daha fazla değer yaratma fırsatı getiriyor. Sürekli öğrenme, teknolojiyle çalışma, eleştirel düşünme, esneklik ve beceriklilik her zamankinden daha önemli hale geliyor. Dijital olarak dönüşen kurumlarda ihtiyaç duyulan becerileri geliştiren iç denetçilerin geleceği parlak olacak.

Dijital çağın kurumları için dijital çağın iç denetçisi, birlikte değer ortağı ve sürdürülebilir gelecek olacak.

Bugün sekizincisini düzenlediğimiz Akademik Forum'da çok değerli meslek ve bilim insanları forum tamamız ile ilgili değerli görüşlerini paylaşacaklar.

Çok değerli konuşmacılarımıza teşekkürlerimi sunuyorum.

Meslek Ailemizin Değerli Paydaşları,

Mayıs ayı uluslararası iç denetim farkındalık ayı, 12 Mayıs Anneler günü, 19 Mayıs ise Gençlik bayramı...

İçinde bulunduğumuz bu ay vesile olduğu güzel ve anlamlı günler ile kutlu bir ay...

İç denetim kurumsal hayatın sürdürülebilir geleceği için güvence oluşturuyor, her anne evladı ile gelecek için umut yetiştiriyor, gençlik ise geleceğimiz, geleceğimizin geleceği...

Bir başka ifade ile Mayıs ayı geleceğin ifade bulduğu bir ay... Güzel gelecek dileklerimizle farkındalık ayımızı, anneler günümüzü ve gençlik bayramımızı kutluyorum.

Günün ve içinde bulunduğumuz ayın anlamının mesleki ve akademik çalışmalarımıza yansımalarını diliyorum.

Değerli Katılımcılar,

Sözlerimi, küresel ve ulusal paydaşlarımızla birlikte akademik ve mesleki olarak geleceğimizi şekillendirdiğimiz bu platformun organizasyonuna destek olan kişi ve kurumlara teşekkürlerimi ifade ederek tamamlamak istiyorum.

Uluslararası Akademik Forum 2024 etkinliğimizin gerçekleştirilmesinde; kurumsal desteğini esirgemeyen akademik ortağımız MÖDAV'ın değerli başkanı ve üyelerine, ev sahipliği için Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü'ne ve İşletme Fakültesi Dekanlığı'na, öğretim üyelerine, TİDE Yönetim Kurulu Başkanı ve Üyelerine, Bilim Kurulu üyelerimize, Forum Organizasyon ve Düzenleme Komitesi üyelerine, forum oturumlarına konuşmacı olarak katılarak değerli görüşlerini paylaşan bilim, iş ve meslek insanlarına, TİDE Akademik İlişkiler ve Kurumsal İletişim Komitelerine, TİDE Genel Müdürü ve çalışanlarına, forumun gerçekleştirildiği platforma fiziki ve çevrim içi katılım göstererek ilgi ve sabırla izleyen forum katılımcıları bilim, iş ve meslek insanlarına, öğrenci kulüplerimize ve öğrencilerimize şükranlarımızı sunuyorum.

TİDE, MÖDAV ve üniversite iş birliği sürecinde emekleri geçenlere şükranlarımızı ifade ettikten sonra iki değerli insana şahsım ve sizler adına özel teşekkürlerimizi sunmak istiyorum.

İlki, akademinin köklerinin bulunduğu topraklardan, suyun komşu yakasından gelen Atinalı dostumuz, meslektaşımıza...

Kongre, forum ve zirve etkinliklerimize katılarak mesleki küresel gelişim sürecinde birlikte değer yaratma ve paydaş olma imkânı yaratan, geçen yıl yaşadığımız deprem felaketinde “hemdert” olan, birlikte acı, elem ve kederi paylaşan, iki ülke meslek insanlarını “biz” yapan mesajı ile birlikte geleceğe umut olan Yunanistan İç Denetim Enstitüsü Başkanı Sevgili Verra Marmalidou'ya, gönül dolusu teşekkürler...

Diğeri ise, her zaman koşullar ne olursa olsun ödün vermediği titizliği, zarifliği

ve yaratıcı dokunuşlarıyla etkinliklerimize ruh ve değer katan emekleri için değerli hocamız Prof. Dr. Melih Erdoğan'a gönül dolusu teşekkürler...

Değerli hocam sağlık koşulları nedeniyle ekran başında bizleri izliyor, kendisine acil şifalar diliyoruz. Forum teması ve programının şekillenmesinde özverili emekleri için değerli bilim, meslek ve sanat insanı hocamıza selam olsun!

İyi ki varsınız bilim ve meslek ailemizin değerli dostları...

Uluslararası Akademik Forum 2026 için ev sahipliğini üstlenen İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ne teşekkürlerimi ve başarı dileklerimi iletiyorum.

Meslek Ailemizin Değerli Paydaşları,

Saygıdeğer Bilim, İş ve Meslek İnsanları, Sevgili Gençler,

Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılını karşıladığımız, yüzüncü yılını kutladığımız bir dönemde; ulusal bağımsızlık ve cumhuriyet tarihimizde önemli yeri olan İzmir'de gerçekleştirdiğimiz “Teknoloji Devrimi ve Sürdürülebilirlik Dünyasında; Güvenin Yeniden İnşası İçin Denetim” temalı Uluslararası Akademik Forum 2024 etkinliğimizle, cumhuriyet yüzyıllarını sonsuz kılmak, çağdaş uygarlığın ötesi ileri bir toplum olmak, gezegenimizin sürdürülebilirliği, memleketimizin, mesleğimizin, bilim ve meslek ailemizin geleceği için sorumluluklarımızın bir gereğini yerine getirdiğimize inanıyoruz.

Bu inançla, Cumhuriyetimizin gelecek yüzyıllarının inşa edilmesinde söz sahibi olmak için gençliğimizle, hayallerimizle, heyecanımız ve yüksek enerjimizle Türkiye için değer, geleceğe güvence olmanın sorumluluğu ile asla vazgeçmeyeceğimiz değerlerimizle bize emanet edilen cumhuriyetimizi ilelebet payidar kılmak için çalışacak, birlikte değer üreteceğiz.

Yolumuz açık, geleceğimiz kutlu olsun!

Sevgi ve saygılarımla,

Prof. Dr. Nuran CÖMERT
MÖDAV Yönetim Kurulu Başkanı

“Güvenin yeniden inşasının gerekliliği”

Saygıdeğer hocalarım çok değerli öğrencilerimiz, birbirinden değerli katılımcılar, MÖDAV adına ben de sizlere öncelikle hoş geldiniz diyor sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Bu yıl Akademik Forum’un ana teması sevgili Melih Erdoğan hocamızın başkanlığını üstlendiği bilim kurulumuz tarafından, “Teknoloji Devrimi ve Sürdürülebilirlik Dünyasında; Güvenin Yeniden İnşası İçin Denetim” olarak belirlendi. Çok geniş bir konu gibi görünse de burada altı çizilecek temel konu denetim.

Temayı neden böyle bir başlıkla belirlediğimiz, Melih Hocamızın kaleminden TİDE’nin web sayfasından açıklanmış bulunmaktadır. Esasen dünyanın gündemi ne ise bizim gündemimiz o. Jeopolitik risklerin ve krizlerin dünyada bütün insanları ve kurumları etkilemesinin bir sonucu olarak yaşanan güven sorunu, Davos 2024’te güvenin yeniden inşasının tartışılması sonucunu yaratmıştır.

Güvenin yeniden inşasının gerekliliği Davos’ta tartışılırken, kendi özel günde-

mimizde bir güvence aracı olarak denetimi özellikle iç denetimi, bu forumda konuşmanın oldukça önemli ve gerekli olduğunu düşünüyorum.

Doğal bir ülke güven bunalımı ve güvenin yeniden inşasını konuşurken, uygarlığın bizi getirdiği noktada gezegenin ve insanlığın iç içe geçen çevresel, ekonomik ve yönetsel sorunlarıyla bütünleşik bir konu olan sürdürülebilirlik meselesini ve bu meseleyle doğrudan veya dolaylı etkisi ve etkileşimi olan teknolojideki baş döndürücü gelişmeleri ve üretken yapay zeka meselesinde konuşmak zihinlerimizi açmak bakımından elbette çok önemli. Özellikle yapay zekanın büyük veri, robot teknolojisi ve nesnelerin interneti ile yakınsaması dünyamızın geleceğini dikkate değer ölçüde şekillendiren bir oyun değiştirici olarak kabul edilmektedir. Bu anlamda yapay zekanın pozitif etki potansiyeli çok yüksektir. Eğer insanlık bu dönüştürücü teknolojileri sorumlu ve etik bir şekilde benimserse, dünyadaki tüm insanların yararına yenilik ve ilerleme sağlanabilir ve eşitlikçi daha iyi bir yaşam kalitesi için sınırsız fırsatların kapısı da açılmış olur.

Politika yapıcılar, sektör liderleri ve teknoloji uzmanları arasındaki iş birliği bu yakınlaşmanın tüm potansiyelini insanlığın yararına kullanılması açısından hayati önem taşımaktadır. Hiç şüphesiz bu noktada, görev ve sorumlulukların gereği gibi yerine getirilip getirilmediği konusunda yönetimlere ve tüm paydaşlara güvence ve danışmanlık hizmeti veren denetimin önemi arttığı gibi alanı ve kapsamı da genişlemekte ve aynı paralelde muhasebe uzmanlarında ve denetçilerde aranan yetkinlikler de değişmektedir.

Gerçek şu ki, gerek muhasebecilik ve bağımsız denetim gerek iç denetim sağlam akademik temellere dayalı olarak yürütülmesi gereken mesleki alanlardır ve her ikisi de giderek ileri uzmanlık seviyesinde yetkinlik gerektiren büyük ölçüde teknoloji destekli bir mesleğe dönüşmüştür.

Küresel örgüt IIA günümüz dünyasında işletmelerin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde iç denetimin amacını ortaya koymuş ve bu iç denetimin amacını şöyle tarif ediyor: İç denetimin amacı, yönetim kuruluna ve yönetime, bağımsız

konumda risk bazlı ve tarafsız bir şekilde güvence, tavsiye, iç görü ve öngörü sağlayarak, kurumun değer yaratma, koruma ve sürdürme yeteneğini güçlendirmek.

İçinde bulunduğumuz koşullarda kurumun değer yaratma, koruma ve sürdürme yeteneğini güçlendirme kabiliyetine sahip iç denetçilerin kolay yetiştirilemeyeceği de aşikardır. Bugün yetenek havuzları olarak görülen üniversitelerden en zeki mezunları gerek kamuda gerek özel sektörde bu mesleklere yönlendirebilmek, ülke çapında stratejik bir insan kaynakları yönetimi konusudur. Bunun farkında olabilmek özellikle kurumsal yönetimler için bir vizyon meselesidir. Türkiye İç Denetim Enstitüsü, vizyoner bir yaklaşımla, küresel örgütlerle aynı paralelde bir stratejik yaklaşım geliştirmiş, mesleğin akademik temellerinin sağlam olmasına katkı sunmak amacıyla, Türk akademisi ile doğrudan ilişki kuran birçok projeyi hayata geçirmiştir.

Türkiye İç Denetim Enstitüsü bundan 14 yıl önce Şubat 2010'da kendisi gibi ulvi bir amaca hizmet eden muhasebe akademisyenlerinin ve araştırmalarının niteliğinin sürekli artırılması için çok önemli faaliyetler gerçekleştiren Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfımız ile bir iş birliği protokolü imzalamıştır. Bu protokol kapsamında, üniversitelerle de iş birliği yaparak birçok önemli bilimsel faaliyet gerçekleştirmektedir. Akademik Forum da bunlardan biri ve daha önce de vurgulandığı üzere bu yıl sekizincisini düzenliyoruz.

İlkinin kendi görev yaptığım üniversitede düzenlenmesine öncülük ettiğim bu Akademik Forum'un ikincisine MÖDAV yönetiminde görev almış, mesleğine değer veren ve gönüllü çalışmalarla da muhasebe akademisyenlerinin niteliğinin yükseltilmesine önemli katkılar sunan İzmirli hocalarımızın ev sahipliğinde yapılıyor olmasından doğrusu gurur duyuyorum. Bu bağlamda Dokuz Eylül Üniversitesi değerli Rektörü Prof. Dr. Mahmut Ak ve İşletme Fakültesi'nin değerli Dekanı Prof. Dr. Çağnur Balsarı Hocamız başta olmak üzere tüm ekibi yürekten kutluyor ve kendilerine MÖDAV adına teşekkürlerimi arz ediyorum.

Çok paydaşlı böyle organizasyonlar görüldüğünden daha zordur. Teşekkür listemiz oldukça uzun. Buradan Organizasyon Düzenleme Komitesi'nin tüm üyelerine, TİDE Yönetim Kurulu Başkanı Osman Bahri Turgut, Kurucu ve Onursal Başkanı Ali Kamil Uzun, TİDE Yönetim Kurulu Üyesi ve Başkan Yardımcısı ve aynı zamanda MÖDAV Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Nur İrem Nuhoglu ve TİDE Genel Müdürü Aslı Çavuşoğlu başta olmak üzere emeği geçen herkese çok teşekkür ediyoruz. Ayrıca Akademik Forum'u anlamlandıran bilim kurulu üyeleriyle birbirinden değerli konuşmacılara oturum başkanlarına siz değerli konuşmacılara teşekkürü borç biliriz. Akademik Bilim Kurulu başkanımız ve aynı zamanda MÖDAV İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi ve Başkan Vekili Prof. Dr. Melih Erdoğan Hocamız çok özel bir teşekkürü hak ediyor. Hocamıza acil şifalar diliyor, hasta yatağında bile bizlerden hiç esirgemediği destekleri için çok teşekkür ediyoruz. İyi ki varlar. İnşallah en kısa sürede hep birlikte nice toplantılarda buluşacağız. Başarılı ve bir o kadar keyifli bir etkinlik olması dileğiyle konuşmamı burada bitiriyor, tekrar buluşmak umuduyla saygılar sunuyorum.

Prof. Dr. C. Coşkun KÜÇÜKÖZMEN
İzmir Ekonomi Üniversitesi

AÇILIŞ SUNUŞU

Teknoloji Devrimi ve Sürdürülebilirlik

Konuşmama programda emeği geçen tüm arkadaşlarımıza, dostlarımıza, hocalarımıza hepsine çok teşekkür ederek başlıyorum.

Beni İzmir Ekonomi Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak biliyorsunuz ama ondan önce Merkez Bankası ve BDDK'da uzun yıllar çalıştım. Denetimin içi, dışı, kontrolü, gözetimi, teftişi gibi alanlarının hepsi farklı farklı kavramlar ve müthiş bir gelecek sağlıyor. Umarım bu konuşmalarımızı YouTube'dan daha sonra öğrencilerimiz de dinlerler. Çünkü bir hazine ilk andan itibaren akmaya başladı. Dolayısıyla doldurabildiğiniz kadar doldurmanız dileğiyle konuşma başlamak istiyorum.

Denetimin dijital devrimi: teknoloji sektörü yeniden nasıl şekillendiriyor?

- Otomasyon sıradan işleri kolaylaştırır
- Veri analitiği gizli kalıpları (patterns) ortaya çıkarıyor
- Yapay zeka, geleceğin denetçisinin arkadaşı olarak hareket ediyor

Başlangıç yerine kimi tespitler (2)

Denetimin dijital devrimi: teknoloji sektörü yeniden nasıl şekillendiriyor?
Mark Friedlich, ESQ., CPA

- Otomasyon sıradan işleri kolaylaştırır
- Veri analitiği gizli kalıpları (patterns) ortaya çıkarıyor,
- Yapay zeka, geleceğin denetçisinin arkadaşı olarak hareket ediyor,
- Blockchain işlem doğrulama oyununu değiştiriyor,
- Siber güvenlik kritik önemi haiz bir konudur,
- Denetim Otoritelerinin (ve devletin) işi zordur,
- Dijital çağa uygun işe alım (işten çıkarma),
- **Denetimin geleceği: insan-teknoloji işbirliğidir!**

Başlangıç yerine kimi tespitler (3)

Denetimin dijital devrimi: teknoloji sektörü yeniden nasıl şekillendiriyor?

- **Denetimin geleceği: insan-teknoloji işbirliği**
- Teknoloji denetçilerin yerini almıyor; onları güçlendiriyor.
- Denetimin geleceği, teknolojinin sıradan görevleri yerine getirdiği işbirliğine dayalı bir yaklaşımda yatmaktadır.
- Aynı zamanda insan denetçiler, değerli bilgiler sağlamak ve mali tabloların bütünlüğünü sağlamak için yargılarını, deneyimlerini ve sosyal becerilerini kullanırlar.
- Bu insan-teknoloji işbirliği, daha verimli, etkili ve algılayıcı denetimlere yol açacak ve sonuçta finansal piyasalarda daha fazla güven ve şeffaflığa katkıda bulunacaktır.

- Blockchain işlem doğrulama oyununu değiştiriyor
- Siber güvenlik kritik önemi haiz bir konudur
- Denetim Otoritelerinin (ve devletin) işi zordur
- Dijital çağa uygun işe alım (işten çıkarma)
- Denetimin geleceği: insan-teknoloji iş birliği

Otomasyonu bir kenara bırakalım ve gizli kalıpların ortaya çıkarması konusu çok tehlikeli bir konu. Bu tehlikeli konuyu şöyle ifade edeceğim. Pandoranın Merakı adlı TV'de bir program var. Bir süre önce programa, Buket Uzuner sarı bir valizle geldi. İçinden kitap çalışmaları çıktı. Ben de öyle bir valizle gelecektim ama bu valizin bir kısmını sizlerle paylaşacağım. Elimdeki doküman, Financial Times'tan derlediğim gazete kopyalarından oluşuyor.

Buradaki bir haberi paylaşmak istiyorum. Çinliler artık nakit olarak para kullanmıyor. Dijital paraya geçti. Dijital paraya geçişin gözetleyici ve kontrol edici, devlet açısından etkilerini analiz eden bir yazı. Gizliniz saklınız zaten yoktu artık iyice kalmayacak. Ama yazıyı yazan İngiliz Çinlilerin nasıl düşündüğüne dair şöyle bir ifade kullanmış. "Çinliler bazı konuları öyle düşünüyorlar ki, dünyanın geri kalanı o düşündüklerinin daha yanından bile geçecek durumda değiller." Bunu özellikle vurgulamak istiyorum. Şimdi buradan tekrar konuya geçeceğim. Yapay zeka ne olacak? Geleceğin gerekçesinin arkadaşı olarak hareket ediyor ama bu arkadaşına çok güvenin ama çok da güvenmeyin.

- Teknoloji denetçilerin yerini almıyor; onları güçlendiriyor.
- Denetimin geleceği, teknolojinin sıradan görevleri yerine getirdiği işbirliğine dayalı bir yaklaşımda yatmaktadır.
- Aynı zamanda insan denetçiler, değerli bilgiler sağlamak ve mali tabloların bütünlüğünü sağlamak için yargılarını, deneyimlerini ve sosyal becerilerini kullanırlar.
- Bu insan-teknoloji işbirliği, daha verimli, etkili ve algılayıcı denetimlere yol açacak ve sonuçta finansal piyasalarda daha fazla güven ve şeffaflığa katkıda bulunacaktır.

Teknoloji denetçilerin yerini almıyor ama onları güçlendiriyor aynı zamanda denetçiler değeri ve mali tablolarda üstünlüğü sağlamak için yardım kullanıyorlar. İşte bu insan-teknoloji iş birliği daha verimli bir noktaya yol açacak. Şimdi bunlar prototip şeyler gibi gelebilir ama bu konuda çalışmaya başlamış olan bağımsız denetim kurumları Türkiye'de var. Mesela KPMG, akıllı denetim platformu KPMG Clara ile önemli bilgilerin alışverişi için tek bir kaynak görevi gören merkezi bir portal sunuyor.

Başlangıç yerine kimi tespitler (4)

Yapay Zekâ (YZ) ve Sürdürülebilirlik Çağında Becerileri Geliştirmek
EY'den uyarılarımız

Kanal değiştiriyoruz
Bildiginiz ZAPPING

- Bu anlayış, EY'nin, özellikle teknoloji, yapay zeka (AI), veri analitiği ve sürdürülebilirlik gibi alanlarda, işgücünün temel yetkinliklerini geliştirmeye yönelik stratejik vurgusunu yönlendirmektedir...
- Bu noktada öne çıkan kavram **YÖNETİCİ LİDERLİK** olmaktadır.
- Buradan gidilecek yol ise
- **Sürekli Öğrenme ve Yenilik Kültürünün Tesisidir**
- Sadece iç/dış eğitim değil, işi yaparken öğrenmeyi de sürece dahil etmelisiniz!
- **Ancak, yetenek gelişimi zorluklar içerir ve adaptasyon önemlidir!**

Bu anlayış, EY'nin, özellikle teknoloji, yapay zeka (AI), veri analitiği ve sürdürülebilirlik gibi alanlarda, işgücünün temel yetkinliklerini geliştirmeye yönelik stratejik vurgusunu yönlendirmektedir. Bu noktada öne çıkan kavram YÖNETİCİ LİDERLİK olmaktadır. Buradan gidilecek yol ise sürekli öğrenme ve yenilik kültürünün tesisidir. Sadece iç/dış eğitim değil, işi yaparken öğrenmeyi de sürece dahil etmelisiniz. Ancak yetenek gelişimi zorluklar içerir ve adaptasyon önemlidir.

Şimdi hemen devam edelim. Yapay zeka ve sürdürülebilirlik çağında becerileri geliştirmek adına Ernst&Young'dan örnek veriyor ama hepsi kardeş kurum zaten ve bir araya geliyorlar. Galatasaray-Fenerbahçe gibi büyük takımlar da bir araya gelip, iş birlikleri yapıyorlar. Bir kavram ortaya çıkıyor, yönetici liderlik. Bunu zaman zaman İstanbul'a gittiğim zaman daha yakından gözlemleme imkanı görüyorum. İş dünyası İstanbul'da sonuçta. İstanbul hani Kaliforniya tek başına bir devlet olsa şu kadar büyüklüğe sahip denilir ya İstanbul'da tek başına bir devlet olabilecek potansiyeli var ve ülkemizin göz bebeği neticede.

Lider artık yok. Üretici lider kurumu ve burada da horizontal bir durum söz konusu yani ben amirim ben ben bilce şeylerden ziyade yönetici liderlik unsuru çok önemli

Buradan gidilecek yol, sürekli öğrenme ve yeni kültürün tesisidir. İçeriden iç eğitim dışarıdan dış eğitim aldığımız eğitimlerin yanı sıra bir başka eğitim daha var bakın bizim jenerasyon bilgisayar kendisi öğrendi. Yani pencereyi kapat denildiğinde, pencere kapatan insanlar vardı. Sizin çok kolay dedikleriniz, bir birikimin ürünü. Şimdi o birikimin nasıl kullanıldığı önemli. Bakın bu noktada dikkatinizi şu soruya yermek istiyorum. Biz niçin yapamıyoruz yani üretmiyoruz? Niye belli bir noktaya kadar gelip, yapamıyoruz? Bununla ilgili bir anekdot anlatmak isterim. Uluslararası Yüzme Federasyonu'ndan yetkililer geldi, bizim yüzücüleri gösterdiler. Bugüne kadar olimpiyatlara katılmamamızın nedeni ne olabilir diye sordular. Yetkililer izlediler, baktılar ve dediler ki; "Bu harcadığınız enerjiyle, okyanusu geçersiniz ama taktiğiniz, stratejiniz yok." Yani bir sonraki aşamanın cevabını bilmemiz gerekiyor? Bir sonraki aşama ne?

Merkez Bankası başkanlarından Yaman Törüner de bir anekdot anlatmıştı. Törüner bir gün araştırma genel müdür yardımcısını çağırıp, kendisine ekonomiyi biraz anlatmasını istemiş. Çağrılan kişi konuyu anlatıyor. Sonra ona sorunları soruyor. Kişi sorunları da anlatıyor. Bu sorunların nasıl çözüleceğini soruyor, onu da anlatıyor. Törüner sonra diyor sonrası için cevap gelmiyor. Ufuk kısa... Ufuk kısa olması kadar kötü bir şey yok. Şirketlerde, üniversitelerde akademi-

SUSAN GEORGE
SHADOW SOVEREIGNS
HOW GLOBAL CORPORATIONS ARE SETTING POWER

Global corporations now demand control over decisions affecting labor laws, finance, public health, food and agriculture, safety regulations, taxes and international trade and investment.

They even claim the right to private tribunals where **they can sue governments for passing laws that could harm their present or future profits.** İş dünyasının bu seçkinleri doğrudan yönetmek istemiyor.

Perde arkasında faaliyet gösteriyorlar; planlamayı yönetiyorlar, standartları belirliyorlar ve kendi kararlarını en üst düzeye çıkarmak için hükümetleri şekillendiriyorlar.

BM Küresel İlişeler Sözleşmesi sayesinde nüfuzlarını çok taraflı karar alma süreçlerinin en üst seviyelerine kadar genişletmiş durumdalar.

Lobbying has long been part of the political landscape. But in recent years links between big business and government have become stronger and more far-reaching than ever.

Şimdi Davos'tan ilham alan Küresel Yeniden Tasarım Girişimi aracılığıyla gözlerini dünya çapında kamu politikasını yönetmeye dikiyorlar.

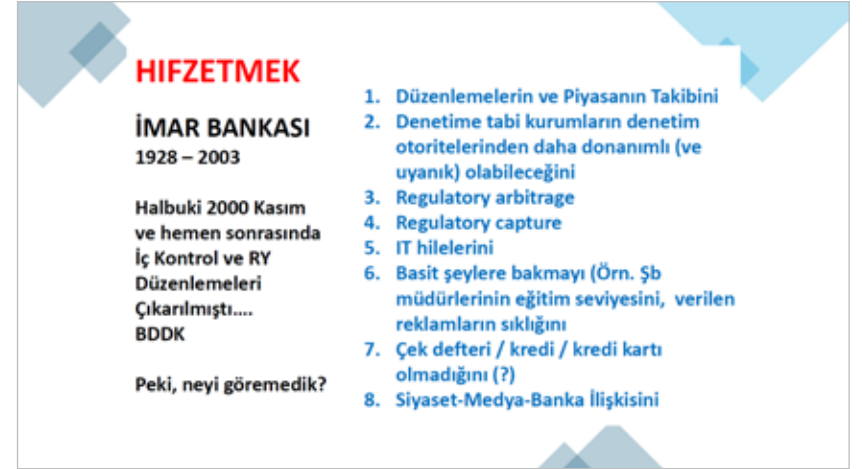
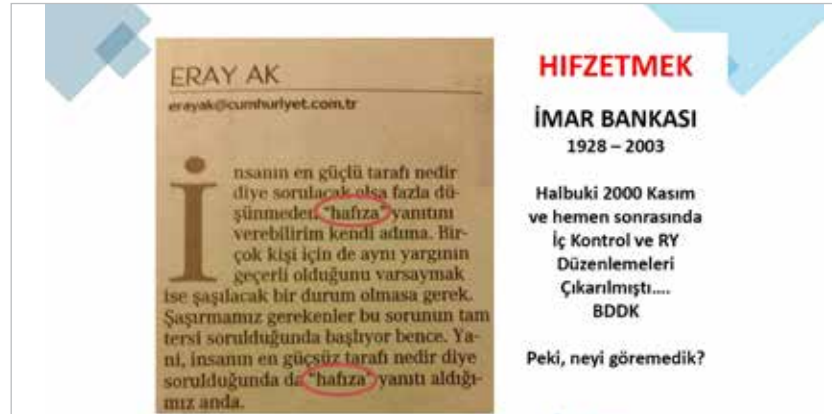
Meta, Microsoft, Tesla, Apple, Amazon, Alphabet

de, eğitimde ufuk kısa olduğu zaman sürdürülebilirlik olmuyor. Biz en çok sürdürülebilirlik kelimesini kullanan bir dönemdeyiz ama ufkun kısa olmasından kaynaklanan bir şekilde sürdürülebilirlik kendiliğinden çöküyor.

Gölge Devletler...

Shadow Sovereigns yani Gölge Devletler adlı kitabı yazan Susan George... Shadow kelimesi çok önemli. Bağısız anlamda kararlarını iç ve dış etkenlerin etkisinde kalmadan verebilen devletler. Bugün küresel şirketler aklınıza gelen her konuda iş kanunları finans, kamu sağlığı işte tarım, besin hepsinde kararları verecek seviyede kontrol sahibi olmak istiyorlar. Hatta şunu bile yapıyorlar diyor. Eğer çıkarlarına dokunursanız bunu hissederseniz bunun karşısı olarak uluslararası dava da açabilirler. Kitapta güzel örnekler vermiş.

İş dünyasının bu seçkinleri doğrudan yönetmek istemiyor. Bu cümleyi çok net idrak ettik değil mi? Doğrudan yönetmek istemiyor tam aksine perde arkasında faaliyet gösteriyorlar, planlamayı yönetiyorlar, standartları belirliyorlar ve kendi kararlarını en üst düzeye çıkarmak için hükümetleri şekillendiriyorlar. Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi sayesinde gözlerini dünya çapında kamu politikasını yönetmeye dikiyorlar. Kitapta lobcilik, link büyük iş sahipleri ve hükümet deniliyor. Bunlardan cümle yapın olayın ne olduğunu çok net bir şekilde görmüş olacağız.

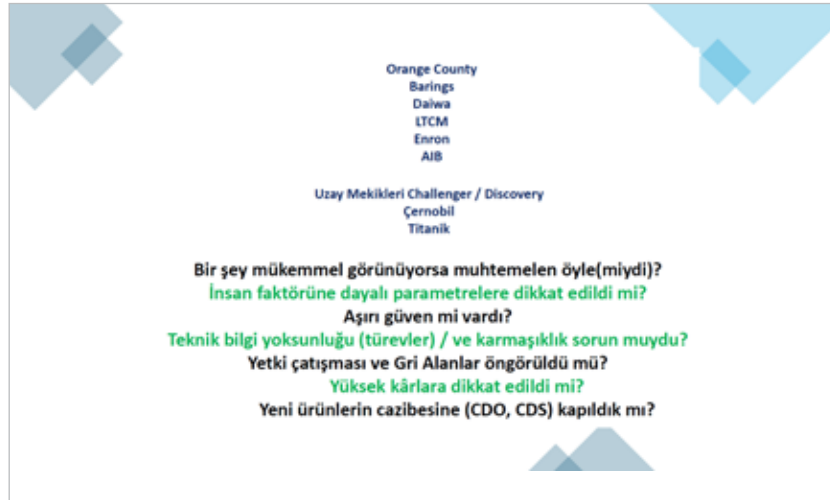
Hafıza

Yapay zeka işimize en çok nerede yarıyor? Zeka dediğimiz zaman hafıza sözü konusu değil. Bizim devlet kurumlarına bir evrak geldiği zaman amir şöyle yapardı; 'hifzet.' Bu ne demek biliyor musunuz? Bunu oku ve unutma. İnsanın en güçlü tarafı nedir? Hafıza... Ama en güçsüz tarafı da hafıza...

İmar Bankası olayını yaşadık. Kurumlardan birine bunu söylemek istemiyorum hepimiz bu hatayı yapabiliriz. Silikon Vadisi Bankası battı. Batıran çocuk 30 yaşında. Ayakkabı kutusu, para sayma makinesi bırakın bunları adı hırsızlığı yapıyorsanız öyle bir yapın ki, denetçiler gelsin, saatlerce düşünsün, nasıl yapmış vs. desinler... İmar Bankası Türkiye'de bugüne kadar yapılmış en nitelikli dolandırıcılıktır, yani oku oku bitmez büyük bir zekalı üründür. Yazılımcıları Hindistan'dan öbürleri bilmem nereden. O dönem BDDK'da çalışıyordum. İmar Bankası'nın sermaye piyasasında alım satım yapması, tahvil vs. yasaklanmıştı ve bunun için yazılan yazı birinin aklında kalsaydı, zaten İmar Bankası bunları aklayacak, bu kadar tahvil alınmaması gerekiyordu. İş tarafında bu görülmedi ve hafızamızı tutacak en mükemmel şey yapay zeka dersiniz ve o bir takım şeyleri atarsa, sonunuz olur. Bir takım şeyleri insan atlattığı zaman neler olacağını küçük bir örneğidir bu.

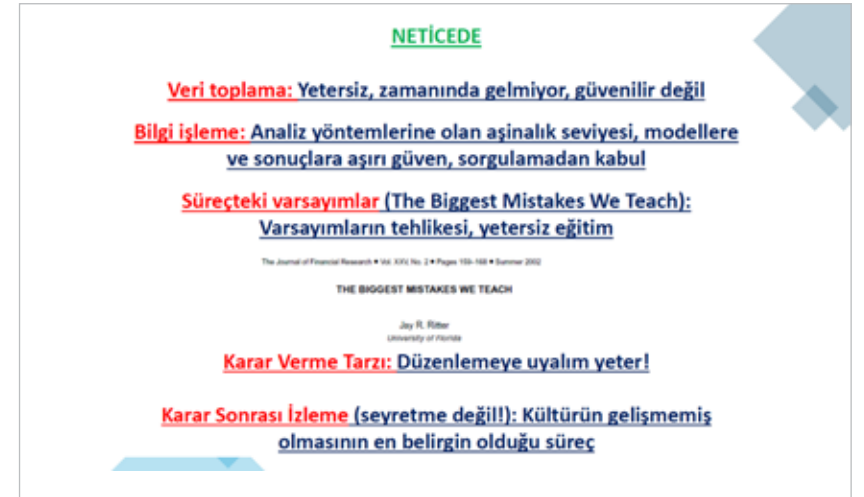
Mesela basit şeylere bakmıyorsunuz. Doktoramı tamamlayıp İngiltere'den yeni gelmiştim. BDDK'ya girdim. Ahkam kesiyordum yeni gelen uzman yardımcılara... Bir bankanın batmak üzere olduğunu nasıl anlarsınız? Çok reklam verir. Dikkat et... Çek vermez, kredi kartı vermez, en fazla para toplamaya ve insanları en zayıf yerinden vuracak şekilde yüksek faizle para toplamaya çalışır ama bir şey var. Üst düzey yöneticileri şubelerinde mümkün olabildiği kadar az eğitilmiş ama sadık kişilerden seçer. Daha bir sürü şey var ama en sonunda en alt noktada siyaset-medya-banka ilişkisi. Bizim jenerasyon bunların hepsini biliyor ama yenilerin de bunları bilmesi, öğrenmesi gerekiyor. 11 Eylül'ü kitaplardan okumak başka 11 Eylül'ü yaşayan jenerasyon olmak başka. 12 Eylül 1980'i yaşamak başka kitaplardan okumak başka.

Bakın burada neler neler oldu... Orange County, Barlings, Daiwa, LTCM, Enron, AIB...

Şöyle bir bakın, bir şey mükemmel görünüyorsa hakikaten öyle mi? Bir şey mükemmel görünüyorsa, insana dayalı faktörlere, parametrelere ne kadar dikkat ettiniz? Teknik bilgi yoksunluğunuz varsa ki finansal türevli işlemler bu ülkede

en az kullanılan ama kullanıldığı zaman riskleri bertaraf edecek mükemmel bir araçken VİOP da işlem yapmama gibi sanki yemin etmiş gibi girmiyoruz oraya. Arkadaşlar fırsatlar bu ülkede o kadar çok ki, siz görmediğiniz için başkaları görüp geliyorlar. Yüksek karlara dikkat ediyor musunuz? Faaliyet ve türev ürünlerin bir cazibesi var onları da 2007-2008 krizinde gördük.

“The Biggest Mistakes We Teach” mükemmel bir makale. Bugüne kadar öğrencilerimize öğrettiğimiz yanlışlar yani bunu bir sorgulamak lazım. Esasında ben eminim şu an tüm hocalar benim jenerasyondan olan yanlış öğrettik demiyorlar ama keşke onun yerine şunu öğretseydik, böyle aktarsaydık, bu böyle olsaydı mutlaka diyorlar, demeliler. Hatta bunları yazacak kadar cesur da olmaları ve cesur da olmalıyız diye düşünüyorum. Dolayısıyla bu konuda kendini sürekli güncelleyen yenileyen noktada olmamız gerekiyor ki, burada en az 4-5 kuşak bir aradayız.

Slayttaki başlıkları da okudunuz tek tek okumayacağım buradan bir makale var. Clive W. J. Granger. Ekonomi Nobel'i aldı ve ‘Some Comments On Risk’ adlı makalede müthiş bir makale değerlendirmesi yapıyorlar. Diyor ki, bir iş

yaptık aynı çalışmayı farklı yazarların kaleminden topladık. O zaman yapay zeka, kimin gözlüğünden kimin çerçevesinden bakıyor? Biz hala şehir efsaneleleriyle uğraşyoruz. Farkında mısınız? Sadece habere dayalı bir şeyler yapıyoruz.

Sahtekarlığı yapay zekayla nasıl yakalyorsunuz? Bu makale 2017 yılında Financial Times'da yayınlanmış. Yapay zeka sayesinde yetkisiz sahtekarlığı (sahtekarlığa meyilli) işlemcileri eyleme geçmeden yakalıyorlar. Teknoloji yaramaz bankacıları eyleme geçmeden belirleme konusunda fırsatlar sunuyor.

Baktığı şey kişinin davranışlarında değişimler var. Mesela bir tanesi çok güzel yakalamışlar yakaladıklarını da şöyle aktarmışlar. Birdenbire daha önce telefon konuşmalarından birinin daha az konuştuğu ve konuştuğunda bugüne kadar kullanmadığı kelimeleri kullandığını fark ediyor. Yapay zeka konuşmayı yakaladığı için birinin konuşmasında birtakım şeyleri yakalıyor ve yakaladığı andan itibaren onu yakın takibe alıyor. Aldıktan sonra o kişinin normal sorulara cevap veremediğini, kendisini arayan hemen hemen herkese meşgul sonra konuşacağım dediğini ve bunları anlatıyor. Peki, biz bunun önüne nasıl geçebiliriz diyor kurumsal iş birliğiyle nasıl kurumsal iş birliği olacak? Kurumsallık iş birliği şu: Biz bankaysak birimizin başına bir şey geldiği zaman diğerine yardım etmek zorundayız.

Bunlar zaman zaman siber saldırılara maruz kalıyorlar, sistemler kullanıyorlar bu noktada birbirlerine destek oluyorlar. Bir sorun çıktığında Covid virüsü gibi sistemin tamamına sirayet edecek. Dolayısıyla şu an Türkiye'nin bankacılık sistemi hem teknoloji hem risklerle baş etme açısından son derece güçlü bir bankacılık sistemi. Gerçekten bununla gurur duyabilirsiniz. Yapılan her türlü saçma sapan düzenlemeye, empozeye rağmen şu an Türk bankacılık sistemi çok güçlü.

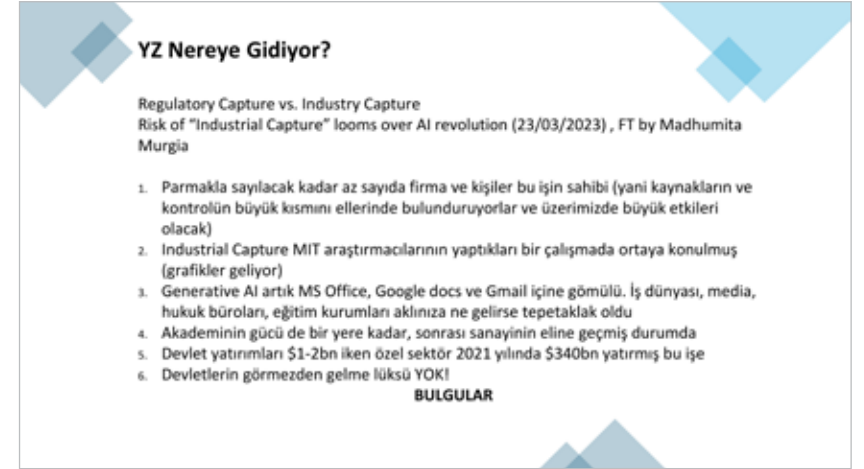

Bunlar rogue traders yani haydut tüccarlar. En baştaki Japon Toshihide Iguchi. Iguchi bir konuşmasında şöyle diyor: “Ben sahtekar, dolandırıcı değilim. Sistemlerin eksik, kırık ve girilebilir taraflarına nüfuz etmeyi çok seviyorum. Neticede ben burada beklerdim ki, beni yakaladıktan sonra sorgulayıp hapse atacaklarına ya bizim nerelerde eksiklikler var. Bunları bize bir anlat, aktar hatta mümkün olan en sıkı sistemleri nasıl delebiliriz bunları göster ama bunu yapmıyor diyor sistem. Sistem cezalandırıyor. Halbuki ben bir para almadım bu işten sırf keyif için yaptım.” Siz en fazla bu insanlardan yararlanacaksınız, bu sıra dışı insanlardan.

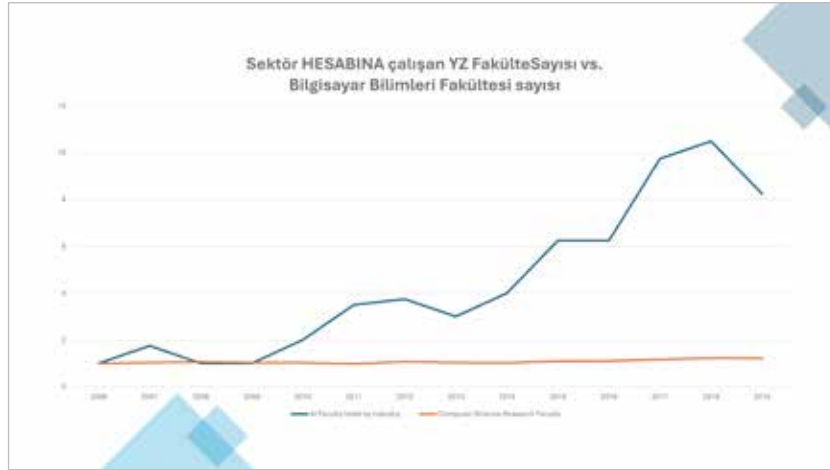
Burada da güzel makale buldum. Bunu sadece ilginiz için paylaşıyorum. İç denetçilerin yapay zeka kapasiteleri ve sürdürülebilir rekabetçi avantajlarını anlatıyor. Makale Endonezya'yı örnek vermiş. Endonezya hakkında son bilgilerimize bir katkıda bulunmak için söylemek istiyorum. Endonezya'nın cumhurbaşkanı başkenti, her sene bir milim su altında kalıyor diye başka yere taşınmak istiyor.

Yapay zeka nereye gidiyor? başlıklı bir makale var. Bu işe 2021 yılında yatırılan para 340 milyar dolar yani bu kadar parayı verirseniz bu işi yaparız deniliyor.

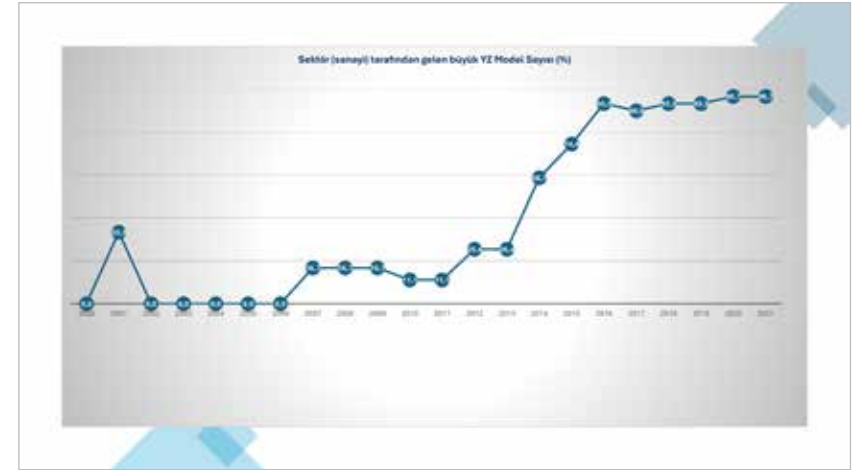
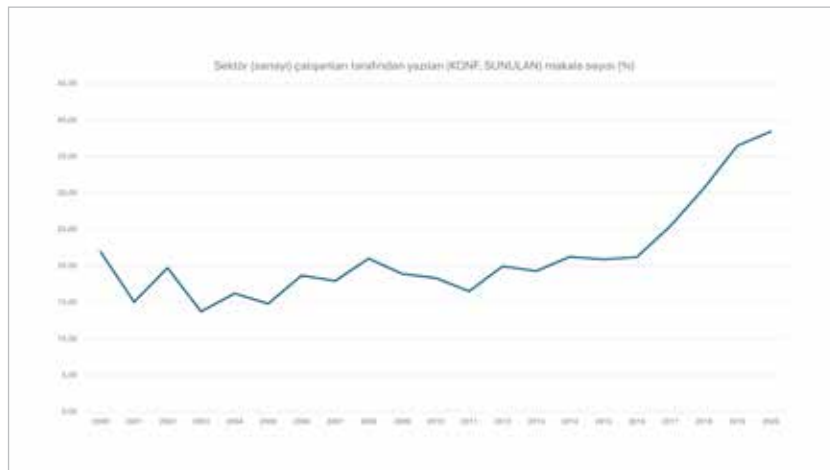

Meta, Facebook, Microsoft, Apple, Tesla, Amazon ve Alphabet teknoloji firmalarını büyüklüklerine göre sıraladım. Alphabet dünyanın en büyük çip üreticilerinden biri. Çip üretimi konusu çok önemli. Lütfen bunu kapsama alanımıza alalım. Sizin gözünüz bundan başkasını görmesin.

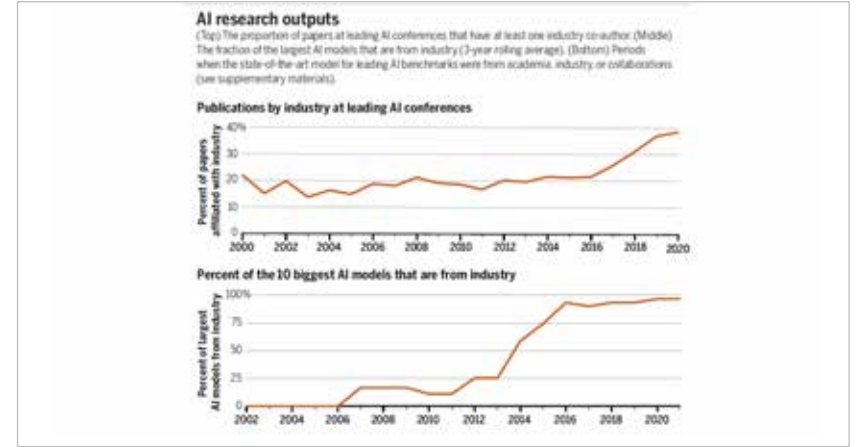
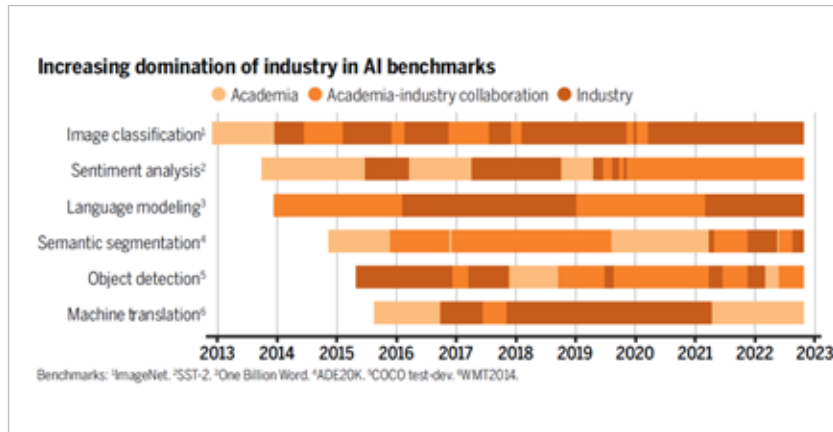
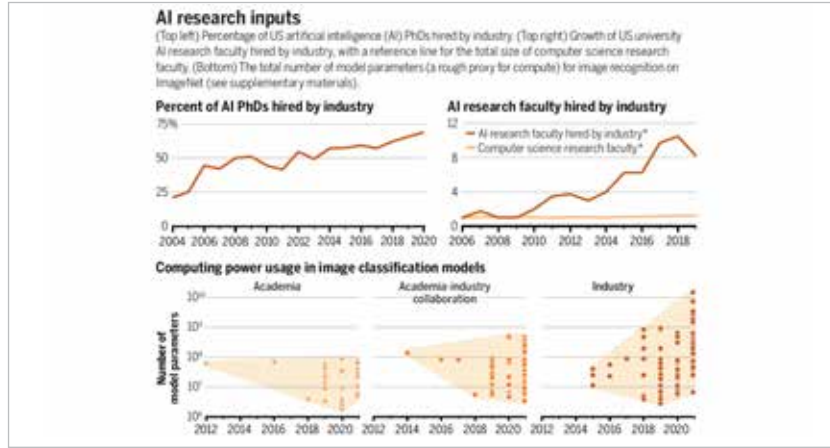
İstatistikleri vereceğim. Sektöre geçen yapay zeka doktoralı kişiler bir artış eğiliminde. Doktorasını bu alanda yapan hiç kimse üniversitede kalmıyor. Başka sektör hesabına çalışan yapay zeka fakülte sayısı vs. da artıyor. Görüyor musunuz, piyasa için çalışıyoruz. Şu anki durum ne diye sorarsanız, bu fakülteler artık firmalar kendi içlerinde akademi olarak kurmuş durumda.

Size konferanslarda sunulan makale sayısı, sanayi çalışmalarına bakın ne kadar artmış. Doktora yaptığım zamanlarda çok mükemmel bir yazarın akademisyenin bir makalesinden çok faydalandım. Daha sonra o akademisyenin makalesine rastlamadım sanki sır oldu. Tez danışmanıma sordum, bu yazarın bir başka makalesi yok mu diye... Muhtemelen araştırdı ve bana bunlar piyasa tarafından yakalanıyor ve alıyorlar ve bize çalış ne istersen vereceğiz diyorlar. Sene 1998.

Sektör tarafından gelen büyük yapay zeka model sayısının %96,7'si artık akademiden değil sektörden geliyor. Tamamen görseller üzerinden yola çıkarak en fazla akademi, akademinin sanayile iş birliği baktığınız zaman seneler içerisinde endüstriye düşmüş. Bir örnek vermek istiyorum. Singapur'daki liman dünyanın en büyük limanlarından biri. Bir adam limanda fotoğraf çekiyor. Adama çekemeyeceğini, yasak olduğunu söylüyorlar. Sonra adam daha yükseğe çıkıp, limanın fotoğrafını çekiyor hatta helikopter tutup çekim yapıyor. Bu adama yaptığı işi soruyorlar. Ben nereye gidiyorsam, o ülkenin ekonomisi nasıl olacak, iyi olacak mı şeklinde enformasyon sağlıyorum. Benim enformasyon sağladığım kişiler de o ülkenin borsasına vs. yatırım yapıyor. Bu haberin yayınlandığı yıl 2012. Bu adam Hindistan'dan uydu kiralyor. Kiralama işi o

kadar güzel oluyor ki, tarladaki ürünler, ürünün kalitesi, yer-gök iletişimiyle önümüzdeki sene ürünlerin fiyatları belirleniyor. Maliyet yok. Uydu, fotoğraf, yapay zeka hepsini bir araya getiriyor. Bu noktada Çin dünyada bir numara. Afrikadaki Çin varlığının birinci sebebi bu. Finansal piyasaların bir kuralı vardır. Paranızı alır gözünüzün yaşına bakmaz. Ululararası finans piyasalarının kuralı budur. Nokta.

Son söz olarak sizlere kitap önerilerim olacak. Daron Acemoğlu'nun, *İktidar ve Teknoloji*, Bernard Marr'ın *Yapay Zeka Devrimi*, John Elkington'ın *Yeşil Kuğu*, Faruk Eczacıbaşı'nın *Daha Yeni Başlıyor* adlı kitapları hepimizin ufkunu açacaktır. Alıp, okumanızı tavsiye ediyorum. Teşekkürler...

FORUM I

Değişen Dünyanın Yeni Dinamikleri

Soldan sağa: Prof. Dr. Mübeccel Banu Durukan Salı, Prof. Dr. Nur İrem Nuhoglu,
Erkan Yeniçare, Prof. Dr. Seçil Sigalı

Moderatör: Prof. Dr. Nur İrem NUHOĞLU
Boğaziçi Üniversitesi
TİDE Yönetim Kurulu Başkan Vekili

“Değişim dünyanın vazgeçilmez bir gerçeği”

“Değişen Dünyanın Yeni Dinamikleri” başlıklı Forum’a hoş geldiniz. Son yıllarda dünyanın hızla değiştiğinin farkındayız. Aslında değişim dünyanın yaşamı boyunca olağan, vazgeçilemez bir gerçeği. İnsanoğluna şu anda farklı gelen bu değişimler, alışılabilir hızından çok daha hızlı olmasından kaynaklanıyor ve forumların kongrelerin oturumların başlığı oluyor.

Bilgi çağının getirdiği bilgi zenginliği, bilgi havuzunda boğulma riski bilgi havuzunu yönlendirememeye riski, teknolojinin ilerlemesi, bilgiye ve teknolojiye ulaşım kolaylığı, bilginin teknolojinin yaygınlaşmasını sağlayan platformların varlığı, bu değişimlerin hızını attıran etkenler oldu. İnsanlık değişimlere hazır olmak, değişimleri tahmin etmek, değişimlere adapte olmak, değişimlerden yararlanmak ve bana göre daha da önemlisi, değişimleri yaratmak için insanoğlu hayatı boyunca çalışmakta.

Değerli konuklarımız, bu oturumda, ‘Değişen Dünyanın Yeni Dinamikleri’ni bizlerle paylaşacak üç değerli konuğumuz var. Konuklarımızı sırasıyla sizlere

tanıtayım. Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mübeccel Banu Durukan Salı, Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi, Lojistik Yönetimi Bölümü, Tedarik Zinciri Yönetimi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Seçil Sigalı, Norm Dijital Genel Müdürü, Norm Holding Teknoloji ve Dijital Dönüşüm Direktörü Erkan Yeniçare. Kendilerine katılımları için çok teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Mübeccel Banu Durukan Salı hocamızı, 'Dünyanın Yeni Finansal Düzeni' başlıklı konuşmasını yapmak üzere kürsüye davet ediyorum.

Prof. Dr. Mübeccel Banu DURUKAN SALI
Dokuz Eylül Üniversitesi Öğretim Üyesi

Dünyanın Yeni Finansal Düzeni

Değerli katılımcılar, sevgili hocalarım, forumumuza hoş geldiniz diyerek sözlere başlamak istiyorum.

Dünyanın Yeni Finansal Düzeni başlıklı sunumumda nelerden bahsedeceğim? Aslında ben sunumumu ikiye böldüm. Teknoloji ve inovasyon ile sürdürülebilir finanstan bahsetmek istiyorum. Bu konularda da sizlerin kulağına su kaçırabilirsem, hayatınızda neler var, neler değişiyor, onların altını çizebilirsem, bugün için benim karım olacak diye düşünüyorum.

Şu soruları önce size sormak isterim. En son ne zaman bankaya gittiğinizi hatırlıyor musunuz? Ben herhalde bir hafta önce babamla, onun yanında gittim çünkü babam 83 yaşında, internet bankacılığı kullanmıyor. İmza atması gerekiyordu ve bu vesileyle bankaya gitmiş oldum. Bazı işlemler için birçoğumuz artık bankaya gitmiyor.

Ödemelerinizi nasıl yapıyorsunuz? Su faturanızı, elektrik faturanızı görüyor musunuz? Ben görmüyorum, otomatik ödemede. Faturalar e-mailime geldi-

TEKNOLOJİ VE İNOVASYON

En son ne zaman bankaya gittiniz?

Ödemelerinizi nasıl yapıyorsunuz?

Cüzdanınızda kaç para taşıyorsunuz?

Finansal hizmetleri hangi kanal üzerinden alıyorsunuz?

Tüm hesaplarınıza bir yerden erişim sağlıyor musunuz?

TEKNOLOJİ VE İNOVASYON

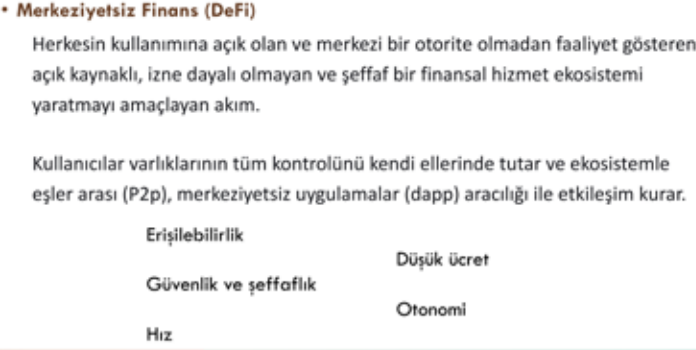
- Bitcoin
- Ethereum
- Blok zincir (Blockchain)
- Akıllı kontratlar (smart contracts)
- Sabit coin (stable coin)
- Cüzdan (Wallet)
- Token
- Kayıt defterleri (ledger)
- İlk coin arzı (ICO)
- İlk borsa arzı (IEO)
- Dijital kimlik
- Robot danışmanlar (Robo advisors)

ğinde görüyorum. Cüzdanınızda nakit para taşıyor musunuz? Bugün artık birçok kişi cüzdanında cüzi bir miktar para taşıyor. Geçenlerde bir etkinlikle ilgili; “Acaba sandviç satsak mı? Ne kadara satsak, burs fonuna bir katkı sağlar mıyız?” diye konuşurken, bir arkadaşımız dedi ki; “Eşyle, çocuğuyla gelecekle. Alışveriş yapsalar yanlarında 400-500 TL lira nakit olur mu?” Artık bunları konuşuyoruz çünkü yanımızda bugün nakit para taşımıyoruz. Kredi kartı bile

çok az kullanıyoruz, mobil ödemelerle ödemelerimizi yapıyoruz.

Finansal hizmetlerinizi bankadan mı yoksa farklı platformlar üzerinden mi alıyorsunuz? Gençlerin birçoğu diğer platformlara doğru kayıyor. Bizler belki hala bankalar üzerinden bu hizmetleri alıyoruz. Tüm hesaplarınıza bir yerden erişebiliyor musunuz? Evet. İstersek artık bugün bir yerden bütün banka hesaplarımıza erişebiliyoruz. Bunları bundan 10 yıl önce söyleseydim, bana herhalde, “Hadi canım, ne diyorsun” derdiniz. Dolayısıyla teknolojinin ilerlemesiyle ve bu inovasyonla, finans sektörü, finansal hizmetler çok değişti. Bugün artık hepimiz Bitcoin, Ethereum, Blok Zincir (Blockchain), Akıllı Kontratlar, Sabit Coin, Cüzdan, Taken, Kayıt Defterleri, İlk Coin Arzı, İlk Borsa Arzı, Dijital Kimlik gibi terimleri biliyor, kullanıyor ve robot danışmanlara danışarak yatırımlarımızı yönlendiriyoruz. Benim size tavsiyem, bu terimleri bilmiyorsanız hızlı bir şekilde öğrenin çünkü değişim çok hızlı oluyor.

TEKNOLOJİ VE İNOVASYON

• **Merkeziyetsiz Finans (DeFi)**

Herkesin kullanımına açık olan ve merkezi bir otorite olmadan faaliyet gösteren açık kaynaklı, izne dayalı olmayan ve şeffaf bir finansal hizmet ekosistemi yaratmayı amaçlayan akım.

Kullanıcılar varlıklarının tüm kontrolünü kendi ellerinde tutar ve ekosistemle eşler arası (P2p), merkeziyetsiz uygulamalar (dapp) aracılığı ile etkileşim kurar.

Erişilebilirlik	Düşük ücret
Güvenlik ve şeffaflık	Otonomi
Hız	

TEKNOLOJİ VE İNOVASYON

- **Merkeziyetsiz Borsa (DEX)**
Bu platformlar, kullanıcıların fonlarını emanet edecekleri güvenilir araçlar olmadan dijital varlıkları alıp satabilmesine imkan tanır.

Alım satımlar **akıllı kontratların** yardımıyla doğrudan **kullanıcı cüzdanları** arasında yapılır.

Merkeziyetsiz Finans

2009'da herkes bitcoin'i konuşurken, önemli olan bitcoin değil, blok zincir ve onunla birlikte gelen teknoloji demiştik. Bitcoin ilk başta herkesin ilgisini çekmişti. Bu teknoloji geldiği zaman da biz finansçıların en çok tartıştığı, konuştuğu konu merkeziyetsiz finanstı. Yani bir merkezi otorite olmadan faaliyet gösteren, açık kaynaklı, izne dayalı olmayan ve şeffaf bir finansal hizmet ekosisteminin yaratılmasıydı. Merkeziyetsiz finans dediğimiz yere doğru gidiyoruz ve finansal kuruluşların yapı değiştirdiğini, birçok yasal düzenlemelerin gerektiğini ve yasal düzenlemeler açısından da çok geride olduğumuzu görüyoruz.

Neden merkeziyetsiz finans? Herkesin istediği, erişebileceği, hızlı bir şekilde işlemlerini yapabileceği, ucuz, düşük maliyetli ve otonom bir sistem özlemi ile güvenlik ve şeffaflık talebiydi. Burada merkeziyetsiz finansla birlikte hayatımıza merkeziyetsiz borsalar girdi. Buralarda, bu platformlarda kullanıcılar, fonlarını emanet edecekleri, güvenilir, araçlar olmadan yani bizim anladığımız anlamda takas bank aracı kurumlar olmaksızın, dijital varlıklarını alıp, satabiliyor ve buradaki işlemleri de yine akıllı kontratlar ve kullanıcı cüzdanları aracılığıyla yapıyorlar. Tabii fintech ve finansal teknoloji şirketleri, bizim için burada çok itici güç oldu.

TEKNOLOJİ VE İNOVASYON

- **FinTech (Finansal Teknoloji)**
Finansal teknoloji şirketleri müşterilerine zaman ve mekandan bağımsız olarak özel yazılımlar ve algoritmalar kullanarak (veri bilimi, yapay zeka ve blok zincir vb) finansal hizmetler sağlayan şirketlerdir.

Hizmetler: Mobil bankacılık, sigorta, kripto para, sanal gerçeklik, vb.

Kaynak: fintechistanbul.org

TEKNOLOJİ VE İNOVASYON

- **Açık Bankacılık**
Finansal verilerin üçüncü taraflarla (Finansal teknoloji şirketleri, işletmeler, dijital platformlar, döviz borsaları, vb) API aracılığı ile paylaşımıdır.

Kaynak: fintechistanbul.org

Bütün bu gelişmeler finansal teknoloji şirketlerinin aracılığıyla hızlı bir şekilde ilerliyor.

Yapay zeka alanında veya teknoloji alanında çalışanlar artık ya özel sektörde ya kendi start-up'ları ya da farklı şirketlerin içinde bizlere çok yeni imkanlar sunuyorlar.

2008 yılında Slovenya'ya gittiğimde, Türkiye'de internet bankacılığı kullanılıyordu. Orada daha yeni başlıyordu. Bugün baktığımda bizdeki gibi her şey çok hızlı bir şekilde değişiyor ve finansal işlemlerimizi farklı bir şekilde yapmaya başladık.

Kripto paraları hepimiz konuşuyoruz. Sorsam bazılarımızın kripto para ile ilgili yatırımı var. Gençlerde bunun daha da çok olduğunu biliyorum. Hepimiz sanal gerçeklikten bahsediyoruz ve mutlaka en az bir kere deneyimlemiştinizdir. Buradan açık bankacılığa hareket ettik. Bugün zaten biz bütün hesaplarımıza tek bir platform üzerinden API aracılığıyla ulaşabiliyoruz. Verilerimiz bizim onayımız dahilinde paylaşılabilir. Bütün bunlar olurken, devletler, merkez bankaları ne yaptı? Bankalar da uyum sağlamaya çalışıyorlar. Merkez bankaları

da artık dijital paralarını çıkarmaya başladılar. Yani merkez bankaları da bu finansal sistemin içinde, biz de varız diyorlar. Kendi kontrollerinden de çıkmakta olan bu para arzı ve para kullanımını nasıl düzenleyebiliriz araştırması içindeler.

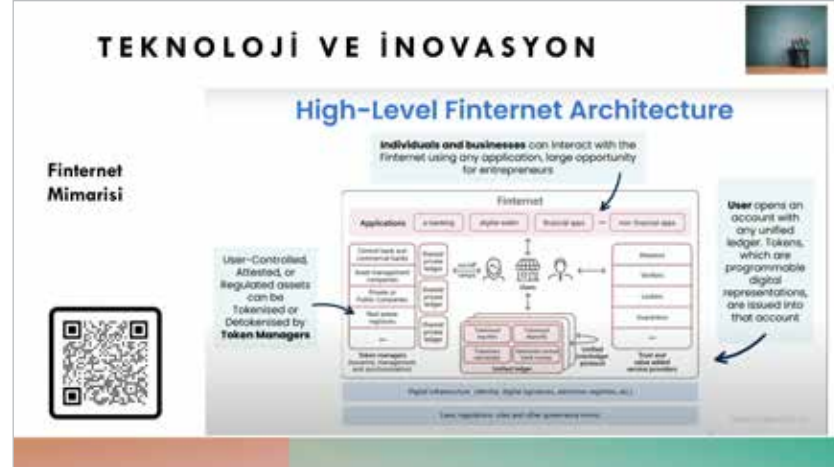
Teknoloji ve İnovasyon

Uluslararası Ödemeler Bankası'nın Nisan 2024'te bir yayını oldu. Finternet geleceğin finansal sistemi adı altında bir paper yayınladı. Kendi sayfasına giren siz konuyla ilgili tanıtım videosunu görebilirsiniz. Bir saat kadar süren bu videoda bu sistem anlatılıyor. Bu bahsettiğimiz bugüne kadar yaşadığımız her şey parça parça farklı ekosistemler altında çalışıyor ve bazılarında diğerlerine transfer yapamıyorsunuz, işlemlerinizi aktaramıyorsunuz. Burada amaç, bu çoklu finansal eko sistemlerini birbirine bağlayarak, tek bir finansal sisteme oturtmak. En son yayınlanan en son girişimle acaba biz merkezizsiz derken tek bir merkeze mi gidiyoruz?

Merkez bankaları buna doğru bir adım atmaya çalışıyorlar fakat oradaki ta-

nıtımda da Kore Merkez Bankası, Brezilya Merkez Bankası ve Alman Merkez Bankası başkanları vardı. Burada ülkeleri, kişileri bu işin içine çekebilmek de önemli çünkü farklı ülkelerin farklı merkez bankaları yine bu alanda farklı düzeylerde girişimleri, yaptıkları var. Burada hep amaçlanan aslında merkeziyetsiz finasta da amaçlanan kullanıcı odaklı olunması, herkesin erişiminin olması, birleşik bir sistem olması ve evrensel bir sistem olması. Bütün her şey tek bir sistemin altında toplanacak ve biz işlemlerimizi kolaylaştırılmış bir şekilde gerçekleştirebileceğiz. Birey olarak yani biz bu platforma girdiğimiz anda bütün işlemlerimizi yine şirketler olarak aynı şekilde bunları yapabileceğiz. QR kodu okutursun orada biraz daha teknik bilgiler var. Orada da bu mimarinin nasıl oluşturulacağı ile ilgili görüşler mevcut. Bu henüz daha çok yeni bir girişim. Nasıl sonuçlanır bilmiyoruz ama böyle bir girişimin olduğunu da sizlere göstermek istedim

TEKNOLOJİ VE İNOVASYON

Cevap Aranılan Sorular:

- Yasal düzenlemeyi kim yapacak?
- Sınırlar ötesi ve DeFi uygulamalarından kaynaklı mali suçları kim araştırıcak?
- Düzenlemelerin uygulayıcısı kim olacak?
- Düzenlemeler nasıl uygulanacak?
- Finansal hizmet sağlayıcıları nasıl değişecek?
- Yapay zeka ve makine öğrenmesi ile finansal sistem nereye evrilecek?

Kötü amaçlı mobil bankacılık yazılımları 2023'te küresel çapta yüzde 32 arttı

GÜVENLİK
VERİLERİN KORUNMASI

Teknoloji ve inovasyon dediğimiz zaman karşımıza pek çok soru çıkıyor. Yasal düzenlemeyi kim yapacak? Yasal düzenlemelerin de birçok konuda geride olduğunu biliyoruz. Düzenlemeler için girişimler var ama böyle tek bir mimari olursa, o durumda merkez bankaları nasıl koordine olacaklar? Sınırlar ötesi ve DeFi uygulamalarından kaynaklı mali suçları kim araştırıcak, kim bunların cezasını verecek? O nedenle biraz daha yaşlı ileri olan kişiler bunlara zaten daha bir şüpheli bakıyor.

Sürdürülebilir Finans

Sürdürülebilir finans dediğimizde yine karşımıza farklı kavramlar çıkacak. Yeşil tahviller, yeşil kredi, yeşil öz sermaye yatırımları, sosyal tahvil, sürdürülebilir tahvil gibi farklı tahvil çeşitlerinden farklı finansman kaynaklarından bahsediyoruz.

Bu finansman kaynaklarının isimlerini, neyi amaçladığı ve ne ile ilgili olduğunu görüyoruz. Daha doğrusu hangi yatırımlara yöneldiğiyle ilişkilendiriliyoruz. Fakat en son noktada ne elde etmek istediğimizle de çok ilişkili değiller yani ben yeşil bir yatırım yapıyorum ama yatırımın sonrasında gerçekten benim istediğim yere beni götürdü mü? Bütün topluma sürdürülebilirlik anlamında bir katkısı oldu mu? Buna da bakmamız gerekiyor artık.

SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS

BM SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI

AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI

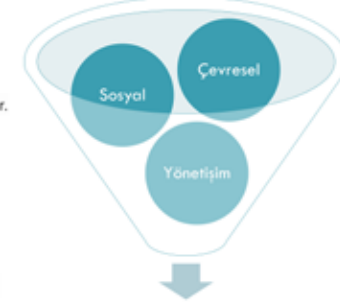
PARİS ANLAŞMASI

SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS

Çevresel
İklim değişikliğinin azaltılması ve adaptasyonunun yanı sıra daha geniş anlamda çevreyi, örneğin biyolojik çeşitliliğin korunması, kirliliğin önlenmesi ve döngüsel ekonomiyi içerir.

Sosyal
Eğitsizlik, kapsayıcılık, çalışma ilişkileri, insanlara, onların becerilerine ve topluluklarına yapılan yatırımların yanı sıra insan hakları konularına da atıfta bulunur.

Yönetim
Yönetim yapıları, çalışan ilişkileri ve yönetici ücretleri dahil olmak üzere kamu ve özel kurumların yönetimi, sosyal ve çevresel hususların karar alma sürecine dahil edilmesini sağlamada temel bir rol oynamaktadır.

Sürdürülebilir Finans

SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS

Finans sektöründe yatırım kararları alınırken çevresel, sosyal ve yönetim **ESG** hususlarını dikkate alma sürecini ifade eder ve sürdürülebilir ekonomik faaliyetlere ve projelere daha uzun vadeli yatırımları amaçlar.

Sürdürülebilir Finans

SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS

SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS

• **Mavi Finansman**

Temiz suya erişimin güvence altına alınması, su altı ortamlarının korunması, doğa dostu deniz turizminin yaygınlaştırılması, açık denizlerde yenilenebilir enerjinin kullanılması, liman faaliyetlerinde denizlerin korunması gibi uygulamaların desteklenmesi

Mavi finansmanı, belki daha az duyan olmuş olabilir Bu da denizlerle, suyla ilgili. Yeşil dediğimiz zaman hep doğayı ve karayı düşünüyoruz ama denizleri de korumamız gerekiyor. Dolayısıyla onunla ilgili yatırımlar da mavi finansman olarak karşımıza çıkıyor. Sürdürülebilir yatırımlar yapan veya sürdürülebilir olduğunu iddia eden şirketlerin yanında bir de buraya geçiş noktasında olanlar var.

SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS

• **Geçiş Finansmanı**

Yüksek sera gazı emisyonlarını veya diğer çevresel etkilerini azaltmak ve iklim nötr ve sürdürülebilir bir ekonomiye geçiş için özel yatırımları finanse etmekle ilgilidir.

SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS

• **İklim Finansmanı**

Paris Anlaşması'nda belirtilen küresel sıcaklık artışının sanayileşme öncesi döneme göre 2°C'nin altında tutulması ve bu artışın 1,5°C ile sınırlandırılması amacıyla iklim değişikliği etkilerinin azaltılmasına ve iklim değişikliği uyumuna yönelik projelere ve yatırımlara finansman sağlanması.

SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS

• **Karbon Finansmanı**

- Karbon finansmanı, sera gazı emisyon azaltımlarını satın almak üzere bir projeye sağlanan kaynak şeklinde tanımlanmaktadır.
- Karbon finansmanın kullanılmasına zemin yaratan karbon piyasaları; Kyoto Protokolü'nün 2004'de yürürlüğe girmesinden bu yana büyümeye devam etmektedir.

Burada da geçiş finansmanından bahsediyoruz yani yüksek sera gazı emisyonlarını veya diğer çevresel etkilerini azaltmak ve iklim nötr ve sürdürülebilir bir ekonomiye geçiş için özel yatırımları finanse etmekle ilgili bu. Dolayısıyla bu geçiş döneminde de bir kaynak ayrılması gerekiyor ve bu isimli bir finansman da ortaya çıkmış durumda; iklim finansmanı...

Finans dediğimiz zaman artık finans kaynaklarımız borçlanmadır, öz sermayedir deyip geçemiyoruz. Farklı finansman çeşitleri veya alanları çıktı. Bunlara özellikle dikkat etmemiz ve üzerinde düşünmemiz gerekiyor. Karbon finansmanı da yine karbon piyasaları ile ilgili daha önce hiç bilmediğimiz, düşünmediğimiz ama bir de karbon piyasaları dediğimiz piyasalar ortaya çıkmış durumda.

SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS

• RAPORLAMA

AB Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (CSRD)

AB içerisinde yerleşik yaklaşık 50.000 işletme zorunlu sürdürülebilirlik raporlaması yapmaya başlamıştır ve söz konusu raporlar zorunlu güvence denetimine tabi tutulmaktadır.

Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Vakfı (IFRS) bünyesinde oluşturulan Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu (ISSB) tarafından yayımlanan uluslararası standartlar
Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları

SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS

• YEŞİL TAKSONOMİ

AB Taksonomisi'nin getirdiği tasnifleme sisteminin kabul görmesi, finans ve bankacılık sektöründe gelişmelere neden olmuş, sürdürülebilir finans kavramının gelişimini etkilemiştir.

AB'de, yapılan bir yatırımın "sürdürülebilir" olarak kabul edilmesi için projenin veya faaliyetin taksonomi kriterlerine uyumu beklenmektedir ve AB Taksonomisi'nde yer almayan ya da Taksonomi ile uyumsuz olan hiçbir proje sürdürülebilir finans çerçevesinde değerlendirilmemektedir.

Taksonomi Çerçeve Dökümanı – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İklim Değişikliği Başkanlığı

Bütün bu finansmanlar sağlanabilir kaynaklar olabilir fakat bunların nasıl kullanıldığı, kimin kullandığı, güvencesi nasıl raporlanıyor? Sadece kamudan bu finansman kaynağını yaratmasını beklemek doğru değil zaten yaratması da mümkün değil. Dolayısıyla bütün dünyada bu kaynakların herkes tarafından hep birlikte yaratılması bekleniyor. Özellikle Avrupa Birliği'nin sürdürülebilirlik raporlama direktifi, sürdürülebilirlik raporlama standartları, yeşil taksonomisi var. Türkiye'de de yine taksonomi ile ilgili hazırlıklar bulunuyor.

Yanlış hatırlamıyorsam sürdürülebilirlikle ilgili 600 farklı raporlama standardı demeyeyim ama yöntemi, raporu var. Yani girdiğimiz zaman o kadar dağılmış durumdayız ki, belki bunları bir yerlerde toplamak gerekiyor. Bazı ülkelerde zorunlu bazılarında gönüllü ama birçok şirketin bu raporlamaları yaparak, finansman kaynağı elde edebildiğini de görüyoruz.

SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS

Birleşmiş Milletler Çevre Programı Finans Girişimi (United Nations Environment Programme Finance Initiative – UNEP FI)

UNEP FI, finans sektörü ile sürdürülebilirlik alanını birleştiren ilk girişimdir.

Bu sektör için **sorumlu yatırım ilkelerini** geliştirmiştir.

Finans sektörünün çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) alanlarında faaliyetlerine yardımcı olmak amacıyla gerekli **sürdürülebilirlik çerçevelerini** oluşturmuştur.

UNEP FI Sorumlu Bankacılık İlkeleri ile Sürdürülebilir Sigortacılık İlkeleri

Net-Sıfır Bankacılık Birliği (Net Zero Banking Alliance – NZBA) kredi ve yatırım portföylerini 2050 yılına kadar net sıfır emisyon hedefiyle uyumlu hale getirme taahhüdünde bulunan bankaları bir araya getirmektedir.

Birleşmiş Milletler'in yine bu konuda çalışmaları var. Özellikle finans, bankacılık ve sigortacılık sektörleri için yayınlamış olduğu ilkeler bulunuyor.

Net Sıfır Bankacılık Birliği yine bu alanda çalışıyor. Bunların yanında rapor-

lamak yetmiyor bu raporlara güven olması gerekiyor. Bu raporların doğru hazırlanmış olması dolayısıyla bunların denetimi de çok önemli. Raporlara baktığımız zaman muhasebeciler, finansçılar olarak şirketlerin içinde bu raporları hazırlamak için yetkinliğimiz var mı? Bu raporlarda bizim anladığımız anlamda klasik rakamlar maddeler değil işin içine çok daha farklı teknik konular giriyor. Bütün bunların da düşünülmesi gerekiyor. Belki müfredatlara konulması gerekiyor. Meslek sınavları, uluslararası düzeyde mesleki sertifikasyon sınavlarının içine bunlar yedirilmeye başlandı.

SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS

- **Dijital Sürdürülebilir Finans**

•**Dijital finans**, finansal hizmetlerin sağlanmasında büyük veri, yapay zeka (AI), mobil platformlar, blok zinciri ve nesnelerin internetinin (IoT) entegrasyonu

•**Sürdürülebilir finans**, çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) kriterlerini iş veya yatırım kararlarına entegre eden finansal hizmetler

Sürdürülebilir dijital finans
Verileri analiz etmek, yatırım kararlarını güçlendirmek ve düşük karbonlu bir ekonomiye geçişi destekleyen sektörlerde istihdamı artırmak için gelişmekte olan teknolojilerden yararlanabilir.

Dijital Sürdürülebilir Finans dediğimiz bir alan çıkmış durumda. Burada da cevap aranan sorularımız var. Raporlayabilmemiz, kontrol edebilmemiz, yönetebilmemiz, ölçebilmemiz lazım. Ölçebilmemiz için veriye ihtiyacımız var. Dolayısıyla verileri analiz edebilmemiz gerekiyor. Bunlar nasıl olacak, nasıl yapacağız, hangi raporlama standartlarını kullanacağız, nasıl güvence denetimi için insan kaynağımızı hızlı bir şekilde yetiştireceğiz? gibi sorular hala cevap bekliyor.

SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS

Cevap Aranılan Sorular:

Veri toplama ve analizi olmadan etki nasıl ölçülecek?

Ölçülebilir ve karşılaştırılabilir veri olmadan sermaye piyasaları sermayenin doğru yere yönlendirilmesini nasıl sağlayacak?

Hangi raporlama standartları?

Raporlama standartlarının uygulanması ve güvence denetimi için yetişmiş insan kaynağı eksikliği nasıl aşılanacak?

İşletmelerin ESG girişimlerinin toplum üzerindeki etkisi nasıl ölçülecek?

Son söz; değişim devam ediyor. Bu trene atlarsak, en ön vagona seyahat edebiliriz ama treni kaçırsak, o zaman bizi büyük sorunlar, problemler bekliyor olacak. İlginiz için çok teşekkür ediyorum.

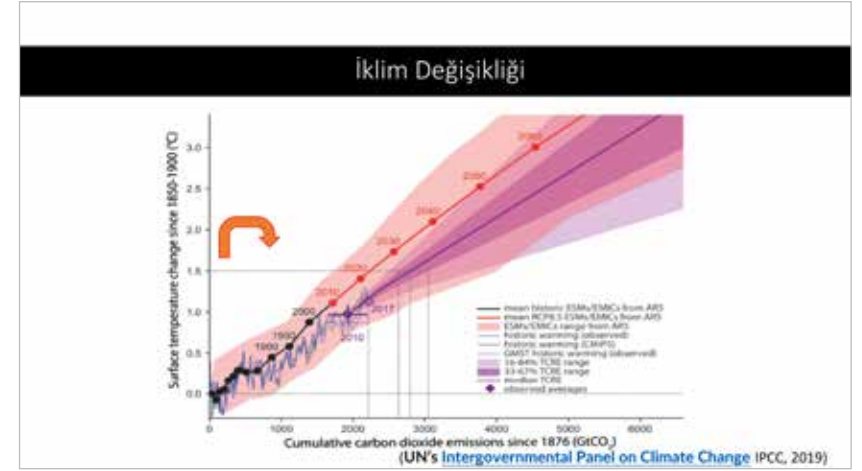
Prof. Dr. Seçil SİĞALI
Dokuz Eylül Üniversitesi

Sürdürülebilirlik, İklim ve Doğa Bağlamında Yeşil Aklama

Sayın hocalarım, değerli katılımcılar bugün buraya geldiğiniz ve vakit ayırdığınız için teşekkür ediyorum.

Ben de anlatacağım konuda, Banu Hocam gibi değişim çok hızlı diyebilseydim. Yapay zekadaki değişimler, finans konusundaki değişimler çok hızlı ancak gelişmelerin hızlı olmadığı küresel riskler var. Küresel risklerin en önemlisindeki gelişmeler maalesef yapay zekadaki kadar hızlı değil.

Daha önce muhtemelen hepinizin gördüğü bu grafiğin çeşitli senaryoları var ama seçerken binlerce senaryo içerisinde yine Birleşmiş Milletler'in senaryosunda kalmayı tercih ettim. Şu anda dünyanın sanayi devriminden sonra 1,5 derece kadar ısındığını gösteren 2024 yılı için bir tablo. Tablo da özellikle 1,5 dereceyi işaretlemişler. 2030 yılını geçtiğimizde, bunun 2 dereceye ulaşması bekleniyor ve eğer şu andaki çabalarımız bu ağırlıkta giderse, o zaman bazı yaklaşımlara göre 2100, bazı yaklaşımlara göre de 2060 yılında artı 3 derecelik ya da 3,5 derecelik bir ısınma öngörülüyor.

Impacts	Chapter 3 Section	1.5°C	2°C	Sustainable Development Goals (SDGs) More Easily Achieved when Limiting Warming to 1.5°C
Water scarcity	3.4.2.1	4% more people exposed to water stress	8% more people exposed to water stress, with 188–270 million people more exposed	SDG 6 water availability for all
	Table 3.4	496 (range 103–1110) million people exposed and vulnerable to water stress	586 (range 115–1343) million people exposed and vulnerable to water stress	
Ecosystems	3.4.3, Table 3.4	Around 7% of land area experiences biome shifts	Around 12% (range 8–20%) of land area experiences biome shifts	SDG 15 to protect terrestrial ecosystems and halt biodiversity loss
	Box 3.5	70–90% of coral reefs at risk from bleaching	99% of coral reefs at risk from bleaching	
Coastal cities	3.4.5.1	31–60 million people exposed to coastal flooding	12–79 million exposed to coastal flooding	SDG 11 to make cities and human settlements safe and resilient
	3.4.5.2	Fewer cities and coasts exposed to sea level rise and extreme events	More people and cities exposed to flooding	
Food systems	3.4.6, Box 3.1	Significant declines in crop yields avoided, some yields may increase	Average crop yields decline	SDG 2 to end hunger and achieve food security
	Table 3.4	32–36 million people exposed to lower yields	130–296 million people exposed to lower yields	
Health	3.4.5.1	Lower risk of temperature-related morbidity and smaller geographic range	Higher risks of temperature-related morbidity and mortality and larger geographic range of mosquitoes	SDG 3 to ensure healthy lives for all
	3.4.5.2	2546–4928 million people exposed to heat waves	5417–6710 million people exposed to heat waves	

(IPCC, 2019)

Bunlar neyi ifade ediyor? Ben çok kötümser olmamak için zor bir konuyu biraz iyimser bir şekilde sunmak istedim. Bu konuyu çalışırken hayattaki bazı sorunlar, gözüme çok basit göründü. Ben ısınmanın 1,5-2 derece artış olursa konusunda kalmak istiyorum. Dünyanın sadece yarım derece ısınmamasını sağlamaya çalışıyoruz.

"İklim değişikliği bizden daha hızlı ilerliyor»
(BM Genel Sekreter Guterres)

- IPCC 2019, 6,000 hakemli yayının değerlendirilmesine dayanan 1.5°C Küresel Isınma Özel Raporu:
 - Isınmanın 1.5°C ile sınırlandırılmasının kimya ve fizik kanunları çerçevesinde mümkün olduğunu, ancak bunun için toplumun her alanında benzeri görülmemiş dönüşümler gerektiğini göstermektedir. Isınmayı 1.5°C'de tutmanın net faydaları olduğunu ortaya koymaktadır.
 - 2°C ya da daha yüksek yerine 1.5°C. ısınmanın **her bir zerrisi önemlidir.**
 - **Her yıl önemlidir, her seçim, her çaba önemlidir.**

Paris Antlaşması ve COP 21 (2015)-COP 28 (2023)

1. İklim değişikliği hızla ilerliyor. İklim değişikliği hızla ilerliyor. İklim değişikliği hızla ilerliyor.

2. İklim değişikliği hızla ilerliyor. İklim değişikliği hızla ilerliyor. İklim değişikliği hızla ilerliyor.

3. İklim değişikliği hızla ilerliyor. İklim değişikliği hızla ilerliyor. İklim değişikliği hızla ilerliyor.

İsınma kaynağı sera gazı salımlarının neden olduğu küresel sıcaklık artışının süresi kademe, sanayileme öncesi döneme kıyasla 2 santigrat derecenin altına sınırlanmayı hedeflemekte; bu konuda 1.5 santigrat dereceli yakutmanın önemi kritik çözümlerdir.

Ulusal katkıları, azaltım, uyum, kayıp/zarar fonu, yeşil finansman, teknoloji geliştirme ve transferi, kapasite geliştirme, yalıtım, durum değerlendirme konularına ilişkin uygulama vadeleri

İhtiyaç olan gelişmekte olan ülkelere finansman, teknoloji transferi ve kapasite geliştirme

PARIS CLIMATE AGREEMENT

1. İklim değişikliği hızla ilerliyor. İklim değişikliği hızla ilerliyor. İklim değişikliği hızla ilerliyor.

2. İklim değişikliği hızla ilerliyor. İklim değişikliği hızla ilerliyor. İklim değişikliği hızla ilerliyor.

3. İklim değişikliği hızla ilerliyor. İklim değişikliği hızla ilerliyor. İklim değişikliği hızla ilerliyor.

COP28 UAE

Paris İklim Anlaşmaları, taraflar sözleşmeleri, COP 21 – COP 28'e kadar devam eden konferansların hepsinde şu yarım derece artmasın diye uğraşılıyor. Bu ısınmanın geri dönüşü olmadığından, 1,5 derecenin altına düşülemiyor.

Dünyanın her yeri 1,5 derece artmıyor. Coğrafi şekillere, ülkelere göre etki alanları farklı. Burada gördüğünüz kuraklık en çok Yunanistan'ı, Türkiye'yi ve

diğer Akdeniz bölgelerini etkiliyor. Ve ikisi arasında yüzdesel bir fark yaratıyor, milyonların daha fazla etkilenmesini sağlıyor.

Gıda sistemlerine bakacak olursanız, 1,5 derece yükselmeye, 326 milyon kadar kişi kıtlık tehlikesi yaşarken eğer yarım derece daha yükselirse, 330 milyonu aşkın kişi bu kıtlık tehlikesiyle karşı karşıya kalıyor. Bunun 3 derece senaryosu, düşünmek istediğimiz senaryolar değil ama iklim değişikliği bizden daha hızlı ilerliyor ve bu konuda bizim yaptıklarımız yapay zeka kadar hızlı değil.

Isınmanın 2 ya da daha yüksek derece yerine 1,5-2 derece arasında kalabilmek için senelerdir toplantılar yapılıyor. Her disiplin kendi alanında sürdürülebilirlikle ilgili konferanslar düzenliyor çünkü her yılın önemi var. Her seçimin önemi var ve her çabanın bu konuda önemi var.

Alınan kararlar uygulanmazsa:

- Yüzyılın ortasına kadar "her yıl 38 trilyon dolar zarar",
- En az sorumlu ülkeler en fazla zararı görecek,
- İklim değişikliğinden en az sorumlu olan ülkelerin, yüksek gelirli ülkelere kıyasla yüzde 60, yüksek emisyonlu ülkelere kıyasla ise yüzde 40 daha fazla gelir kaybına uğrayacağı tahmin ediliyor.
- Bu ülkeler aynı zamanda iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlamak için en az kaynağa sahip olanlardır.

Klotz, M., Levensmann, A., & Wenz, L. (2024).

Banu Hocamızın sürdürülebilir finansmandan yana söyledikleri bu noktada çok önemli çünkü bunun gerçekleşebilmesi için yani karbon emisyonlarının azaltılabilmesi için finansman bir ödül ve ceza olarak kullanıyor. Sürdürülebilir finansman yani sürdürülebilirliğe iyi katkıda olan firmaları kolay finansmana

- Gelişmiş ülkelerin ihtiyacı olan 2 trilyon dolar dahil, küresel ekonomik dönüşümü sağlamak için 5 trilyon dolara ihtiyaç var(Baerock, 2024)
- 1,5 derece hedefiyle uyumlu finans sistemi
- Hükümetler, bakanlıklar, mali aktörler ve kurumlar ile sivil toplum kuruluşları, akademisyenler beraber çalışmalı!
- **"1,5 derece hedefini tutturmak için çok hızlı hareket edilmesi gerekiyor"**

- Çevre dalında Nobel Ödüllü Geoffrey Levermore:
«Küresel ısınmayı 1.5 – 1.8 derece arasında tutabilirsek bu bizim için başarı olacak.
- Eğer dünyanın sıcaklığı gelecekte 2 derece daha artarsa hakikaten biz ne olacağını tam olarak bilmiyoruz ve bir daha geri dönüşü olmayan bir noktaya geleceğiz.»

erişimle, ucuz finansal erişimle ödüllendirirken diğer yandan karbon emisyonu yüksek olan firmaları ise zor finansman bulmaya yönelten bir uygulama. Sürdürülebilir finansman konusuna baktığımızda, yüzyılın ortasına kadar her yıl dünyanın yaklaşık 38 trilyon dolar zarar ettiği bulunmuş. Bu toplamda tüm ülkelerde %19, Türkiye'de %16 kadar yıllık bir gelir kaybına yol açıyor. Bu iklim

krizinden en az sorumlu ülkeler en fazla zararı gören ülkeler ve bu ülkeler aynı zamanda iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlamak için de en az kaynağa sahip olanlar.

2 dereceyi göreceğimiz bütün senaryolarda kesin gibi, dolayısıyla buna uyum sağlamak lazım. Bunun da bir maliyeti var. Bu maliyet biraz önce ifade ettiğim kadar yüksek bir maliyet değil. Bunu yapmazsak çok daha yüksek bir maliyetle karşı karşıya kalacağız. Ancak yaklaşık 5 trilyon dolarlık bir maliyetin acilen bulunması ve 1,5 derece hedefiyle uyumlu finans sisteminin işler hale gelmesi lazım. 1,5 derece hedefini tutturmak için yapay zeka kadar hızlı hareket edilmesi gerekiyor.

Fethiye'de Ankara Üniversitesi'nin düzenlediği bir konferansa, fizik alanında dünyanın çok ünlü profesörleri bir araya gelmiş. Onlar da bir çevre mühendisini çağırmışlar ve birlikte küresel ısınma konusunu konuşmuşlar. Çevre dalında Nobel ödüllü Geoffrey Levermore bu konferansta şunu söylüyor: "Küresel ısınmayı 1,5-1,8 derece arasında tutabilirsek bu bizim için başarı olacak. Eğer dünyanın sıcaklığı gelecekte 2 derece daha artarsa hakikaten biz ne olacağını tam olarak bilmiyoruz ve bir daha geri dönüşü olmayan bir noktaya geleceğiz."

Sürdürülebilirlik Raporları

Şimdi çözümlere geçecek olursak, herkes kendi uzmanlık alanında bu çabalara yardımcı olmaya çalışıyor. Sürdürülebilirlik raporları, kurumların ekonomi, çevre ve insanlar üzerindeki etkilerini belirlemesi ve önceliklendirmesi ve bu etkiler konusunda şeffaf olması gerektiğini belirtiliyor. Burada acil bir durum olduğu için önceliklendirme de çevresel açıklamaların ön plana çıktığını görüyoruz. Fakat bir engelimiz ve bizi yavaşlatan bir sıkıntı var. Onun da adı, yeşil yıkama - greenwashing. Buna göz boyama da diyebiliriz. Greenwashing dediğimiz aslında bir firmanın sürdürülebilir olmaması ancak miş gibi yapması. Birçok finansçı da bunu miş gibi yapmak olarak adlandırmış.

Sürdürülebilirlik Raporları

- Küresel Raporlama Girişimi (GRI), "sürdürülebilirlik raporlamasının temelini, bir kuruluşun ekonomi, çevre ve insanlar üzerindeki etkilerini belirlemesi ve önceliklendirmesi ve bu etkiler konusunda şeffaf olması" olduğunu belirtmektedir.

(GRI, 2022).

Yeşil Yıkama Nedir?

Sürdürülebilirlik veya ESG raporlama ve açıklamaları ile gerçek performans arasındaki uyumsuzluk

Çevresel konuların firma tarafından yanlış beyan edilmesi

Freitas Netto et al., 2020

Bu Banu Hocanın anlattığı sisteme bir engel çünkü eğer sürdürülebilir finansman doğru firmalara gitmezse, o zaman biz bu hedeflere ulaşamayız. Dolayısıyla yeşil yıkama çok fazla görülen bu engellerden biri.

Koreli kozmetik markası Innisfree'nin yüz serumunun ambalajının yan tarafında "Hello, I'm Paper Bottle" yazıyordu. Ancak kağıt şişenin plastik bir kaplamaya sahip olduğu ortaya çıktı.

Şikayette "Kağıt şişe ürünün plastik bir şişe olduğunu öğrendiğimde ihanete uğramış hissettim" denildi. Kullanıcı ayrıca söz konusu ürünün "yeşil yıkama" olarak adlandırılan etiketlemesine karşı bir tüketici merkezine resmi şikayette bulundu.

Kaynak: <https://www.eco-business.com/news/11-brand-called-out-for-greenwashing-in-2021/>

Yeşil yıkamayı anlatmaya, çok basit bir resimle başlıyorum. Burada üzerinde kağıt olduğu söylenen ama kağıt şişenin plastik bir kaplamaya sahip olduğu ortaya çıktı. Dünyada yeşil yıkamaya ilgili çok fazla skandal var. Bir kısmını buraya almaya çalıştım ama Volkswagen örneğini zaten hepimiz biliyorsunuzdur. Bu da klasik bir yeşil yıkama örneğidir.

- Starbucks'ın Sürdürülebilirlik Direktörü, "ABD ve Kanada'daki müşterilerimiz için geri dönüştürülebilir, pipetsiz kapaklar, çevresel ayak izimizi azaltma yolculuğumuzda bir başka adımdır" dedi. Yeni kapak, eski kapak ve pipet kombinasyonundan daha fazla plastik içeriyordu. Şirket, yeni kapağın geri dönüştürülebilir bir malzeme olan polipropilenden yapıldığını belirtti. Ancak eleştirmenler, dünyadaki plastiğin yalnızca %9'unun geri dönüştürüldüğünü, yani bu değişikliğin muhtemelen çöp sahalarına daha fazla plastik gönderilmesine neden olacağını belirtti. Kaynak: <https://www.theguardian.com/business/2018/jul/11/starbucks-plastic-caps>, 11 Temmuz 2018
- Volkswagen'in çeşitli araçlarına, emisyon testinden geçtiğini tespit edebilen ve emisyon seviyesini düşürmek için performans değiştiren bir yazılıma sahip cihaz takarak emisyon testlerinde hile yaptığını itiraf etmesi, yeşil yıkamanın klasik bir örneğidir. Bu durum, araçların düşük emisyonlu ve çevre dostu özelliklerini kamuoyuna açıklarken devam ediyordu. Gerçekte, bu motorlar izin verilen sınıra 40 katına kadar emisyon yayıyordu.

Herhangi bir ürüne yeşil bir ambalaj konulduğunda, onun sürdürülebilir olduğunu düşündürmeye çalışılıyor olabilir. Sunumuma aldığım tüm şirketler davalık olan, davası devam eden, ceza yiyen ya da anlaşmayla davası sonuçlanmış şirketlerdir.

Coca Cola'da da aslında yeşil bir etiket vardı. Bu ürün Türkiye'de satılmadı fakat sadece şekeri biraz azaltılmıştı. Dolayısıyla dünyaya yararlılık konusunda, karbon emisyonlarına azaltıcı bir etkisi yok.

Starbucks da kahve kutularının kapaklarını değiştiriyor. Kapakları değiştirirken de daha sürdürülebilir kapak kullandıklarını söylüyorlar. Davalık olmalarının nedeniyse, yeni yarattıkları kapağın geri dönüştürülemeyen bir malzemeden olması ve bu nedenden dolayı çevreye aslında eskisinden çok daha zararlı olması.

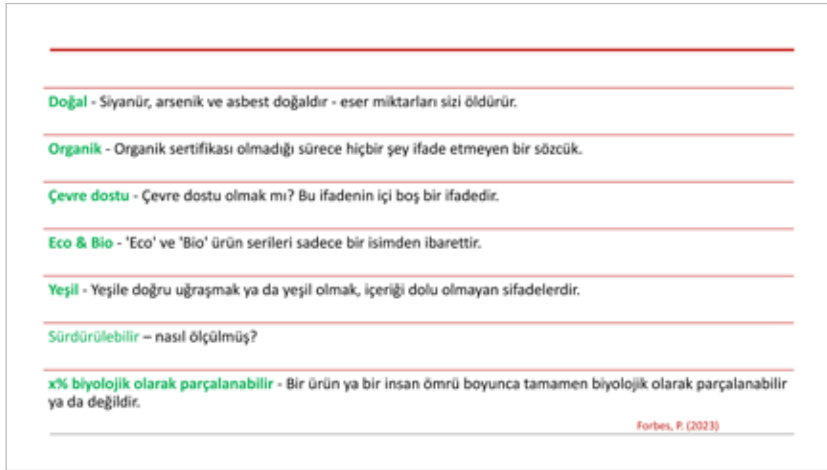

Aynı durum McDonald's için de geçerli. Onun da devam eden bir davası var. Geri dönüştürülebilir olarak gördüğümüz bu etiketler şu anda Avrupa Birliği'nde yasaklanmak üzere çünkü bu konudaki tartışmalarda bu amblemin kullanıldığı hiçbir yerde aslında tam geri dönüşüm süreci olmadığı bulunmuş.

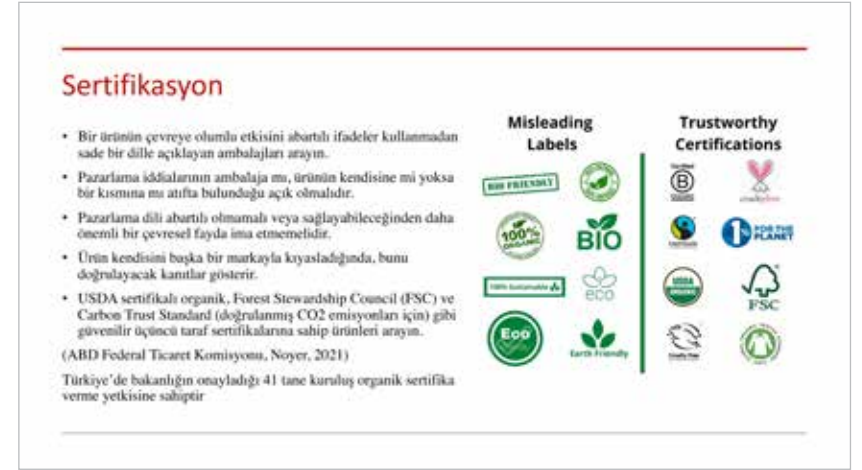
Avrupa Birliği yakın bir tarihte 17 havayolu şirketiyle ilgili bir açıklama yaptı. Ben buraya en çarpıcı olan Ryanair ve Delta havayolları şirketlerini aldım. Özellikle Ryanair'de yaşananları okuduğumda çok şaşırılmışım. Sürdürülebilirlik raporunda bir grafik yayınlıyorlar ve bununla ilgili de Avrupa'nın en düşük karbon emisyonuna sahip havayolu olduğunu iddia ediyorlar. Yalnız grafikte

her havayolu şirketi olmadığı gibi grafik 2019'a ait olmasına rağmen bazı firmaların bilgileri 2011'den alınmış. Ryanair'in davası devam ediyor. Delta havayolunsa sahte karbon nötrlü iddialarıyla ilgili davası devam ediyor. Avrupa Birliği bu yeşil yıkama açıklamalarından dolayı bu 17 havayolu şirketine, bunları düzeltmeleri için 30 günlük bir ultimatom tanımış. Bu firmaların hepsinin yeşil yıkama nedeniyle yani kendilerini olduğundan daha fazla sürdürülebilir göstermeleri nedeniyle, davaları devam ediyor.

Bu konuda sürdürülebilir raporları incelerken mesela literatüre baktığımızda bu raporlarda çok fazla doğal, organik, çevre dostu, eco&bio, yeşil, sürdürülebilir ve şu kadarı biyolojik olarak parçalanabilir gibi ifadeler çoğaldıkça yeşil yıkamaya bir davet çıkardığı ve büyük ihtimalle bunların içinin boş sözler olduğu söyleniyor.

Sertifikasyon

Sertifikasyon konusunda mesela Türkiye'de Tarım ve Orman Bakanlığı sitesinde 41 kuruluş yer alıyor. Bu kuruluşların sertifikasyonları da iki yılda bir yenileniyor yani iki yıl sonra bu sertifikasyonlar bitmiş oluyor. Bu kurumların internet sitesinden sertifikasyonlarının kontrol edilmesi gerektiği söyleniyor. Çünkü yatırımcının ve tüketicinin bu konuda bilinçli olması, o firmaların değerini düşürebilir ve böylece sürdürülebilir finansmana doğru firmaların ulaşmasını sağlayabilir.

Yeşil yıkamanın yanı sıra bir de karbon yıkama var. Karbon kredileri, karbon piyasaları çıktı ve şirketler artık ne kadar karbon ürettiklerini ölçmek zorundalar. Özellikle Avrupa Birliği ülkeleriyle ticaret yapanların bu sene içerisinde bu kabiliyete ulaşmaları gerekiyor. Burada da karbon yıkama karşımıza çıkıyor. Yeni bir yeşil yıkama türü yani karbon verilerinde yanıltıcı ifadelerde bulunmak.

Peki, ne kadar yaygın? Gördüğümüz sürdürülebilirlik raporlarının ne kadarı yeşil yıkama diye Avrupa Birliği bir çalışma yapmış. Avrupa Birliği'nin kendi

YEŞİL FİNANSMAN VE KARBON YIKAMA

- Karbon Yıkama: Karbon Verileriyle İlgili Yeni Bir ESG Yeşil Yıkama Türü
- Kurumsal sermaye piyasalarının büyük bir kısmı, bu bilgi boşluklarını kapatmak için hala esas olarak denetlenmemiş, doğrulanmamış ve büyük ölçüde kendi kendine bildirilen verilere dayanmaktadır. Tiziz doğrulama süreçlerinin yokluğu nedeniyle, yanlış bilgiyle ilgili "düşük risk/yüksek getiri" stratejileri izlemeye yönelik teşvikler önemli ölçüde azalmamıştır (Yong in and Shumacher 2021).

Ne kadar yaygın?

- AB'de ileri sürülen çevresel açıklamaların yüzde 53'ü muğlak, yanıltıcı veya asılsız,
- yüzde 40'ının da doğrulanmamış olduğu ortaya çıktı (European Commission, 2020).

100% NATURAL
ECO
BIO
ORGANIC FOOD

yaptığı çalışmaya göre, Avrupa Birliği'nde yayınlanan ve ileri sürülen çevresel açıklamaların % 53'ü ya yanıltıcı ya asılsız ve % 40'ının da doğrulanmamış olduğu ortaya çıkmış.

Yeşil Aklama Nasıl Zarar Verir?

Yeşil Aklama Nasıl Zarar Verir?

- Paydaşlara karşı kurumsal hesap verebilirliği ve çevresel girişimlerin güvenilirliğini zayıflatır (Testa vd 2015).
- Piyasa aktörlerini yanlış yönlendirerek sürdürülebilirlik için çaba sarf eden şirketlere gereken avantajın sağlanamaması sonucunu doğurur ve daha az yeşil bir ekonomiye yol açar (EU, 2022).
- Yatırımcıları yatırım varlıklarının gerçek riskleri, ödülleri ve fiyatlandırması konusunda yanıltır (US, 2022).
- Tüketicileri yanıltır ve tüm şirketlerin ürünlerine olan güveni sarsar (FCA, 2022).

Yeşil aklamann çok fazla zararı var. En fazla zararı sürdürülebilir şirketle daha az sürdürülebilir şirketi birbirinden ayıramıyorsun ve finansmanın bizim istediğimiz şirkete değil yanlış bir şirkete gitmesine yol açabiliyor. Yatırımcıları, tüketicileri yanıltabiliyor.

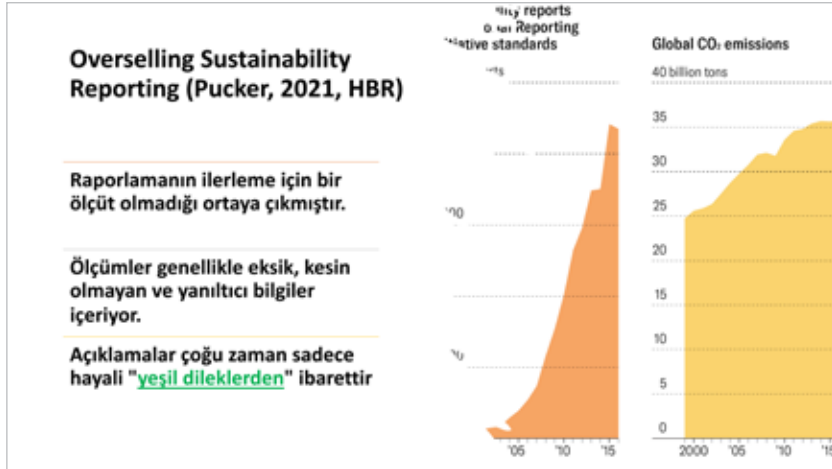
YEŞİL AKLAMA NASIL DURDURULUR?? CSRD ÇÖZÜM MÜDÜR?

Regülasyon ve Piyasa?

- CSRD: CORPORATE SUSTAINABILITY REPORTING DIRECTIVE
- AVRUPA BİRLİĞİ KURUMSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMASI DİREKTİFİ

Sermaye Piyasaları: Bir hafta içinde, normal borsa hareketlerinden arındırıldıktan sonra VW'nin hisse senedi fiyatı %32 oranında düştü ve bu da yaklaşık 17 milyar dolarlık bir hissedar değeri kaybı anlamına geldi.

Nasıl durdurulur diye sorduğumuzda, regülasyon ve piyasa mekanizması işlerse, bir miktar azaltılabileceğini düşünüyoruz. Bu konularda Avrupa Birliği'nin direktifleri, çabaları var. Sermaye Piyasaları Birliği örneğin Volkswagen skandalı ortaya çıktığında, bu emisyonu ölçen aygıtla ilgili olarak Volkswagen'in hisse senedi fiyatı % 32 düşüyor ve bu da toplamda 17 milyar dolarlık bir hissedar değeri kaybı anlamına geliyor.

Kurumsal sürdürülebilirliğe olan talep çok fazla ancak standartlar geliştirilmesi ona nazaran çok daha yavaş ilerliyor diye eleştiriliyor. Bu grafiği Harvard Business Review'den aldım ve burada 10 sene içerisinde, sürdürülebilirlik raporlarının ne kadar arttığını gösteriyor. Karbon emisyonları da onunla birlikte yükseliyor. Eleştirel bir görüş öne sürerek, bu raporlamanın ilerleme için bir ölçüt olmadığını söylüyor. Ölçümler genelde eksik, kesin olmayan, yanıltıcı bilgiler içeriyor diyor ve sürdürülebilirlik raporlarındaki bilgileri çoğu zaman sadece 'yeşil dileklerden' ibaret olduğunu adlandırmış.

Bununla ilgili şöyle bir örnek vermiş. Tedarik zincirleriyle ilgili bunları açıklamak ve denetlemek neden bu kadar zor. Timberland'in ayakkabısının örnek veriyor. Tam 30 bin kalem mal tedarikçilerden her yıl geliyor. Sen bu 30 bin kalem malı nasıl, ne kadar karbon emisyon yarattığını vs. nasıl hesaplayıp, koyacaksınız. Burada tedarik zincirlerini işin içine katmadan bu işi yapamazsın. Katarsan da ciddi bir zorlukla karşı karşıyasın diyerek, eleştirilerine devam ediyor.

Muhasebe ve Denetim

Bu konuları ölçen, raporlayan, denetleyen aslında muhasebe ve denetimdir. Yani biz hazır değilsek, kimse hazır olamaz çünkü 100 yıldır muhasebenin ana tecrübesi, ölçmektir, raporlamaktır, denetlemektir. Dolayısıyla her disiplinin kendine göre bir uzmanlık alanı var, bizim uzmanlık alanımız da budur. Muhasebenin buradaki rolü, son derece açıktır.

Bu anlattığım konularda iç denetimin rolü ne? Hedefin belirlenmesi ve planlama ve raporlama ilgili iki ana rol denemiş. Hedef dediğimiz taahhüt. İklim anlaşmalarında artık ülkeler taahhüt vermeye başladılar. Türkiye olarak da taahhüt verdik. 2053'te sıfır karbon dedik ve artık firmalardan taahhütler alacak. Avrupada birçok firma da hangi yılda karbon sıfır olacağını söyledi.

Burada bu taahhütler nasıl belirlenecek ve burada iç denetimin rolü ne olacak? Bu taahhüt, emisyon kapsamı, sera gazları, zaman çizelgeleri açısından net mi? İşin ana stratejisinin temel bir parçası mı? Bu stratejiyle nasıl uyum sağlıyor ve gerekliliğin tüm iş ve işletme birimleriyle yayılmış bir süreç var mı? Planlama ve raporlamada da kilometre taşları belirleyip, ara raporlama dönemleri

net mi? İyi yerleştirilmiş bir plan var mı? Veri gereksinimleri, veri uygunlukları raporlama mekanizmaları nasıl değişecek?

Bununla ilgili bütün yük, iç denetime yüklenmiş diyebiliriz. Burada taahhüt öncesi bir hazırlık yapması gerektiğinden bahsetmiş. İç denetçilerin firmanın karbon emisyonu taahhüdü öncesinde, genellikle dış güvence sınırlıdır veya hiç yoktur diyor. Dolayısıyla iç denetimin rolü daha çok önemli çünkü acil bir durum var. Bu nedenle iç denetim hem hedef belirlemede hem de bu hedeflere ulaşma yolunda ilerlemeyi yönetme ve raporlama süreçleri hakkında güvence sağlamak için gerçek bir fırsata sahip. Erken katılım yani iç denetçilerin bu sürece erken katılımı kilit önemde; bir kurum tarafından bir kez taahhüt verildikten sonra bu taahhüt yerine getirilmezse çok etkili olamayacaklardır.

Dış denetim-güvence hizmeti var ise:

Hangi açıklamaların ve raporların üretildiğini anlayın ve dış denetçiler veya diğerleri tarafından sağlanan güvencenin kapsamını değerlendirin.

Denetim Komiteniz ve üst yönetiminizle görüşün. Ne tür bir güvence aldıklarını düşünüyorlar - bir boşluk var mı? Riskleri nerede görüyorlar?

IIA, Gould (2023)

 Denetim komitesi ve iç denetim, sürdürülebilirlik raporlama güvencesi sürecine aktif olarak dahil edilmelidir.

 Denetim komitesinin güvencedeki rolünün kapsamı yönetim kurulu tarafından belirlenebilir, mevzuat ve sektör standartlarıyla şekillendirilebilir.

 Daha sonra denetim komitesi, yeşil yıkama riskini azaltma konusunda yönetim kuruluna güvence vermede kendilerine yardımcı olması için iç denetimin rolünü belirleyebilir.

Mohammed, Ahmed, Shawky (2023)

Dış denetim-güvence hizmeti varsa; o zaman bu konuda denetim komitesinin, üst yönetimle iş birliği halinde olmalarını önermiş. Denetim komitesi ve iç denetim birlikte bu taahhüdün gerçekleştirilmesi için plan yapması gerektiğini, burada özetledim. Muhasebe ve denetim, iç denetim, dış denetim hepsi birlikte burada önemli bir rol oynuyor.

CEO of the World Business Council for Sustainable Development (WBCSD), in a 2013 article for the Harvard Business Review.

- *Muhasebecilerin dünyayı kurtaracağını söylemeniz için size ilham veren neydi ve nasıl bir tepki aldınız?*
- Peter Bakker: Etrafım, dünyanın karşı karşıya olduğu sorunlar hakkında harika konuşmalar yapan, ancak iş dünyasının nasıl değişeceği konusunda pek de pratik olmayan çok tutkulu sürdürülebilirlik insanlarıyla çevriliydi.
- Finansal olmayan rakamları iş dünyasının düşünme biçimine entegre edemediğimiz sürece, ihtiyacımız olan ölçekte bir değişim göremeyeceğiz. "Dünyayı muhasebeciler kurtaracak" fikrini ortaya attım; yani sera gazı emisyonlarını, doğal ve sosyal etkileri ancak bütçe yapma ve performans ölçme yöntemlerimize entegre ettiğimizde, iş dünyası liderlerinin bunlara odaklanmasını sağlayacağız.

Bunu bir makaleden aldım. Muhasebenin ölçüm, açıklama, güvence ve etik alanındaki 100 yıllık deneyimini bir araya getirmek ve iklim krizini ele almak için hükümetler, işletmeler ve sivil toplumla ortaklık kurması gerektiğini söylüyor. Muhasebe etik konusunda da son derece tecrübelidir. Denetim etik konusunda da son derece tecrübelidir. Etik kodlarını son derece benimsemiş bir disiplindir. Bu konuda senelerdir çalışan bir disiplindir. Dolayısıyla disiplinlere baktığınız zaman rolümüz fazla olduğu bence açık.

Dünya Sürdürülebilir Kalkınma İş Konseyi (WBCSD) CEO'su Peter Bakker, 2013 yılında muhasebecilerin dünyayı kurtaracağını söylemiş. Neden diye sorduklarında şu açıklamayı yapmış: "Etrafım, dünyanın karşı karşıya olduğu sorunlar hakkında harika konuşmalar yapan, ancak iş dünyasının nasıl değişeceği konusunda pek de pratik olmayan çok tutkulu sürdürülebilirlik insanlarıyla çevriliydi. Finansal olmayan rakamları iş dünyasının düşünme biçimine entegre edemediğimiz sürece, ihtiyacımız olan ölçekte bir değişim göremeyeceğiz. "Dünyayı muhasebeciler kurtaracak" fikrini ortaya attım; yani sera gazı emisyonlarını, doğal ve sosyal etkileri ancak bütçe yapma ve performans ölçme yöntemlerimize entegre ettiğimizde, iş dünyası liderlerinin bunlara odaklanmasını sağlayacağız."

Beni dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Erkan YENİÇARE
Norm Digital Genel Müdürü

Ekonomi ve Toplum İçin İtici Bir Güç Olarak Yapay Zekâ

Merhabalar öncelikle beni davet ettiğiniz için teşekkür ediyorum. Norm Digital Genel Müdürü olarak, Ege Bölgesi'nden İzmir'den başlayarak, teknolojiyi özellikle yapay zeka çözümlerini, insanlara anlatmak bunlarla ilgili çözümler bulmak, yaratmak, şirketlerin yapay zekayı kullanması özellikle ulusal çaptaki politikaların hazırlanması için girişimler yapmak. Ülke olarak geç kalma geleceğimiz var. Yapay zeka konusunu da tam göbeğinden ortasından yakalayacağız, onun için çaba sarf ediyoruz.

Banu Hanım ve Seçil Hanım ile şimdi kavga edelim. İklim değişikliği mi önce insanlığı yok edecek yoksa yapay zeka mı? Tabi ki herkesin ütöpik bir dünya hayali var daha doğrusu beklentisi var.

Teknoloji herhangi bir sektörü, her hayatı mutlaka etkiliyor. İş hangi disiplinden olursa olsun, denetim de olsa mali işler de olsa ekonomi de olsa teknoloji orada bir yere dokunacak. Ben bunun neresindeyim? Özellikle iş dünyasında ki işlerin o kadar da romantik olmadığı, şirketlerin, işletmelerin kar odaklı yani

ayakta kalabilmen için para gerektiği bir dünyada, bizler bireysel olarak bunu çok sıklıkla yaşıyoruz. Biraz farkında olanlar, yapay zekayla ilgili gelişmeleri takip edenler, akademi dünyasının dışında iş dünyasının dışında olsalar bile bunu yavaş yavaş yaşamaya başladılar. Hatta dönüşümü kaçırıyor muyum korkusunu da yaşıyoruz.

Yapay zekadan önce endüstri 4.0, 3.0, 2.0, 1.0 dediğimiz dönemler, teknolojinin gelişimlerini gösteriyor. Buhar teknolojisinden bilgi teknolojilerine, oradan bugünlere geldiğimiz dönemleri ve oradaki gelişmeleri ifade ediyor. Tek bir farkı var. İnsanlık bu dönemleri yaşarken bu çağların içerisinde geçtiğinin farkında değildi. Artık biz bir yapay zeka çağının içindeyiz diyoruz. O farkların içerisinde bununla mücadele etmeye çalışıyoruz.

Size bir soru sormak istiyorum. İki yolumuz var, bu yolların bizi aydınlığa götüreceğini düşünüyoruz ya da umut ediyoruz. Belki ikisi de götürüyor, bilmiyoruz. Şimdi bir karar vermemiz gerekiyor, hangi yoldan gidelim?

- “İşığa en yakın gözükene taraftan giderim.”
- “Navigasyona bakarım.”

Elimizde data olmadığından böyle atabiliriz çünkü doğrusu bu... Normal şartlarda doğru seçeneği bulmak için ne yapmanız gerekir? Data toplamaya çalışırız. Diyelim elimizde yeteri kadar data yok. Raylara dokunur, sıcak mı diye bakarız. Bu şekilde veriler toplamaya çalışırız. Biz bugün hem kendi hayatımız hem iş hayatımız hem akademik hayatımız için bir karar verebilmek, bir yöne gidebilmek için mutlaka dataya ihtiyaç duyarız. Ürettiğimiz, yüzyıllardır biriktirdiğimiz o data şimdi dijital olarak karşımızda. İnsanlık hafızasına kazınmış datanın tam kullanma zamanındayız. Yapay zeka dediğimiz şey aslında bizi bu kadar kolay seçimleri desteklemekle birlikte şöyle bir durumda da destekleyebilir çünkü oraya doğru gidiyor artık daha karmaşık komplike sorunları çözmeye çalışıyoruz. Yani önümüzde sekiz tane yol varsa bunu nasıl çözeriz daha önceki tecrübelerimizden kaynaklanan o dataya gitmekle ilgili karar veririz.

Yapay zeka neye ihtiyaç duyuyor?

Yapay zeka tabii ki dataya ihtiyaç duyuyor. Biz onu üretiyoruz ama maalesef bugün geldiğimiz noktada artık o data da bitti. Bir süre sonra sentetik data konuşacağız. Yapay zeka her yerde nerede hayatımız her noktasına giriyor. İlki 2013-2014 yıllarında, telefonlarımızdaki ‘Siri’ adlı asistanlarla girdi. Şimdi biraz daha ileri seviyede. Sağlık, eğitim alanına, iş dünyasındaki tüm karar verme mekanizmalarına yayılmaya başladı. Bir süre sonra ki, bu çok yakın, herkesin ulaşacağı, erişebileceği, parasını ödeyebileceği noktaya gelmesine doğru gidiyoruz. Yani günlük hayatlarımızda daha fazla karşılaşacağımız hikayelerden bir tanesi.

Özellikle teknoloji odaklı seminerlere bazen konuşmacı bazen dinleyici olarak katılıyorum. Bir toplantıda, yapay zeka benim işimi alacak mı? diye soruldu. Orada çok hoş bir cevap verildi. “Yapay zeka senin işini almayacak ama senin işini yapay zekayı çok iyi kullanan kişi alacak.” Çok net. İnsanlığın her döneminde bizler bu kaygıyı, herhangi bir gelişimin ötesinde bizler işimizle, çocuğumuzla, geleceğimizle ilgili kaygı duyuyoruz. Bu güzel bir anekdotu da paylaşmak istiyorum.

Endüstri 1.0 dediğimiz dönem aslında endüstri devrimidir ve Fransa devrimiyle ilişkilendirilir. Buharlı makineler insanın hayatına girdiği ilk dönemde fabrikalarda çalışan işçiler acaba işimizi makineler elimizden alacak mı kaygısıyla belirli noktalarda isyan çıkardılar. Bugün Sabo terlik dediğimiz plastik terlikleri hepimiz biliyorsunuzdur. Sabo kavramı tarihte ilk defa Sanayi Devrimi’ne karşı protestolar sırasında ortaya çıkıyor. Sabo terlik o dönemde İngiltere’de işçiler tarafından giyiliyor. Takunyaya benzeyen bu terliklerle, makineleri sabote ediyorlar. Terliğin ismi aynı zamanda “Sabotaj” sözcüğünün kaynağıdır.

Dolayısıyla her dönem biz bu kaygıyı yaşadık Ama sonra ne oldu? İnsanlık kendisi için daha doğru olan yolu bir şekilde elbette kayıplarıyla birlikte buldu. Belki o meslekler bitti, yeni meslekler geldi. Belki o günün hayat şartları değişti, daha yenisi geldi ama insanlığın kadim tecrübelerinden süzölmüş problem

çözme yetenekleriyle biz her zaman yeni bir şey icat ettik. Şimdi tam oradayız şimdi dünyanın ilk yapay zekalı CEO'su diye promosyonunu yaptı bir şirket. Tabii ki altının çok dolu olmadığını biliyoruz. Aynı yeşil aklama gibi bu da tam olarak, yapay zeka bir robot değil insanın yerini alıyor ama neyin fragmanı olduğunu göstermesi açısından çok değerli. Bazı temel düzeydeki tekrarlı işleri mutlaka ve mutlaka teknoloji alacağına dair bugün bir şey söylemek yanlış olmayacaktır.

Yapay zeka nedir? Teknoloji aslen insan davranışını, karar verme mekanizmalarını taklit etme iddiasıyla ortaya çıkmış yazılım algoritmasıdır. Sizler temel teknolojilerin altında sıfırdan yeni bir şey üretebilen ama var olan data üzerinde süzülmuş, eğitilmiş algoritmalar bizim için kullandığımız yapay zeka seviyesinde. Zaman zaman yapay zeka şirketlerinden bununla ilgili bazı ipuçları duyuyoruz ama dediğimiz tam olarak bunun bir adım sonrası yani optimizasyon yapabilen 2+2'nin sonucunu data üzerinden daha önce öğrendiği için cevap vermesi değil de sıfırdan yaratması. Yapay zekanın geldiği noktada yaratıcılık bugün kopya yaptığı değil de gerçekten insan doğasına yakın bir şekilde yaptığına artık işin can alıcı noktasına gideceğiz. Çok zor olduğunu ben kişisel olarak söyleyebilirim ama mutlaka bir yerde o çözülecek. Çözülecek tek bir konu var ki, bugün insan olarak bilimsel olarak akademik olarak ne olacağını bilmiyoruz. İnsan olma, var olma tanımı henüz bilimsel olarak, algoritmaya, kurallara veya eşitliğe bağlanmadığından, bizim nöronlarımızla bağlantı kurarak çözdüğümüz, çözmeye çalıştığımız, öğrendiğimiz sonra akıl, mantık yürüttüğümüz noktaya geldiğinde orası yapay zeka olacak.

Aslında yapay zekada iki tane yöntem var. Biz yıllardır zaten makine öğrenmesini konuşuyorduk. Nedir makine öğrenmesi? Bir data bir sonuç bir proses bir modelimiz var. O data üzerinde geliştirmiş olduğunuz algoritmaları çalıştırıp, var olan daha önce öğrenilmiş data üzerine yeni bir sonuç tahminleme modeli. Dolayısıyla bu demek eğer bir data yoksa makinemiz çalışmıyor. İnsanın tecrübesinden öğrenip, bir şey ortaya çıkarmak, Deep Learning dediğimiz konunun ötesi de tahminleme modeli. Bu geçmişte böyleydi, bundan sonrasında

ben belli bir patenler çerçevesinde sonuca ulaşabilir miyim sorusunun cevabını duyduğum nokta Deep Learnig ve bugün geldiğimiz nokta Generatif AI (üretken yapay zeka) çok iyi çalışıyor. Nasıl çalışıyor dediğimiz Generatif AI aslında yine datalardan temel kavramların etrafında dolaşarak başka şeyler üretebiliyor şu an algoritmalar. Bu da aslında mantığa çok yakın bir noktaya getirdi bizi. Tam AI öncesi dönemi yaşıyoruz diyebiliriz.

Biz şu anda ütöpik ve distöpik bir dünyaya giden insanlığın tam karar verme aşamasındayız. Bu çok ağır bir cümle ama hep bunu yaşadık. Biz bunu insanlığın yararına nasıl çevirebiliriz? İklim değişikliğinin peşinden koşacak algoritmaları yazmak için mi kullanacağız yoksa her zaman olduğu gibi dünyayı yönetmek isteyen paranın patronları işte o finansa ulaşmak isteyen bir zümrenin kontrol altında tüm dünyayı kontrol altına alacak distöpik bir gelecekte bizler nasıl olacağız?

Peki, iyi olanı düşünelim. Önce yapay zekayla biz nasıl bir dünya yaratabiliriz? Sağlık alanında şöyle düşünün. Özellikle diagnostic (teşhis), biohacking yani yaşlanmanın durdurulması, hastalıkların kökenini bulunarak önceden önlenmesi gibi insanlığın hayalleri var. Bu konuda çok önemli bir sağlık dünyası yaratabiliriz. Belki bundan 100 sene sonra hiçbir hastalığın olmadığı bir dünya bile yaratılması mümkün. Eğitimde bugünkü eğitimin dışında başka bir eğitimin modelini eğer yaratmak istiyorsak, burada da biz yapay zekayı kullanabiliriz. 100 kişilik bir sınıfa tek bir konuyu anlatmak yerine, sınıfın yeteneklerine göre ayrılaştırılmış şekilde her birine ayrı eğitim ve nasıl öğreneceğini öğretme ile yapay zeka daha kolay bir hale gelebilir. İş dünyası kesinlikle değişecek. Şu anda bile arkadaşlarımızın yaptığı tekrarlı işlerin tamamını şirketlerimizde yapay zekalı yazılımlara devretmeye başladık. Arkadaşlarımıza daha farklı işler yapabilmeleri için zaman yaratabiliyoruz. Ben bir mail yazmadan önce çok hassas davranıyorum. Ve mutlaka öncesinde ChatGPT kullanıyorum. Onun dışında karar verirken bizim tecrübe dediğimiz şey çok değerli, hiçbir zaman kaybolmayacak. Sekiz yoldan hangisinden gitmeliyim konusunda yapay zekayı kullanarak, datalarla hızlıca çözüm bulacağım. Bir sorunumuz var, ekibime

bunu çözümlendiğimde ekibim bunu belki üç günde çözüp bana getirecekler. Yapay zeka uygulamalarıyla belki o iş günü içerisinde bütün çözüme ulaşabiliyorum. Yapay zekanın iş dünyasında kullanımıyla ilgili bugün %100 olmasa da çok ciddi gelişmelerin olduğunu söyleyebiliriz.

Dünya Ekonomik Forumu'nda yayınlanan, yapay zeka hangi meslekleri daha hızlı değiştirecek anketinin sonucunda, en yüksek olanlar, ofis işleri, satışla ilgili temel işler, otomotize edilecek işler, müşteri bulunması, hangi müşteriye yapay zekanın cevap vermesi gibi finansal operasyonlarda, tekrarlı işlerde yapay zekanın doğru kararları vermede desteklemesi gibi temelde dört noktayı sayabiliriz. Bu ankete katılan yöneticilerden süzülen bir analiz. Üretim, tarım alanında insanın doğasına daha yakın olan el işçiliği, beden, fiziksel güç gerektiren işlerde yapay zekanın etkisini daha yavaş göreceğiz. Belki sanatta.

Peki, tersini düşünelim. Bir distopik dünya mümkün mü? Az önce söyledik yani daha kötüsü olabilir mi? İnsanlığın temel korkusuyla, acaba daha kötü bir dünya olabilir mi? Bu dünyayı kitaplarda, filmlerde hayalimizde kurduk. Kötü bir dünya hayali mümkün mü? Evet mümkün. Yapay zeka olarak düşünsenize. Dünyanın her yerindeki dataya sahip temel bir data için yatırımlar yapılıyor. Bugün size ne yapacağınızı dakikası dakikasına söyleyen hatta dikte eden bir dünya yaratılabilir. Şu an teknolojik olarak bu mümkün. Özellikle finansal kontrolü bir yerde toplamak isteyen gruplar için bu önemli. Bunu engellemek için yapay zekanın etik kullanımlarıyla ilgili düzenlemelerin yapılması lazım. Avrupa Birliği, Yapay Zeka Uyum Yasası'yla birlikte bazı adımlar atmaya başladı. Özellikle Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kişisel alanlarda yapay zekanın nasıl olacağıyla ilgili, nasıl düzenlemelerin yapılması gerektiğiyle ilgili çalışmalar var. Özellikle siber suçlarla ilgili fake videolar, kişisel özel hayatlarımızı ihlal edecek uygulamalara sahip. Bunları çalıştıran şirketlerin, kişilerin, kuruluşların belirlenerek, bununla ilgili legal düzenlemelerin mutlaka yapılması gerekiyor. Yapılmazsa kişisel alanlarımızı korumayla ilgili gücümüzün elimizde alınması maalesef ki mümkün.

Demem o ki yapay zekanın doğum sancılarını yaşıyoruz. Bir süre sonra doğacak, büyüyecek, benden sonraki jenerasyon bambaşka bir dünyada yaşayacak çok net.

Deniz Kılıç'ın 'Geleceğin Meslekleri' adlı kitabında gelecekte hangi işler olabilir diye bir çalışma hazırlamış. Çok güzel ve ilginç örnekler var. Chatbord suçları uzmanlığı şimdi her yerde. Chatbord dediğimiz konunun ilk örneklerini bizler, telefon bankacılığında yaşadık. Bazen sinirlerimiz bozuldu çünkü son derece yavaş ve basitti ama şimdi teknoloji arttıkça her yerde her şirketin chatbord'unu konuşmaya başlayacağız. Şimdi online toplantılar yapıyoruz, chatbord'lar alt tarafta. Bunu yapan, kurumun kullandığı datadan süzüp, veriyle cevap veriyor. Önyargılardan arındırılmış bir data koymamışsanız orada siz sohbet ederken belki bankacılık işlemi belki başka eğitimle ilgili bir işlemle sizin datanızı çalabilir gibi. Birçok şey olabilir. Dolayısıyla bunlarla ilgili bu suçları tespit edecek, tabiri caizse polislerin olacağıyla ilgili bir öngöründe bulunmuş. Mesela dijital terzilik. Şu an örnekleri görmeye başladık. Yakın zaman içerisinde siz hiçbir yere gitmeden, tam olarak üstünüze fit bir elbise, bir takım elbise veya pantolon, gömlek, vs. siparişi verebilecek durumda olacaksınız. Bunlar daha da artacak. Bunu sanatsal düzeyde ifade eden meslekler ve bunu icra eden arkadaşlarımız ortaya çıkacak.

Siber şehir analistleri olacak. Geçtiğimiz Ekim ayında Dubai'de bir fuara katıldım. Çok büyük bir fuardı ve en büyük şovu ev sahibi Dubai yaptı. Kendilerine çok büyük bir alan ayırmışlar. Tüm şehrin nasıl teknolojik analiz araçlarıyla donatıldığıyla ilgili şovlar yaptılar. Bu arada sokaklarda gezen sürücüsüz arabaların kameralarıyla sizin o anda analizinizi yapıp eğer suçluysanız, aranan biriyseniz onunla ilgili herhangi bir tespit edildiyse, bu araçlar geliyor. Dubai'de yaşayan, oraya giren herkesin tüm datası her dakika her saniye işleniyor. Dolayısıyla şehirlerin daha yaşanılır hale gelebilmesi için tüm dataları toplanacağını Deniz Kılıç öngörmüş.

Konuşmamın sonuna gelirken şirketimden de bahsetmek isterim. Norm Dijital

bir teknoloji şirketi ve en büyük temel hedefimiz, bu bölgenin dijital dönüşüm ihtiyaçlarına cevap verecek bir ekip kurmak, buradan ulusal ve global çapta bir teknoloji şirketi çıkarmak, teknoloji tabanlı işler yaratmaktır. İkinci olarak da yapay zeka teknolojilerini kullanarak, çözüm öğretmek istedik. Bizim ilk yaptığımız yapay zeka tabanlı işe alım platformuyla şunu amaçladık. Özellikle üniversitelerin son sınıf öğrencileri, mezun olmuş iş arayan arkadaşlarımız, mülakat tecrübesine hazır değiller. Biz şirketlere yargılardan bağımsız, adil bir şekilde tüm adayların benzer algoritmalarla değerlendirildiği bir platform sunmaya başladık. Sadece adaylar kendilerini denemek için karşısında herhangi biri olmadan, yapay zeka ile mülakat deneyimini sağlamasını yapıyoruz. Birçok üniversitede bunu denemeye başladık. Ne yapıyor platform? Kişinin sosyal yeteneklerini, hedeflemiş olduğu pozisyonla ilgili teknik değerlendirmeyi, kognitif (bilişsel) düzey seviyesini, matematik, sosyal seviyesiyle ilgili testlerimiz, kişilik analizi tespiti gibi... Muhasebe uzmanı pozisyonu için şirketler ne arıyorsa, nasıl beklentiler içerisindeyse bununla ilgili deneyimi olan bir platform hazırladık.

Bu bahsettiğim gittiğimiz yolun tam bir örneği. Bir mülakat deneyimi düşünün mülakatı yapan kişi sabah dokuzda ya da öğleden sonra dörtte sizi değerlendirsin. Hepimiz biliyoruz ki, aynı skorları ve aynı değerlendirmeyi alamayabilirsiniz. Ya da hepimiz doğuyoruz, doğar doğmaz aynı dünyaya aynı gözlerden bakıyoruz fakat büyürken önce annemiz, babamız, arkadaşlarımız, bize rol model oluyorlar ve anlattıklarıyla da birer tane perde indiriyorlar. Büyüdükçe ilk öğretmenimiz, ilk müdürümüz, yöneticimiz, üniversitede bize zorbalık yapan arkadaşımızla aynı noktaya bakıyoruz. Siz 16 perdeyle başka bir şey görüyorsunuz, ben 11 perdeyle başka bir şey görüyorum. Dolayısıyla o mülakatta da değerlendiren kişi o perdeleri, adayı değerlendiriyor. Biz aslında onu ortadan kaldırıyoruz. Herkes adil bir şekilde, zamandan bağımsız, ortak algoritmayla, bir önceki soruya vermiş olduğu cevabın bile etkili olmadığı bir gözle aday değerlendirmesi yapıyoruz. Sonra onlara diyoruz ki, buradaki gelişim alanınız bu, bundan sonrası için şu tarz eğitimler almalısınız gibi tavsiyelerle, onları geliştirmeye çalışan bir platform yaratmaya çalıştık.

Ben gururla şunu söylüyorum ki, biz İzmir'de 100 kişilik genç bir ekiple tüketen konumdan üreten konuma hem şirketimize hem çalışan arkadaşlarımızla geldik. Yaklaşık 35 öğrencimize, sıfırdan iletişim teknikleri, proje teknikleri, kodlama, analiz teknikleri vs. konusunda yetiştirerek, kendimize ve bölgeye kazandırdık. Dünyayı nasıl yaşamak istiyorsak bugün o dünyaya gidiyoruz. Hepinize teşekkür ederim.

ULUSLARARASI AKADEMİK FORUM 2024 MESLEKİ VE AKADEMİK SAYGI ÖDÜL TÖRENİ

Muhasebe biliminin, muhasebe bilim insanlarının ve muhasebe mesleğinin geliştirilmesi için yaşamı boyunca vermiş olduğu özverili çabalar ve katkılar nedeniyle Anadolu Üniversitesi emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Ferruh Çömlekçi, “Mesleki ve Akademik Saygı Ödülü”ne layık görüldü. Prof. Dr. Ferruh Çömlekçi için Anadolu Üniversitesi Rektörlük Salonu’nda gerçekleştirilen ödül takdimi töreninin videosu, salonda alkışlarla izlendi.

ÖDÜL TÖRENİ PROGRAMI

Muhasebe biliminin ve muhasebe mesleğinin geliştirilmesi için yaşamı boyunca vermiş olduğu özverili çabalar ve diğer katkılar nedeniyle, TİDE ve MÖDAV yetkili kurullarınca üniversitemiz emekli öğretim üyelerinden Prof. Dr. Ferruh Çömlekçi'nin layık görüldüğü, Uluslararası Akademik Forum 2024 Mesleki ve Akademik Saygı Ödülü törenine hoş geldiniz.

Program akışını arz ederim. TİDE Yönetim Kurulu Başkan Vekili Prof. Dr. Nur İrem Nuhoglu'nun konuşmaları, TİDE Kurucu ve Onursal Başkanı Ali Kamil Uzun'un konuşmaları, MÖDAV Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Nuran Cömert'in konuşmaları, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Elif Dağ Demir'in konuşmaları, Anadolu Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Fuat Erdoğan'ın konuşmaları ve ardından Prof. Dr. Ferruh Çömlekçi'ye ödül takdimi.

Değerli konuklar, açılış konuşmalarını öncesinde Mesleki ve Akademik Saygı Ödülü'ne layık görülen Prof. Dr. Ferruh Çömlekçi'nin özgeçmişini arz ederim.

Prof. Dr. Ferruh Çömlekçi, 20 Temmuz 1939 yılında Eskişehir'de doğdu. Lisans eğitimini 1963 yılında, doktora eğitimini 1967 yıllarında Eskişehir İktisadi ve

Ticari İlimler Akademisi'nde tamamladı. 1970 yılında doçentlik, 1977 yılında profesörlük unvanlarını aldı.

1975-1982 yılları arasında Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Başkan Yardımcılığı, 1982-1994 yılları arasında Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekan Yardımcılığı, 1982-1994 yılları arasında Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Muhasebe ve Finansman Ana Bilim Dalı Başkanlığı, 1991-1994 yılları arasında Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanlığı, 2004-2006 yılları arasında Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölüm Başkanlığı görevlerini yürüttü.

Muhasebe, muhasebe denetimi iç denetim, finansal tablolar analizi ve mali analiz alanlarında pek çok eseri bulunan Prof. Dr. Ferruh Çömlekçi, muhasebe ve denetim alanına verdiği çok değerli katkılarının yanında ilgili alanlarda pek çok bilim insanının yetişmesine de katkıda bulunmuştur.

Değerli konuklar konuşmaları yapmak üzere TİDE Yönetim Kurulu Başkan Vekili Prof. Dr. Nur İrem Nuhoglu'nu kürsüye davet ediyoruz.

Prof. Dr. Nur İrem NUHOĞLU
TİDE Yönetim Kurulu Başkan Vekili

TİDE Yönetim Kurulu Başkan Vekili olarak, MÖDAV'ın Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı olarak, Boğaziçi Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe ve Finans hocası olarak hepinize sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum.

TİDE iç denetim mesleğin akademik geliştirilmesine katkı ve destek sağlamak amacıyla üniversitelerimizde akademik ilişkilerin geliştirilmesine stratejik olarak önem ve öncelik vermektedir. Bildiğiniz gibi bu kapsamda iş dünyasının akademik dünyayla bağını güçlendirmek karşılıklı iş birliğinin kapsamını ve yönünü tayin etmek amacıyla, 2010 yılından beri Uluslararası Akademik Forum etkinliğini iki yılda bir gerçekleştirmekteyiz. Bu yıl Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi'nin ev sahipliğinde, 10 Mayıs tarihinde İzmir'de bu Forumu gerçekleştireceğiz, hepinizi bekliyoruz.

İç denetim mesleğine katkı vermiş, değer vermiş, gönül vermiş akademisyenlerimize bu etkinlikte, akademik ve mesleki saygı ödülü takdim etmekteyiz. Bu yıl sekizincisini düzenlediğimiz, Uluslararası Akademik Forum'da bu ödüle Sayın Prof. Dr. Ferruh Çömlekçi'yi layık görüyoruz.

Akademik kariyeri süresince sayısız makalesi ve yayınları ile muhasebe de-

netimi ve yetiştirdiği öğrencileriyle, iç denetim mesleğini ileri götürdüğü için Ferruh Hocamıza sonsuz teşekkür ediyoruz. Ayrıca Anadolu Üniversitesi rektörlüğüne, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dekanlığına, İşletme Bölümü'ne bu törene ev sahipliği yaptıkları için ve bu organizasyonu sağladıkları için çok teşekkür ediyoruz. Hocam Allah size uzun ömür versin, mesleğe ve bizlere yaptığınız katkılardan dolayı çok teşekkür ediyoruz.

Ali Kamil UZUN
TİDE Kurucu ve Onursal Başkanı

Saygıdeğer rektörüm, saygıdeğer hazirun,

Çok özel bir anı paylaşıyoruz, tarihe çok değerli bir not düşüyoruz. Değerli hocam Prof. Dr. Ferruh Çömlekçi'ye, Mesleki ve Akademik Saygı Ödülü'nü takdim etmek için bir aradayız. Bir meslek insanı olarak, böyle bir ana tanıklık etmekten ötürü onur ve mutluluk duyuyorum.

Bugün hocamıza bir ödül takdimi için bir aradayız ama aslında değerli hocamızın bugüne kadar yetiştirdikleriyle, ürettikleriyle gerek akademik dünya, gerek meslek dünyamız ve bizler için büyük bir ödül olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle, değerli hocamıza takdim edeceğimiz ödül, akademik ve mesleki dünyaya adanmış emekleri ve yetiştirdiği bilim ve meslek insanları üzerindeki hakkı için helalliyini alma, minnet ve şükranlarımızı sunmak için değerli bir vesiledir. Değerli Hocam hakkı ödenmez emekleriniz için minnet ve şükranlarımızı sunuyoruz. TİDE olarak mesleğin akademik gelişimine çok önem veriyoruz. Anadolu Üniversitesi'nin bizim bu faaliyetlerimiz içinde çok özel bir yeri var. Gerek seminer derslerimiz gerek gerçekleştirdiğimiz etkinliklerle iş birliğimiz artarak devam ediyor. Bu bakımdan Sayın Rektörümüze, Sayın Dekanımıza, İşletme Bölümü Başkanımıza, hocalarımıza, TİDE adına çok teşekkür ediyor ve saygılarımı sunuyorum.

Prof. Dr. Nuran CÖMERT
MÖDAV Yönetim Kurulu Başkanı

Anadolu Üniversitesinin çok değerli rektörü, rektör yardımcısı, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nin çok değerli dekanı, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün çok değerli müdürü çok değerli hocalarım, öncelikle sizleri MÖDAV adına saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

Sevgili Ferruh Hoca size tüm muhasebe akademisyenlerinin sevgisini, saygısını, selamını buradan iletiyorum. Bizim için çok değerlisiniz. Öğrencileriniz, kurumunuz, toplum, devlet ve tüm insanlık için emekleriniz paha biçilemez değerde, takdire ve övgüye şayandır. Ben burada size minnet duygularımızı arz ediyorum. İyi ki varsınız iyi ki sizi tanıdık. Ömrümüz yettikçe sizi her zaman gururla anacağız. Buraya gelmeden önce bir öğrenciniz sizinle ilgili konuştu. Sizi o kadar tarifsiz güzellikte anlattı ki, gerçekten gözlerim yaşardı. Nezaketiniz, tane tane ders anlatışınız, öğrencin anlaması için büyük gayretler sarfetmeniz ne kadar değerliymiş. Onu şimdi daha iyi anlıyorum dedi bana öğrenciniz. Sizinle hep gurur duyduk, gurur duymaya devam edeceğiz. Bundan sonrası için de size sıhhat afiyet diliyoruz değerli eşimize de acı şifalar diliyoruz. Her vesileyle de buluşmayı arzu ediyorum. Çok teşekkürler...

Prof. Dr. Elif DAĞ DEMİR
Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı

Sayın rektörüm, rektör yardımcım, hocalarım değerli konuklar, TİDE ve MÖDAV yetkili kurulları tarafından Uluslararası Akademik Forum 2024 kapsamında fakültemiz emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Sayın Ferruh Çömlekçi hocamı takdim edilecek olan 2024 yılı Mesleki Ve Akademik Saygı Ödülü Ödül Töreni'ne hoş geldiniz.

Prof. Dr. Sayın Ferruh Çömlekçi hocamız, muhasebe ve özellikle denetim bilim alanının, bu alandaki bilim insanlarını ve mesleğinin geliştirilmesi için vermiş olduğu emekleri, değerli katkıları nedeniyle bu ödüle layık görmüştür.

Prof. Dr. Sayın Ferruh Çömlekçi hocamız, üniversitemizin temelini oluşturan, mensubu ve şu an itibarıyla dekanı olmaktan tarifsiz bir mutluluk ve gurur duyduğum İktisadi Ve Bilimler Fakültemizin en köklü kürsülerinden biri olan muhasebe kürsüsünün duayen hocalarından biridir. Muhasebe kürsüsünün köklü geçmişi, Eskişehir İktisadi ve İdari Bilimler Akademisi'nin kuruluş yıllarına dayanmaktadır. 1959 yılında kurulan 1982 yılında fakülteleşen Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nin iki şubesinden biri olan İşletme Muhasebe Şubesi ve diğeri de İktisat Maliye Şubesidir. Aslında biraz önceki sohbet-

lerde de konuştuğumuz gibi en köklü geleneğe sahip kürsülerden bir tanesidir. Kuruluşundan günümüze muhasebe kürsüsü fakültemiz içindeki akademik ağırlığını ve önemini hiç kaybetmemiş aksine daha da güçlendirmiştir. Kürsünün değerli hocaları, Türkiye'nin saygın bilim insanları arasında yer almış ve yer almaya devam etmektedir. Muhasebe kürsümüzün duayen hocalarından olan Prof. Dr. Sayın Ferruh Çömlekçi hocamız sayısız öğrenci ve alana katkı veren birbirinden değerli çok sayıda bilim insanı yetiştirmiştir. Prof. Dr. Sayın Ferruh Çömlekçi hocamız üniversitemizin yönetsel süreçlerinde de yer almış, özgeçmişinde de dinlediğimiz gibi farklı idari görevler üstlenmiştir. Hocamız 1991-1994 yılları arasında fakültemizin dekanlık görevini de yürütmüştür. Prof. Dr. Ferruh Çömlekçi hocamız, bilim insanı disiplinin ve öz verisinin eşsiz bir örneğidir. Hocamızın ders anlatırken hissettiği mutluluğun ve heyecanın çalışma yaparken gösterdiği titizliğin, onun öğrencisi olma şerefine nail olmuş bizler, canlı tanıklarımız.

Canım hocam sizi takdim edilecek olan Mesleki ve Akademik Saygı Ödülü nedeniyle, gönülden kutluyor üniversitemize fakültemize ve biz öğrencilerimize vermiş olduğumuz emekler için şükranlarımı sunuyorum, hürmetle elinizden öpüyorum.

Prof. Dr. Fuat ERDOĞAN
Anadolu Üniversitesi Rektörü

Kıymetli hocam, değerli konuklarımız ve sevgili meslektaşlarım, böylesine özel bir günde özel bir törende sizleri burada ağırladığımız için üniversitem adına ben de şeref duyuyorum. Hoş geldiniz üniversitemize.

Daha önceki yıllarda Akademik Forum düzenleyerek sizlerle daha yakın ilişki kurmuştuk. Tabi bugün çok daha özel bir gün Öncelikle ben kıymetli Ferruh Hocama teşekkürle başlamak isterim. Üniversitemizde yıllar boyunca hem mesleğe yetiştirdiği öğrenciler ve Anadolu Üniversitesi bayrağını şerefle günlere kadar taşıdığımız için minnettarız, çok teşekkür ediyoruz.

Bu özel ödülü üniversitemiz adına hocamıza takdim ettiğiniz için, muhasebeye olan katkısını ödülle taçlandırdığınız için TİDE ve MÖDAV'a da çok teşekkür ediyoruz. Hocam ile gurur duyuyor, hepimize tekrar teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Ferruh Çömlekçi'ye ödülünü vermek üzere TİDE Yönetim Kurulu Başkan Vekili Prof. Dr. Nur İrem Nuhuğlu'nu TİDE Kurucu ve Onursal Başkanı Ali Kamil Uzun'u, MÖDAV Yönetim Kurulu Başkanı Nuran Cömert'i, davet ediyoruz.

Prof. Dr. Ferruh ÇÖMLEKÇİ

Mesleki hayatımın bugün zirvesine çıktığımı sayenizde tatmış oldum. Çok teşekkür ediyorum. Eşim de istatistik profesörüdür. Kendisine öğrencileri bu salonda anma günü yapmışlardı. Adeta onu kıskanmış gibi bu salonda bir törenle ödül almak bana da nasip oldu ve sayenizde ben de zirveye çıktığımı tatmış oldum.

85 yaşında beni bu güzel güne, zirveye ulaştırdığımız için hepinize tek tek teşekkür ediyorum. Mesleğimiz o kadar güzel ki, inanın emekli olmak istememiştim. Hele bugün yaşıma bakmaksızın gel ders ver deseniz, koşa koşa geleceğimden emin olun. Gerçekten hayatım bu meslekle çok güzel geçti ve hayatımdan hep zevk aldım.

Mesleğimizin bir yanı eğitim bir yanı insan ilişkileri bir yan da Elif hocamın söylediği gibi mezunlarla karşılaştıkça kendinizi de yüceltmiş olduğunuzu görüyorsunuz. Hele hele sevgiyle ve övgüyle bahsedilmiş olmanız, inanın o kadar güzel ki, hepinize aynı günleri yaşamamızı diliyorum.

İstanbul'da katıldığım bir toplantıda denetim konusu da anlatılıyordu ve ben o gün denetim konusuna çok ısındım. Eskişehir'e döndüğümde, ilk çalışmalarım hemen bu konuda oldu. Aslında benim konum mali analiz onu da çok seve-

rek yaptım ama denetim leb-i derya bir konu. Gerek uygulaması gerek eğitimi bakımından belki hiçbir konu bu kadar derin değil. Onun için ben size böyle bir günde bana ödül takdim etmemizin verdiği gururu inanın sözle ifade edemiyorum. 85 yaşından sonra böyle bir güzel günü yaşayarak, devam ettirmem sayenizde çok güzel önümde günler olduğunu gösteriyor. Zaten kopmamıştım ama şimdi öyle bir bağladınız ki beni sanıyorum artık benim buradan uzaklaşmam mümkün değil. Öbür tarafa bile götürürüm.

Ödül için çok teşekkür ediyorum Heyecanımı anlatmak mümkün değil, mesleğin zirvesine eriştiğimi bugün görebildim. Hepinize ayrı ayrı çok çok teşekkür ediyorum ve mutlu günler diliyorum.

SUNUŞ

“ADDRESSING CHALLENGES IN A RAPIDLY EVOLVING TECHNOLOGICAL LANDSCAPE”

Verra MARMALIDOU

*birlikte Chair of IIA Greece and Head of Compliance
Risk Governance & Monitoring at National Bank of Greece*

Verra MARMALIDOU
IIA Yunanistan Başkanı

Hızla Gelişen Teknolojik Ortamda Zorlukların Ele Alınması

Değerli katılımcılar,

Öncelikle davetiniz ve katılımınız için teşekkür ederim. Ben öncelikle sizlere öngörüden bahsetmek istiyorum. Yüzüklerin Efendisi adlı filmi biliyorsunuzdur. Filmdeki aktörün görüntüsünün yapay zekayla, tamamen değiştirildiğini gördünüz. İkinci örneğimde ise birkaç ay öncesinde, bir finansal çalışan, deep fake yapay zeka tarafından kandırılarak, 25 milyon dolar gönderilmesine sebebiyet veriyor. Bu da şöyle oluyor. Deep fake teknolojisiyle dolandırıcı, kişiyi kandırarak ve ses kullanarak, 25 milyon dolar kandırıyor. Gördüğümüz gibi yapay zeka günümüzdeki bazı şeyleri bozulmasına sebebiyet verebiliyor. Yeni teknoloji çoğu alanı farklılaştırabiliyor. Biraz da bu teknolojinin tarihinden bahsederseniz, öncelikle dünya çapında ağ çıktıktan sonraki senelerde bulut bilişimi ortaya çıkıyor. Ondan sonra büyük veri sonrasında yapay zeka ve makine öğrenimi başlıyor. Böylelikle de yeni bir yapay zeka devrimine ve kuşağına geçmiş oluyoruz.

İki ay içerisinde yapay zeka araştırmaları, yapay zekanın Google da yazılım araştırmaları arttı. Gösterdiğim örnekte de mesela AIRBN'in 1 milyon kullanıcıya ulaşması 2,5 yıl sürerken, chatGPT'nin 1 milyon kullanıcıya ulaşması sadece 500 gün sürdü.

Teknolojilerle ortaya çıkan artılara ve eksilere değinecek olursak, artılara gelişmiş bağlanabilirlik, bilgiye ulaşımında daha kolaylık, ekonomik büyüme var. Eksiler ise sayısal bir uçurum, gizlilik ve güvenlik sıkıntıları aynı zamanda istihdam ve iş gücü sıkıntıları ortaya çıkıyor.

Küresel risk raporuna baktığımızda, teknolojiye olan riskler gayet yüksek ve bu riskler arasında sansür ve gözetim, öncü teknolojilerinin olumsuz etkileri, siber güvensizlik, yapay zeka teknolojilerinin olumsuz dönütü, teknolojik güç teknolojik gücün bir araya toplanması ve aynı zamanda bilgi yanlışları ve bilgi çarpıklıklarını verebiliriz.

Aynı raporda siber güvenliği tehdit eden risklere baktığımızda, bilgi yanlışları, bilgi çarpıtma çok önemli bir yer tutuyor. İki yıl süresinde olan sorunlar, 10 yıl içerisinde oluşacak sorunlar arasında en yüksekte kalan bilgi yanlışlığı ve bilgi çarpıtma. Bu özellikle yapay zeka teknolojisinde aynı zamanda siber güvensizlik konusu için çok önemli. Bu konu çok önemli olduğu için buna çok odaklanmamız gerekiyor.

ECIIA'nın anketine baktığımızda, burada siber güvenliğin çok önemli sorun olduğunu görürsünüz çünkü diğer sorunlar yanında en yukarda olduğunu görüyorsunuz ve bu her şeyin öncüsü bir konu. Üç yıl içerisinde bu sayı çok daha artacak ve işler daha da büyüyecek.

Benim sunumumda siber güvenlik, veri analitiği hakkında konuşacağım. Bunu iç denetiminin gözünden anlatmak istiyorum. Ben burada bir uzman değilim ama benim durumumda bile bunun çok önemli bir konu olduğunu anlayabilirsiniz. Gerçek birkaç örnek vermek istiyorum. İç denetim gözünden size bu konuları anlatmak istiyorum.

Yeterlilik konusuna ve önemli düzenlemeler konusuna gelecek olursak, Avrupa'da Dijital Operasyonel Dayanıklılık Yasası çıktı ve 2025'te yürürlüğe girmesi planlanıyor ve bu da çoğunlukla finansal ve finansal sektöre odaklı olacak. Bundan sonra Directive NIS2 bu sene yürürlüğe girmesi planlanıyor ama yalnızca finansal üzere olacak. Yapay zeka yasası Avrupa'nın ilk defa yapay zeka üzerinden ortaya koyduğu bir düzenleme çerçevesi oluşturuyor ve bu yasa da 2026'da yürürlüğe konacak. Amerika'da ise SEC yani sybersecyurity rules menkul kıymetler borsa komisyonu ise siber güvenlik kuralları ortaya koymaya amaçlıyor. Avrupa Birliği de düzenleyici teknik standartlarıyla, buna bir çözüm bulmaya başlayacak.

Modern çağda siber güvenlikten bahsedecek olursak, gördüğümüz gibi bir siber güvenlik ihlalinin maliyeti 4,45 milyon dolar. Bir ihlalin ortalama tanımlanma süresi 207 gün, ihlalin tanımlanmasından önlenmesine kadar 277 gün geçiyor ve ihlallerin %74'ü insan unsuru içeriyor.

Siber saldırı nedir?

Siber saldırı sizin verilerinizi veya uygulamalarınızı yok etmek ve devre dışı bırakmak amacıyla veya başka amaçlarla sizin operasyonlarınıza sızma amaçlıdır. Siber güvenlikse buna karşılık alınan bir önlem olarak görülebilir.

Bu siber saldırıların birçok formu olabilir bunlardan biri fishing yani iltalama olarak geçiyor. Oltalama yanında fidye yazılım da var. Fidyeye yazılım şöyle çalışıyor; sizin bilgisayarınıza verilerinize erişiminizi engelleyecek bir dosya veya bir program kuruluyor. Siz istenilen miktardaki parayı ödeyene kadar bu veriye erişemiyorsunuz. Bu veriye erişmek için para vermeniz lazım ancak bazı ülkelerde fidye parası vermek yasa dışı o yüzden bu işten çıkmanın yolu çok zor.

Facebook'da pek çok siber güvenlik ihlali görürsünüz. Bu sistem açığına sızma gibi olaylarda düzenleyicilerin de harekete geçmesi gerekiyor. Birkaç soru sorabiliyoruz. Bu nasıl oldu? Bundan sonra kim bundan sorumlu olacak? Bu konuya kim karşılık verecek? Nasıl karşılık vereceğiz? Nasıl testler yapacağız?

Bunun gibi soruların üzerindeki şemsiyenin üzerindeki başlık ise siber risk yönetimi ve denetim oluyor. Siber saldırıyı düzenleyen insanlar sizin bilgilerinizi kullanıp, şirketinize inanılmaz zarar verebilir.

Şirketinizi nasıl koruyacağınızla ilgili başka bir örnek verirsek, veri ihlali konusunda, eğer veriniz başka bir yerden başka bir yere transfer ediliyorsa, o veriyi şifrelemeniz gerekiyor. Şifreledikten sonra bu şifre, bir yerden karşı tarafa gönderilene kadar kalmalıdır. Ta ki göndermek istediğiniz yere geldiğinde, bu tekrar edilir ve bilginiz bu şekilde güvende kalır.

Başka bir örneğe, çok faktörlü kimlik doğrulama. Çok faktörlü kimlik doğrulama olmasının sebebi siz yine biriyle iş yaparken önce bildiğiniz bir soru sorulur, ikinci olarak size sahip olduğunuz bir şey sorulurdu. Belli bir zamana kadar bu şekildeydi ancak bir süre önce üçüncü yeni bir şey daha eklendi. O da sizi yapan şey yani parmak iziniz. Bu üç şey bildiğiniz şey, sahip olduğunuz şey ve olduğunuz şey bir araya geldiğinde, oluşan şey çok faktörlü kimlik doğrulama diyoruz.

Siber güvenlik bağlamında iç denetim bir kuruluşun siber güvenlik kontroller ve uygulamalarının etkili, verimli, hedeflerinin uygun olduğunu sağlamak için bağımsız güvence ve denetim sağlama konusunda kritik bir rolü var.

Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü (IIA)'nın ortaya koyduğu kurallara göre, öncelikle bir bilginin nasıl korunacağına odaklanıyoruz ve önem veriyoruz. Sonra bir şirketin kullandığı teknolojisine önem veriyoruz ve firmanın nasıl bir çerçevede yol izlediğine bakıyoruz. Aynı zamanda iç denetçi bu firmanın siber saldırı risklerine ve bu sorunlara nasıl karşılık verdiğine de bakması lazımdır. Firma, doğru şekilde harekete geçmiş mi, bundan emin olması gerekiyor. Eğer ilginizi çekerse, IIA'nın ulusal siber güvenlik programını takip edebilirsiniz.

Üretken yapay zeka fırsatları ve eksileri

Diğer konuma gelecek olursam, üretken yapay zeka fırsatları ve eksileri. Üretken yapay zeka mevcut verilerden yola çıkarak, yeni bir içerik oluşturmayı he-

defleyen yapay zeka alanını ifade eder. Bu içerik, resimler, metin müzik ve hatta videolar gibi çeşitli türlerde olabilir. Sınıflandırma ve tahmin üzerine tasarlanmış geleneksel yapay zeka modellerinin aksine üretken yapay modelleri üzerinde durdukları veriye benzer ama aynı olmayan yeni içerik oluşturur. Sizin şirketiniz diğer veri tabanlarına bağlı olan bir yapay zeka kullanıyor olabilir. Eğer, böyle bir şey varsa bu sorun olabilir ve bu da sizin şirketiniz tarafından bakılacak olan bir durum. Bu ortaya çıkan sıkıntı o kadar büyük boyuttadır ki, OpenAI CEO'su bu konuda olan endişelerini dile getirmiştir. Mesela zararlı içeriğin dağıtımı, telif hakkı ve yasal ifşa, yasal gösterim, veri gizliliği ihlalleri, hassas içeriğin dağıtımı, zaten var olan taraflılığın arttırılması, iş gücü rolleri ve moral ve aynı zamanda şeffaflığın eksikli bu sıkıntılara girebilir.

Zaten şu an üniversitede olduğumuz için eğitim ne kadar önemli bir şey olduğunu, size tekrar hatırlatmak istiyorum. Zaman kazanmak için birazcık ileriye gideceğim. Burada görebildiğiniz gibi IIA Fransa ve IIA Avustralya'nın yaptığı bir proje görüyorsunuz. Bu proje yapay zeka kullanıyor ve bu sisteme erişebiliyorsunuz. Bir iç denetçi sizin bilgilerinizi alıp, bu yapay zekaya verebiliyor, girebiliyor ve burada da sizin için en iyi yol haritası nasıl olur, nasıl bir yol haritası gerekiyor buna da bakabiliyorsunuz.

Burada size bir örnek vereceğim. Siz kartınızı kullandığımızda biri sizi izliyor olabilir. Varsayalım ki bir platform kullanıyorsunuz buna Z platformu diyelim. Bu Z platformunda uzmanlar var. Uzmanlar size karşı olabilecek tehlikeye karşı hazırlıklı olan insanlar. Örnek olarak sizin kartınıza erişmeye çalışan biri olduğu zaman o uzmanlara erişebiliyor, onlara yazabiliyorsunuz. Mesela, 10.000 Euro gönderdiniz ve 10.000 Euro gönderdiğinizde bu hareketi yaptığınızda bu izleniyor ve bunun tehlikeli olup olmadığına bakılıyor. Burada yapay zeka nerede işe yarıyor? Unutmayın ki, banka bu konuda çok fazla bildirim alabilir çünkü çok fazla müşterisi olabilir. Yapay zeka burada davranışsal tespit kullanarak kullanıcıda nasıl bir değişim olduğu ya da nasıl farklılıklar olduğunu görebilir. Mesela eğer işsizse, 25 yaş altındaysa bunlara bakıp bunları farklı gözetip, buna göre tehlikeye çözüm bulabilir.

Son konumuz, veri analitiği, robotik süreç otomasyonu. Öncelikle veri analitiği konusuna gelirse, veri analitiği, verileri kullanarak eğilimleri bulmak ve sorunları çözmek için kullanılan bir dizi araç, teknoloji ve süreci içeriyor. Veri analitiği matematik, istatistik ve bilgisayar gibi geniş bir analiz tekniklerinden, iç güvenlik için yararlanılıyor. Robotik süreç otomasyonu, bu teknolojiyi tekrarlayan insan hareketlerini dijital olarak taklit ederek, otomatikleştirilmesini sağlıyor. Bu insan müdahalesi olmadan görevleri yerine getirmek üzere programlanabilen bir yazılım türü.

Gerçek bir örnek vereceğim. İki yıl önce bankamda şöyle bir araştırma yaptım ve bu araştırmanın sonuçları gizlilik var o yüzden dikkatli olmam lazım. Müşterilerime baktım. Bankacı olarak müşterilerinizin nesini bilirsiniz? Kimlik kartı bilgisini, seri bilgisini ve bunun gibi bilgilerin her iki yılda bir güncellenmesi gerekiyor. Ben de veri tabanını aldım ve analitik tekniklerini kullanarak, birkaç sayfa bilgi edindim. Bunu bankamı gösterdim ve bunun gibi benzer durumların kaç tane olduğun bakmalarını istedim.

Önceki vakada veriyi kullanıp üzerine analitik uyguladım ama şimdi göstereceğim örnekte ise robotik süreç otomasyonu kullandım. Bunu yaparken önce başta veri ambarından bilgileri alıp, bunları iç denetim veri tabanına, oradan iç denetim analiz aracına gönderdim. Mesela herhangi bir kriter aradım. Bu kriter örnekte verecek olursam, dört yıl boyunca para çıkmayan bir hesaptan para çıkışlarını gösteren hesapları bana gösterir misin isteğinde bulundum. Bir de bunu yapanların 20 yaşının altında ya da 20 yaşından büyük olduğuna bakabilirim. Buna robotik süreç otomasyonu diyebiliriz ve bunun karşılığında makine size bir karşılık verebiliyor. Bu karşılık verildikten sonra işletme müdürü bu bilgiyi kendi denetçisine gönderebilir. İş bu şekilde işleyebilir. Aynı zamanda IIA'nın bir sayfası daha var. O da veri analizi ve bilginlik sertifikası.

Bundan sonra geçeceğimiz konu denetimde güven oluşturma. Unutmayın ki, iç denetçi olarak herkes size güveniyor. Pek çok kişi, benim yerime kim gelecek, benim yerim değişecek mi diye soruyor. Bu sorunun cevabı hem evet hem de

hayırdır. İç denetim bölümü, denetim müdürleri, denetçilerden vs. oluşmakta. Artık bu denetim geri ve bu dijital iş gücü de sanki gerçek fiziksel iş gücümü gibi görünüyor. Çoğu işler RP gibi sistemlerle yer değiştirebiliyor ama unutmayın ki, bunun sonucunda daha önemli işler ve daha önemli meslekler ve mevkilerin değeri daha da artmış olacak. Eğer, güvenilir insanları ve ilerleyen teknolojiyi bir araya getirirseniz ortaya adeta elmas değerinde bir değer alırsınız. Bu da iş ve denetim açısından çok önemlidir.

Herkese çok teşekkür ediyorum. Bundan sonraki sunumumu Türkçe yapmaya söz veriyorum. Buradan Türkiye İç Denetim Enstitüsü'ne teşekkür etmek istiyorum. Buradan Ali Kamil Uzun'a, Osman Bahri Turgut'a, Prof. Dr. İrem Nuhoglu'na, Aslı Çavuşoğlu'na sizlere teşekkür etmek istiyorum.

FORUM II

Güvenin Yeniden İnşası için Denetim

Prof. Dr. Ömer Lalik'in moderatörlüğünde Güvenin Yeniden İnşası İçin Denetim temasıyla başlayan Forum 2'de, Netaş CEO'su Sinan Dumlu, "Yakınsama ve Yapay Zeka"; Garanti Bankası Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı Dr. Burak Erkek, "Dijital Tehditler Karşısında Dijital Denetim"; Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ali Fatih Dalkılıç, "Günümüzde Güven Bunalımını Yaratan Etkenler ve İç Denetim" başlıklı sunumlarıyla yer aldılar.

Moderatör: Prof. Dr. Ömer LALİK
Uluslararası Akademik Forum 2024
Bilim Kurulu Onursal Üyesi

Eğer bir toplumda ahlak erozyona uğramışsa, getireceğiniz etik kuralların hiçbir değeri yok. Eğer ben ahlaksız bir Ömer Lalik olarak denetçi isem hangi kuralı koyarsanız koyun yapacağım iş ancak o kadar ahlaklı olur.

Sinan Dumlu Bey, yakınsama ve yapay zeka konusunda bizi bilgilendirecek. Yakınsama sözcüğüne hep her zaman takılmışımdır. 82 yaşında bir genç olarak bazı sözcüklere bağlanamıyorum. Yakınsama ifadesinin pek çok bilim dalında kullanıldığını gördüm. Yakınsama veya yakınsamak sözcük olarak, sözcüğün özü, o temel nüvesi değişmiyor ama fizikte, matematikte, tıpta farklı ifadesi bulunuyor. Benim en çok aklıma yatan fizikteki tanımı oldu. Fizikteki tanımı diyor ki, paralel gittiğini sandığınız, iki çizgi paralel gitmiyor. İki çizgi sonsuz bir noktaya erişmek için gidiyorlar ama hem o noktaya erişemiyorlar hem de orada kesişmiyorlar. Aşk gibi aynı. Onun için bakalım bu konu hakkında Sinan Dumlu Bey neler anlatacak?

Sinan Dumlu
Netaş CEO

Yakınsama ve Yapay Zeka

Bundan yaklaşık 10 yıl evvel hepimiz dijital transformasyon veya sayısal dönüşüm başlıklı toplantılarda, her yerden aldığımız bilgilerle donandık. Herkes her şeyin ucuna bir dijital dönüşüm, sayısal dönüşüm ifadesini ekliyordu. Şimdi aynı durum yapay zeka için de yaşanıyor. Forum'da şu ana kadar anlatılan çok değerli sunumlar var. Hepsi doğru. Okuyacağınız çok sayıda materyal var. Onlar da doğru ama bir bilgisayar mühendisi gözüyle, bunlar arasında bir bağ kurarak, toplu bir resim çizmeye çalışacağım. Bazıları sizlerin de bildiği konular olacak ama umarım konuşmamın içinde duyacağınız farklı konular veyahut belki aradaki bağları kurarak, farklı bir bakış açısına getirebilir. Fark etmediğiniz ya da bildiğiniz konularda biraz durarak, bir yere bağlamaya getireceğim çünkü bir zincir kurmaya çalışacağım.

Genelde ben konuşmalara şöyle başlıyorum. 1850'li yılların gazeteci, yazarı, Mark Twain bazen uzun mektuplar yazarmış. Uzun mektuplarına başlarken de şöyle dermiş: "Kısa yazacak kadar vaktim yok. Onun için uzun yazdım." Ben de anlatacağım konuyu, kısa zamana olabildiğince sığdırmaya çalışacağım.

Konumuza, iki saptamaya başlamak istiyorum. Bu saptamalarda birincisi şu; biz yeni teknolojilerin etkisini, çok hızlı ve abartılı (abartılı uygun bir kelime olmayabilir ama ben öyle demek istiyorum) görüyoruz. Aslında daha uzun zamanda daha yıkıcı etkilerini de göreceğiz. Öncelikle yapay zeka, her şeyin önüne gelmeye başladı ve yapay zeka bir marketing deyimi haline geldi. Ne yapay zekadır, ne değildir? 1988 yılında üniversiteden mezun olduğumda, bilgisayarlara elektronik beyin deniyordu. O zaman şunu diyebiliriz, elektronik beyinde çalışan her yapı, yapay zeka... O zaman bilgisayarının yazdığı her koda yapay zeka mı diyeceğiz? Bu konuyu bir düzleme yerleştirmeye çalıştım. Bir daha söylemek istiyorum. Biz yeni teknolojilerin etkisini, çok hızlı ve abartılı görüyoruz. Aslında daha yavaş ve daha yıkıcı. Bir örnekle başlamak istiyorum. Internet of things (IoT - nesnelerin interneti) ilk çıktığında konuşulan neydi? Buzdolabı, çamaşır makinesi, tost makinesi internete bağlanacak. Bunları internete bağlayarak elimize ne geçecek? Tamam, kombiyi bağladık. Eve gelmeden evi ısıttık ama kaç kişi buzdolabını kontrol ediyor? Çok güzel, ortalık yıkıldı. Gazeteler, dergiler bu konudan bahsediyor. Buzdolabının içindeki elma bitince bakkala order (sipariş) geçecek. Kaç kişi bunu yapacak? Bu iş böyle başladı ancak vardığı yer şuydu; dark technology yani sadece robotların üretim yaptığı, elektriğin, ısıtmanın, soğutmanın olmadığı fabrikalardan bahsediyorum. Kısa bir süre önce Çin'e gittim. 1.2 milyon metrekarelik bir fabrikayı ziyarette buldum. Fabrika alanı kabaca 1 kilometreye 1 kilometre. Sadece ve sadece robotla üretim yapıyor. Bendeği algı şuydu; Çin'de bir milyara yakın kişi var, fabrikalar da kalabalıktır. Yan yana duruyorlar, elden ele, öbürüne veriyor. Biri sıkıyor, öbürüne geçiyor falan... Yok, böyle bir şey. Unutun, tamamıyla yanlış. Üretim bandından bir parçayı robot alıyor, öbürüne veriyor, öbürü ona veriyor, üretim bandından aşağı iniyor, yanından robot yürüyerek geçiyor, öbürü üretim bandına alıyor ve devam ediyor. Bu birinci saptamam. Biz çok hızlı ve abartılı görüyoruz aslında daha uzun sürede daha yıkıcı. Geleneksel teknolojilere yeni iş modelini yeni teknolojileri koymak hemen etki göstermedi. İş modelini değiştirmek gerekiyor. Yani fabrikayı geleneksel fabrikadan robota çevirdiğinizde, siz internet of things etkisini, o zaman görün.

İkinci kısım, biz bilgisayarlar kelime üretmeye çok meraklıyız, hem kısaltmayı hem kelime üretmeyi çok severiz. Aynı zamanda aynı kelimeyi başka yerlerde kafa karıştıracak şekilde kullanmaktan da hoşlanıyoruz. Bilgisayarlar olarak 'convergence' kelimesini Türkçeye, yakınsama olarak çevirdik. Günümüzde üç yakınsama safhasından geçiyoruz. Birinci yakınsama birinci convergence büyük ölçüde oldu. Network teknolojilerindeki convergence (yakınsama) ne demek? Ses, data, video tek bir altyapı üzerinde birleşti. Teknik olarak merak ediyorsanız, şunu söyleyeyim. Bunlar IP'den internet protokolü denen bir protokol üzerinde birleşti. Peki, bireyler olarak bunu nasıl gördünüz? Eskiden evimize, analog bir telefon hattı gelirdi. Bir tane data hattı gelirdi. Genelde DSL bir tane de anten kablosu ya da kablolu televizyon hattı gelirdi. Ancak şu anda durumumuz ne? Tek bir tane data hattı geliyor ve hepsi bunun üzerinden çalışıyor. Ayrıca netflix, blueto gibi dijital kanallar bu hat üzerinden gidiyor. Yani biz bir hat üzerinden ses, data, videoyu geçiriyoruz. Ayrıca telli ve telsiz teknolojileri de birleştirdi. Geliştirilecek bir alandan bahsediyoruz. 5G diyoruz, Wifi 6, Wifi7'den bahsediyoruz ama sonuçta burada birinci yakınsama gerçekleşti. Tek altyapı üzerinden hepsi taşınıyor. Hatta daha ekstrem bir örnek; siz zoom çağrısını başlattınız. Nereden? Bilgisayardan. Bilgisayar neyle bağlı? Wifi yani

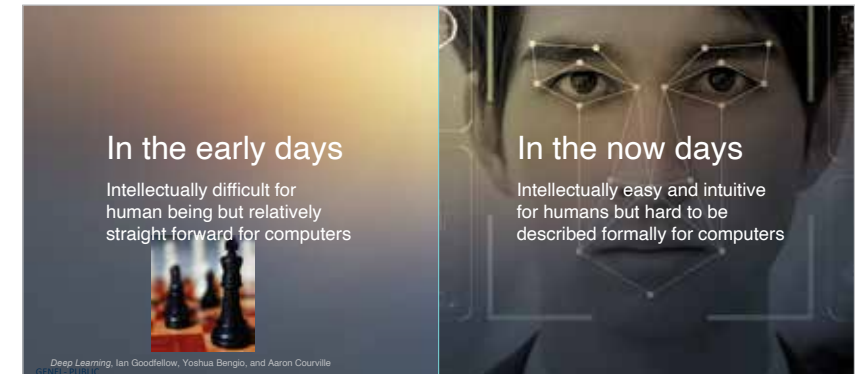
telsiz. Nereye bağlı? Evinizdeki modeme. Modemden dışarıya nasıl gidiyor? Fiber kabloyla, oradan oraya gidiyor ve sonra birinin mobil telefonuna giriyor. Mobil telefonun işletim sistemi Android iOS, burası Windows arada 40.000 tane protokol var. Ses, data, video hemen çalışıyor. Açılıyorsunuz hepsi çalışıyor. Bu birinci yakınsama.

İkinci yakınsama IT teknolojilerinde, bilgi teknolojilerinde gerçekleşti. O da şuydu; yani sunucu, veri depolama, sanallaştırma, bunlar birleşti ve buna biz "bulut bilişim" dedik. Şöyle düşünün, eskiden üniversitenizde size ortak bir alan yani öğrenciler, öğretmenler aynı merkezi yere veri yüklesin, veri alsın dediğiniz zaman sizin IT departmanınız bunu yapmak için herhalde sizden bir yıl isterdi. Ekipman alacak, üzerine yazılım yükleyecek vs. Icloud, Google Drive, diyorsunuz ki benim icloud'daki depolama alanım şu kadar. Bunlar da eklensin denildiğinde, şunu söylüyorsunuz; benim uygulamam için şu kadar CPU gücüm var. Ekipman alımı yok. Arkada tıkr tıkr çalışıyor. Bu IT'nin bütün haline gelmesi demek. Nasıl siz evinizde dört tane daha ampul taktığımızda, elektrik idaresine bir şey söylüyor musunuz? Yok, sadece daha fazla para ödüyorsunuz. Google Drive, Icloud, Azure gittikleri yer budur. Size bilgi teknolojilerini dutility (görev) olarak veriyor. Şimdi bu iki yakınsama tabii ki devam ediyor. İyileştirme alanları var. İkinci yakınsamanın şu anda boğazımıza kadar içindeyiz. Üçüncüsü oraya gitti Metaverse'e. Ben Facebook'un bahsettiği Metaverse'den söz etmiyorum. Üç yılda mı olur, 13 yılda mı olur o fütüristlerin tahmini. Burada şundan bahsediyorum. Bu yüz milyonlarca, milyarlarca cihaz kablolu veya kablosuz 5G, 6G vs. bağlanacak. Ayrıca bunların hepsi büyük veri, bir yerde oluşturulacak. Teknolojiler, birleşecek üzerine yapay zeka gelecek. Blockchain, kripto para vs. gelecek ve biz sanal bir dünyada yaşayacağız. Veya fiziksel dünyanın bir ikizini oluşturacağız. Başka bir oyun deneyimi geliyor. Eleştirebiliriz benim gördüğüm ilk oyun siyah beyaz ekranda aşağı yukarı oynatılan bir çubuktu. Şu anki oyunlara bakın... Birinci yakınsamada uzun dönemde yıkıcı olacağını söylemişim. Şu anda konuşulan etik, regülasyon ve diğer korkular üçüncü yakınsamada. Bugün ortada böyle bir şey yok. Bugün için paniğe kapılacak bir şey yok. Üçüncü yakınsamada ne olacak? Onunla ilgili

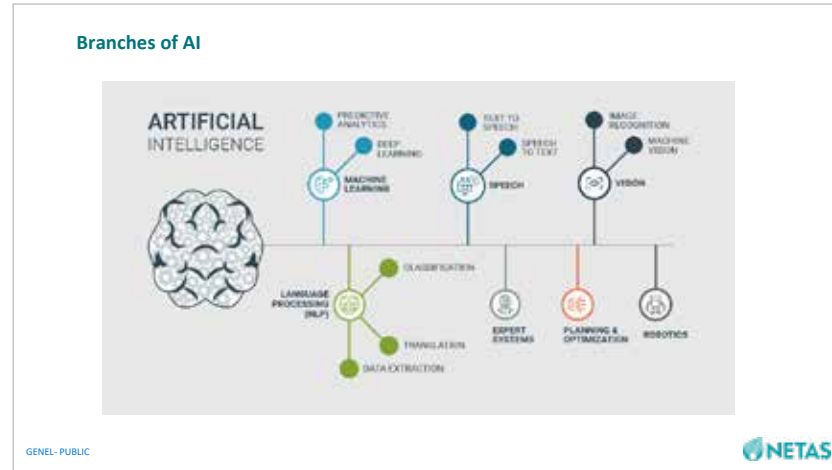
paniğe kapılabiliriz, kişisel görüşlerimi de söylüyorum. Convergence kelimesini başka anlamlarla kullanıyoruz. Önce Network teknolojileri sonra IT birleşti kısaca şunu söyleyeyim yapay zeka üreticiler yaptı diye olmuyor. Arka arkaya gelen teknolojiler üst üste biniyor ve anlamlı bir şey oluşturuyor.

Teknoloji Etkisi ve Zaman

Bulut bilişim, büyük veri, büyük verinin analizi, yapay zeka, IoT, 5G, 6G bunların hiç biri tek başına bir şey ifade etmez. Bunların hepsini birleştirdiğinizde anlamlı bir şey ortaya çıkar. Onun için bir ucu IoT diğer ucu yapay zeka diğer ucu bulut bilişime dayanıyor. Bilgisayarın ilk günlerinde biz şunu yapıyorduk. İnsan için zor bilgisayarlar için göreceli olarak daha basit işleri bilgisayarlara yaptırarak. Neydi? İki büyük sayıyı toplama. 25 basamaklı iki sayıyı toplamak insan için zor. Bilgisayar için tariflemesi kolay. Tık diye yapıyor. Şimdi başka bir problemle uğraşılıyor. Bu safha bitti. Şu anda insanlar için içgüdüsel basit ancak programlaması zor konulardan oluşuyor. Yapay zeka bu alana gidiyor. Eskiden işimiz kolaydı. Şimdi bilgisayarlıların bilgisayarlara yaptırmak istedikleri iş, algoritmaya basamaklara bölünebilen bir şey değil neural networkler deniyor. Biz ona yapay zeka diyoruz. Yapay zeka dediğimiz o kadar çok konu var ki; örneğin bizim eskiden ses tanıma, sesi texte çevirme, teksti sese çevirme ya ben bunları bilgisayar yaptı ve buna hiçbir zaman yapay zeka demedim. Ama biz bunları da yapay zeka diyoruz.

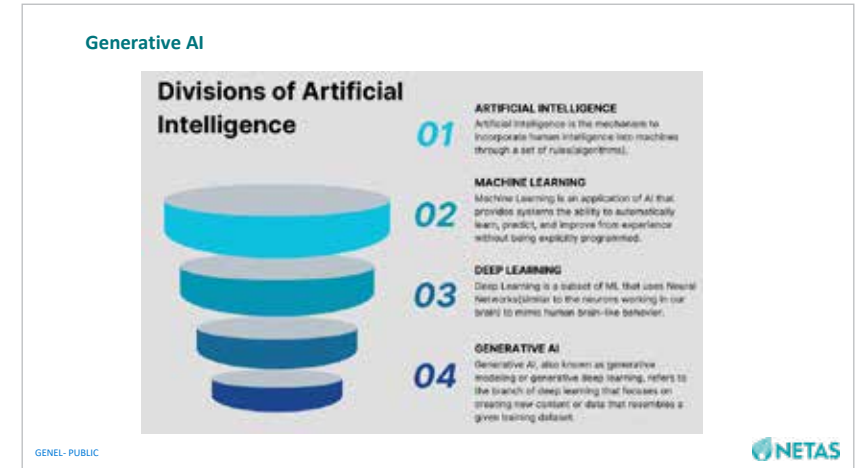

Hatta size şöyle bir örnek vereyim. Geçenlerde biri, cep telefonu için kulaklık satıyor, sattığı ürüne de yapay zeka diyor. Neresi yapay zeka diye soruyorum. Dışarıdan ses gelince, sesi yükseltiyormuş, ben konuşunca sesi kısıyormuş gibi özellikleri sıralamaya başladı. Bu temel bilgisayar programlama. Kodla yazıyorsun diyorsun ki, öyle yaparsan böyle yap, böyle yaparsan şöyle yap. Bunun neresi yapay zeka. Bunu tartışmanın da bir anlamı yok. Bir, bu bilinçli yapıyor yani bir pazarlama argümanı olarak kullanılıyor. Her şey mümkün ve her şey yapay zeka. İki, bunu tartışmak da mümkün değil. Solucanın da, kedinin de, insanın da zekası var. Şimdi ben nasıl diyeyim solucanın zekası, zeka değil diye... Bence değil ama solucanınki de zeka... O nedenle, bunlar arasında biraz ayırma gitmemiz lazım.

Bu konuyu biraz daha netleştirmek istiyorum. Öncelikle, yapay zeka çok geniş bir kavram. Biz genelde yapay zekayı şöyle tarif ediyoruz. Diyoruz ki; insan zekasını makinalara, bilgisayarlara sokmak gibi ama önce solucanla başlıyorsun sonra kediyle geliyorsun sonra insana doğru gidiyorsun. Hatta şöyle bir örnek vereyim; büyük veriyi oluşturduk. Kocaman bir büyük veri. Bunun üzerinde işlem yapıyorum. Bu aslında temel istatistik. Ben bir istatistik modelini alıyorum, bilgisayarı programlıyorum, o veriyi uyguluyor, bir sonuç çıkartıyor ve bunu bir

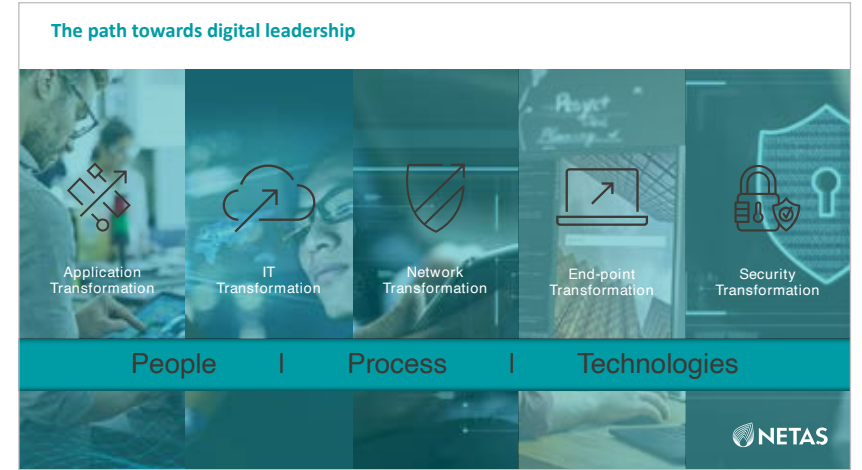
RPA dediğimiz robotic process automation (robotik süreç otomasyonu)'ndan geçiriyorum. O da şu demek; bir yazılım programı, robotlara (yazılımlara da robot diyoruz), excel'den makro tablosunu al, başka bir yerden şu bilgileri al ve karşılaştır. Ondan sonra bir üste geçiyoruz. Machine learning (makine öğrenmesi) dediğimiz kısım, özel olarak programlamadığımız yazılımın öğrendiği yer. Yazılım bir şey öğrenmiyor, ben tarif ediyorum. Onu al, bununla karşılaştır, şu aksiyonu al. Bu en basit yapay zeka, solucan zekası diyelim. Bir sonraki mesela, bir uçağın motorunu, bir rüzgar tribününün sesini dinliyorsunuz. 3-5 ay sonra belli bir frekans değişikliğinde, bir parçanın bozulduğunu fark ediyorsunuz. Bu makine öğrenmesi çünkü ben en başta bu sesi duyunca, bu bozulmuştur demedim. Ona takip etmesini söyledim. O arada bir korelasyon kurdu ve artık o ses çıkınca parçanın bozulacağını tahmin etti. Bu makine öğrenmesi. Bizim deep learning (derin öğrenme) dediğimiz oradan Generative AI (üretken yapay zeka)'ye giden bir kısım var. Burada bahsettiğimiz de şu, var olan bilgilerden hiç olmayan bir bilgiyi yaratmak.

Türkiye yapay zeka yapar mı? Netaş, 1967 yılında kurulmuş bir teknoloji şirketi. Niye yapay zeka yapmasın? Ben size Generative AI ile insan zekasını deneyiminden bahsediyorum. Şimdi burada şöyle bir soru soruyorum. Bunlardan

biri kod algoritma yani Generative AI kodunu yazmaktan bahsediyorum. Bir de bu kodun çalıştığı veri merkezi, iki parçadan bahsediyoruz. Şimdi öncelikle şu konu konuşulabilir; Generative AI'de veya yapay zekada algoritma ne kadar önemli? Çok önemli değil. Algoritma kötü bile olsa görece basit bile olsa çok eğitirseniz aynı yere varırsınız. Birisi 100 denemede, öbürü 100 bin denemede buluyor. Kötü ama biri bir günde, öbürü bir ayda buluyor. Yapay zekayı da aynı seviyeye getirmekten bahsediyorum. Yazılımın çalıştığı veri merkezi, o kadar büyük ve o kadar yere erişen network bağı var ki, o veri merkezinin çalıştığı veri merkezi Türkiye'deki bütün veri merkezlerinin toplamından daha büyük. Yani biz Türkiye'de bir yapay zeka yazılımı yazsak bunu çalıştıracamız veri merkezimiz yok. Onun için şu aşamada ne yazık ki, biz ne yaparsak yapalım Türkiye'ye özel bir yapay zeka yapmamız mümkün değil. Sorun kodu yazmak değil, sorun onu eğitecek büyüklükteki veri merkezi. Bir de şöyle bir sorun daha var; Copyright, telif hakkı. Şu anda herkes birbiriyle davalı. Niyeye? İlk yapay zeka 4-5 yıl evvel yazıldığında, kütüphaneler, gazeteler açık, çekmiş bütün datayı, eğitmiş. Şimdi yeni kural bu detayı toplama süresi bir de böyle bir problemle uğraşacak. Bu noktadan sonra gelenlerin de bir problemi olduğunu kabul etmemiz lazım. Onun için Türkiye'de yapay zeka yarın yapılabilir, kodu yazılabilir. Hatta şöyle söyleyeyim, diyebilirsiniz ki ya Sinan tamam onlar 600 kişi, sen 2600 kişi topladın. Onlar beş yıldır yazıyor, sen nasıl yazacaksın? Tamam yani yolun üç senesini ilerle, son iki senemiz kaldı. Bizim yazdığımız kodun IQ'su 90 olur, 120 olur fark etmez, sen bu yolda ilerlemeye başla.

Burada bir adım daha ileriye gittim. Şimdi dedim ki, yapay zeka tek başına bir şey ifade etmiyor. Bahsedilen çok sayıda teknoloji, IoT, mobility, büyük veri, büyük verinin analizi, bütün bunlar bir araya geldiğinde bir şey oluyor. Aslında beş teknoloji sütunu var bu beş teknoloji sütunu yan yana geldiğinde ve yapay zekayla desteklendiğinde bir şey ortaya çıktı. O da şu, şimdi en uçta uç cihazlar, sensörler, mobil telefonlar, bilgisayarlar, cihazlar oldu. Sen bir network üzerinden datayı toplayacaksın. Bu evin içindeki network, üniversitenin kampüsündeki network, İstanbul, Türkiye network'ü bunu bir veri merkezine taşıyacaksın. Network için 5D, wifi alt yapıyı niye bu kadar konuştuk? Bu

kadar data nasıl getirilecek? Hangi veri merkezine indireceğim? İşte o bulut bilişim denilen altyapılar buradan çıkıyor. Yüksek hızda getirdim, indirdim, sunucunun üzerindeki karta bunu işliyor. Yapay zeka bitti. İşlem gücü, olmadan yetmiyor. İki bileşen yazılım ve işlem gücü bir araya geliyor. Ben büyük veriyi toplayacağım. Cihaz, network, bulut bilişime getirdim üzerinde aplikasyon ve aplikasyon dediğimizde yapay zeka devreye giriyor. Bunların hepsi çalışıyor. Bir de security (güvenlik) var ama güvenlik bir yerde değil ağda güvenlik, networkte güvenlik, veri merkezinde güvenlik, aplikasyonda güvenlik hepsinde güvenlik. Bunların hepsi birbirine entegre çalışıyor.

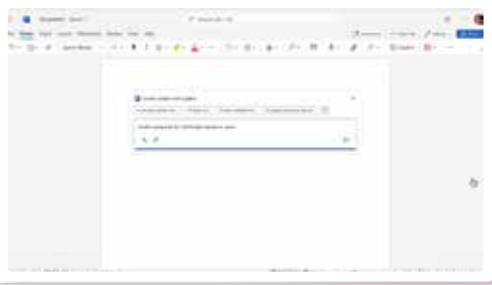
Burada bir durmak ve bir hikaye anlatmak istiyorum. Einstein ile Charlie Chaplin aynı dönemlerde yaşamış. Onlara atfedilen bir hikaye var. Einstein, Charlie Chaplin'e dönüp demiş ki; "Üstadım, sana hayranlık duyuyorum. Sessiz sinema yapıyorsun, hepimiz anlıyoruz, gülüyoruz ve alkışlıyoruz." Charlie Chaplin de dönüp demiş ki; "Asıl ben sana hayranım. Bir şeyler söylüyorsun, hiçbirimiz anlamıyoruz ama seni alkışlıyoruz." Şimdi buraya kadar tamam anlattım ama biraz daha elle tutulur örnek vereceğim.

Copilot writes, edits, summarizes, creates right alongside you

Copilot in Word

Some example prompts you can ask Copilot:

- Draft a two-page project proposal based on the data from [document] and [spreadsheet].
- Make the third paragraph more concise. Change the tone of the document to be more casual.
- Create a 1-page draft based on this rough outline.

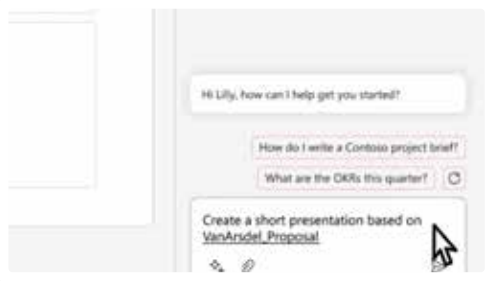
Microsoft çok akıllı yapay zeka geliştirme uygulamasına ortak oldu. Niye? Veri merkezi Azure dedi ki; “Senin yazılımın var, sen bunu nerede çalıştıracaksın? Milyarlarca dolar zarar ediyorsun? 400-500 kişisin ama bunun çalışacağı veri merkezi her gün ne kadar elektrik, CPU gücü vs. götürüyor? Ne yapacaksın?” dedi. Gitti ortak oldu, chatGPT’yi de aldı. Toplantıda muhasebecileri, kullanıcı başı aylık 30, yıllık 360 dolar fiyat biçtiler. Microsoft 365 Copilot’ı uygulamaların içine aldı ve istiyorsan office uygulaması da kullanıyorsan aylık 30 dolar ve bu uygulamaya chatGPT de var. İlk örneklerden burada İngilizce dökümanlar var.

Copilot helps you turn your ideas into stunning presentations

Copilot in PowerPoint

Some example prompts you can ask Copilot:

- Create a five-slide presentation based on a Word document, include relevant stock photos.
- Consolidate this presentation into a three-slide summary.
- Reformat these three bullets into three columns, each with a picture.

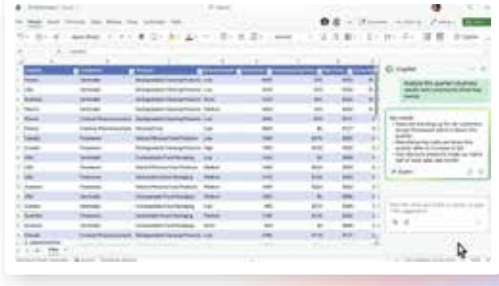

Copilot works alongside you to help analyze and explore your data

Copilot in Excel

Some example prompts you can ask Copilot:

- Give a breakdown of the sales by type and channel. Insert a table.
- Project the impact of [variable] and generate a chart to help visualize it.
- Model how a change to the growth rate for [variable] would impact my gross margin.

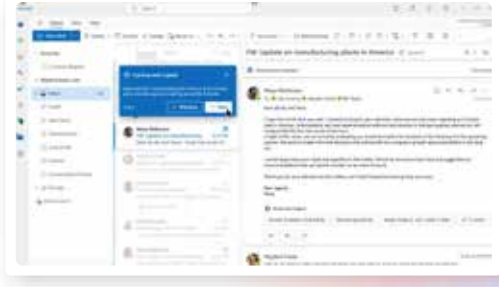
GENEL-PUBLIC

Copilot works with you in cleaning your inbox and messages

Copilot in Outlook

Some example prompts you can ask Copilot:

- Summarize the emails I missed while I was out. Flag important items.
- Draft a response thanking them and asking for more details; shorten this draft and make the tone professional.
- Invite everyone to a “lunch and learn” about new product launches next Thursday at noon.

GENEL-PUBLIC

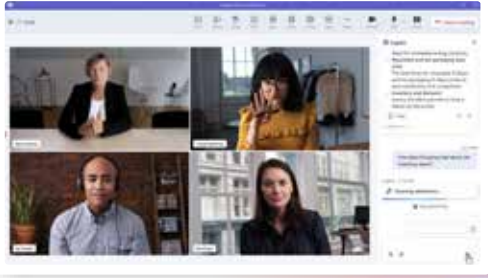
Bu ekler 100 sayfa. Bu 100 sayfayı bana iki sayfada özetle. Bu işte yapay zeka. Niye? 100 sayfada iki sayfa özet çıkarıyor. Veya bu 100 sayfadan bana beş slaytlık sunum hazırla. Bir başka örnek, burada da 100 slaytı üçe indir ya da slaytın yönünü değiştir gibi istekler olabiliyor.

Copilot helps you run effective meetings, get up to speed, organize key discussion points, and summarize actions

Copilot in Teams Meetings

Some example prompts you can ask Copilot:

- Summarize what I've missed in the meeting.
- Create a table of pros and cons for [topic].
- What decisions were made, and what are some suggested next steps?

GENEL-PUBLIC

En hoşuma giden örneklerden birini söyleyeceğim. Bir uluslararası zoom toplantısı yapılıyor. Katılımcılardan biri İspanyolca öbürü İngilizce konuşuyor. Yapay zekaya simultene tercüme yap, altyazı olarak ver, deniliyor. İşte bu yapay zeka. Toplantı bitiyor ve toplantı tutanağını çıkart ve özetle deniliyor. Toplantıda hangi kararlar alınıyor? Ne konuşuldu, karar hangisi? Bu nasıl ayırt edilecek? Bilgisayar bunu nasıl anlayacak? Şu anda bilgisayar bunu yapıyor.

Yapay zeka şirketlerin problemi değil ülkelerin problemi. Dünyada bahsettiğim yapay zeka yapabilecek üç firma var, ülke yok. Üç firma var, hepsi de Amerikalı; Google, Microsoft, AWS (Amazon Web Services). Başka kimse yok. Şu anda biz onlara, bu üç firmaya bağlıyız.

Netaş olarak biz borsaya açık bir şirketiz. Peki, bizim muhasebe çalışanı bir arkadaşımız, finansal sonuçlarımızla ilgili tablolar, sunumlar hazırlarken, bizden habersiz ChatGPT'ye, finansal tablolarımızı yükleyip ondan da bunu bana sunum hale getir dediğinde tehlikeli olabiliyor. Eğer bir şeye para vermezseniz, ürün siz olabilirsiniz. ChatGPT'ye para vermiyorsanız ürün sizsiniz. Sizin yüklediğiniz her data buraya gelir. Yani o çalışan ChatGPT'ye para ödemedi. Kolay işlemler yapmak ve sunuma çevirmek için Netaş'ın açıklamadığı tabloları

yükledi. Birisi de girdi, Netaş ne açıklayacak, diye sordu. %100 doğru sonuç da verir. Microsoft diyor ki, senin datanı eğitmek için kullan. Güvenirsin, güvenmezsin o ayrı konu ama en azından kurumlara bunu sor. Bir problemimiz bu. Yani yapay zeka bizim kontrolümüz dışında kullanılmaz.

Netaş AI based Solutions

- **Generative AI**
 - Generative AI based Chatbot applications
 - Product Classification
 - CV classification
 - Prompt Engineering training
- **Computer Vision**
 - Visual quality check
 - HSE (Health-Safety-Environment, ISG) tracking
- **Optimization**
 - Logistics Planning
 - Manufacturing Planning
 - Demand and Price Prediction
 - Route Planning
 - Inventory Management
 - HR Management
 - Carbon footprint
- **Conversational AI /NLP**
 - Chatbot solutions
 - Chatbot analytics

GENEL-PUBLIC

NETAS

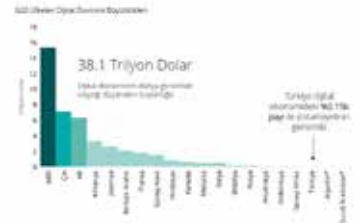
Effect on Emerging Countries

High labor / low-cost need Industries

High export / high energy need Industries

High carbon footprint – sustainability issues

Wellness Theory

GENEL-PUBLIC

NETAS

Bir başka örnek şu, Türkiye'deki bankaların 1.500 yazılımcısı var. Bunun 50'si çok parlak bilgisayarçı, 100'ü de kötü de değil kodu ChatGPT'ye yazdırıyorlar.

Parlak bilgisayarıcı kodu mükemmel bir algoritmayla, en hızlı çalışacak şekilde yazıyor. Öbürleri ChatGPT bir şey yazıyor, diğeri başka bir şey yazıyor. Onları birleştiriyor, belki ufak tefek hatalar olabilir ama çok önemli değil arkada işlem gücü o kadar artı ki, biri çalışıyor 0.1 milisaniyede öbürü çalışıyor 0.2 milisaniyede. Bir fark var mı? Yok, ama o yazıyor bir haftada diğeri yazıyor üç günde. Bunun yazdığı daha güzel 0.1 milisaniyede, onun yazdığı daha kötü 0.2 milisaniye. Umurumuzda değil, çünkü günümüzde yazılıma dayanmayan hiçbir iş modelini hayata geçiremezsin. Ne yapacaksınız? Türkiye'nin temeli ne üzerine dayalı? Düşük insan maliyeti ile üretimi buraya çekiliyor. Örneğin siz Ford'u, Renault'yu, Fiat'ı Fransa'da, Almanya'da üretmezsiniz. BMW'yi, Mercedes'i Almanya'da üretiyorlar diğeri Türkiye'de üretiyor. Peki, dark fabrikayı Fransa'ya kurdum. Robotlar çalışıyor. Robotlar asgari ücreti bilmiyor. 7/24 çalışıyor. Fabrikayı götürdüm Fransa'ya. Ne yapacaksınız? Bahsettiğim üçüncü yakınsamadaki tehditlerden biri budur. En başta ne söyledim? Biz teknolojileri kısa ve abartılı görüyoruz. Biraz evvel söylediğim olduğunda ne olacak? Fabrikalar toparlandı gitti Amerika'ya, Fransa'ya... İşte o zaman bizi vuracak. Tehlike o zaman bunun için tedbir almalıyız.

Bana sorulan bir diğerkonu yapay zeka kontrol dışına çıkar mı? Tabi ki, böyle bir olasılık var. İnsanlar endişelerini yüksek sesle söylediler, filmler, toplantılar yaptılar, sempozyumlar düzenlediler. Hiroshima ve Nagazaki'den sonra iki ülkenin birbirine nükleer bomba kullanması engellendi. Şimdi yapay zekada da durum bu. Şu anda madmax durumundayız. Ya çıkarsa. Şu anda böyle bir şey henüz yok çünkü bunlar ekstrem örnekler. Yapay zeka, hiç kimseye hissettirmeden dünyanın başka bir yerine bir fabrika kuracak, o fabrikada robot askerler, dronlar üretecek, onlar havadan uçacaklar vs. Tüm bunlar olurken devletler uyudu mu? Nasıl oldu bu? Yani bu kadar kolay bir şey değil. Tabi ki, biz 1945'ten beri ya nükleer bomba atılmasın diye uğraşılıyor, engel oluyoruz. Yarın atılacağıın garantisi var mı? Yok, yapay zeka da böyle bir süreçten geçiyor. Onun için yapılan çalışmalara engel olmamak lazım. Aşırı korkmanın bir anlamı olduğunu şu aşamada düşünmüyorum. Bu da konuyu konuşmamak anlamına gelmemeli. Çok teşekkürler...

Prof. Dr. Ömer LALİK: Artık korkmama gerek yok. Şunu düşünüyorum, insan zekası teknolojiyi geliştirmiştir ve her zaman yeni teknoloji olmuş yani her yenilik yeni bir ileri teknoloji şimdi insan zekasının yerini yapay zeka varsayın ki aldı. Beni endişelendiren zeka ile aklın farkı, zeka teknolojiyi yaratıyor, akıl iyiyi, kötüden ayırıyor. Yapay akıl olur mu? O zaman bir felaket olur herhalde. Şimdi Garanti Bankası Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı Dr. Burak Erkek, "Dijital Tehditler Karşısında Dijital Denetim" konusunda bizi bilgilendirecek.

Dr. Burak Erkek

Garanti BBVA Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı

Dijital Tehditler Karşısında Dijital Denetim

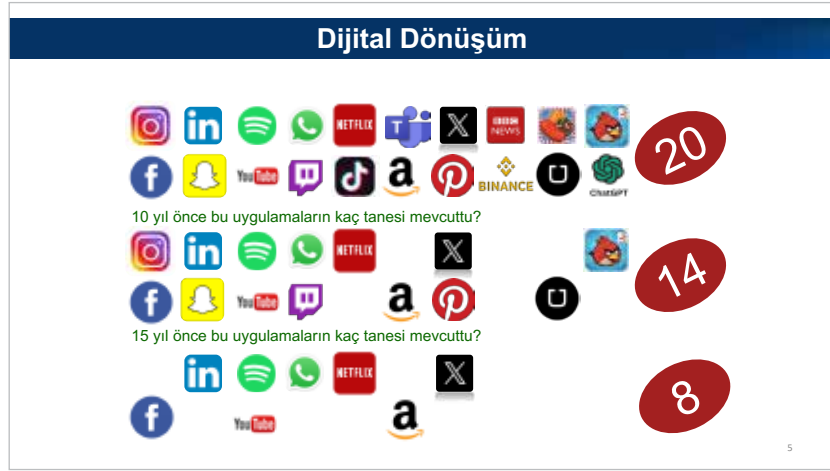
Sinan Bey'in sunumundan sonra "Dijital Tehditler Karşısında Dijital Denetim" başlıklı sunumumu yapacağım. Dijital dünya ve bankacılık, ileri analitik ve yapay zeka, yeni risk paradigması ve akılda kalacak notlarımla sunumumu tamamlayacağım.

Ben Garanti Bankası BBVA'da Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı olarak görev yapıyorum. Profesyonel meslek hayatım, riskler, risklere karşı önlem geliştirme ve aksiyon alınmasını sağlamakla geçti. O nedenle, yapay zekadan faydalanmak son günlerde çok önemli bir noktaya geldi ama bir yandan da bahsettiğimiz teknolojilerin kurumlara ne kadar zarar verebildiğini de yakından gözlemleyen insanlarız.

Dijital Dünyada Bir Gün

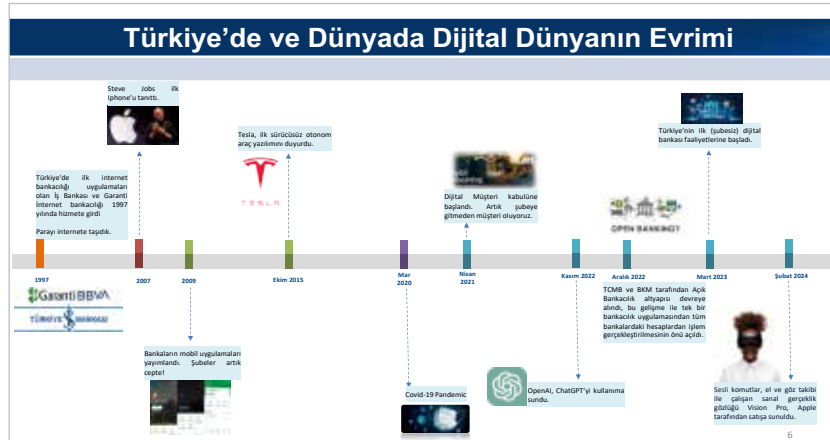
Dijitalleşmenin alanının çok geniş olduğunu düşünüyorum ama aynı zamanda hızı da çok yüksek seviyede. Hayatımızın olabildiğince içerisinde, güne başlar-ken ve bitene kadar bütün hayatımızda mobilizasyonu yaşıyoruz. Günümüzün birçok araştırmaya göre, yaklaşık % 40-60'ı teknolojiye geçiyor ki, genç popü- lasyonda bu oranın çok daha yüksek seviyelerde olduğu biliyoruz.

Dünyanın yoğun kullandığı uygulamaların, bizim hayatımıza ne kadarı geçmiş diye baktığımızda, bundan 10 sene öncesinde bu uygulamaların 14'ünden, 15 sene önceyse bu uygulamaların sadece 8'inden söz ediyorduk.

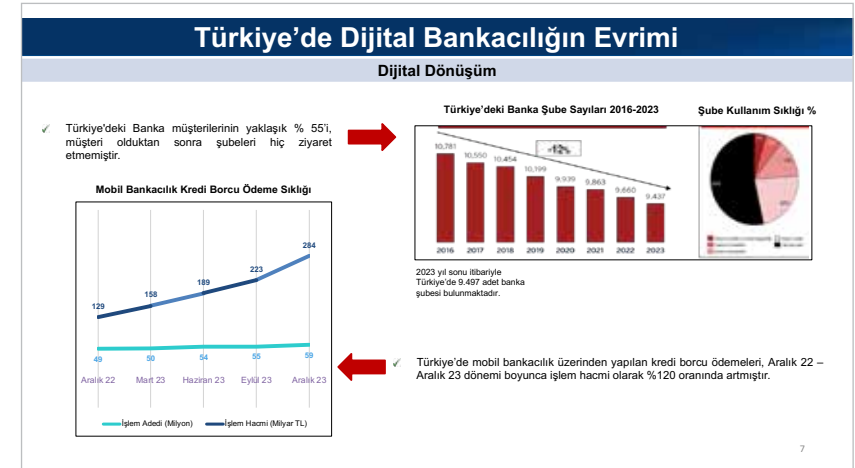
Türkiye'de Dijital Bankacılığın Evrimi

Bankacılık sektörü ve denetim disiplinine etkileri de olabildiğince derin. Özellikle bankacılık sektörüne yansımalarını dikkate aldığımızda, teknolojik dönü-

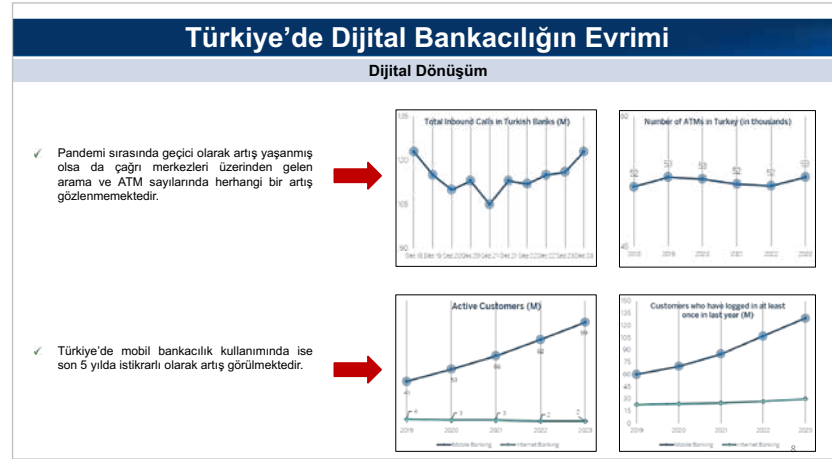
şümlerin en öne çıkan üçü şunlar oldu: İlki 2000'li yılların başlarındaki akıllı cihazların hayatımıza girmesi. Bugün olabildiğince konuştuğumuz, üretken yapay zeka teknolojilerinin, hayatımızın bir parçası haline gelmesi ve bugünlerde biraz az konuştuğumuz, tüketici alışkanlıklarını olabildiğince derinden etkileyen Covid19 pandemisi teknolojileri derinden sarstı. Bankalar, bu yıkıcı teknolojileri ve yıkıcı değişimleri olabildiğince yakalamaya çalışıyorlar.

Baktığımızda mobil uygulamaları konuşmuyoruz. Şu an şubesiz bankaları konuşuyoruz. Geçen yılın sonu itibarıyla hiç şubesi olmayan bankalar açılmaya başladı. Para yatırmaya gideceğiniz, herhangi bir kasası olmayan şubelerden, bankalardan bahsediyoruz. Veya artık bankaların ayrı ayrı binalar açması ayrı ayrı markalar altında faaliyetlerini sürdürmesinin de anlamı azalmaya başladı. Açık bankacılık dediğimiz altyapı sayesinde, tek bir banka uygulaması üzerinden bütün diğer bankalardaki hesaplarımızı görüntüleyebilir hale geldiniz.

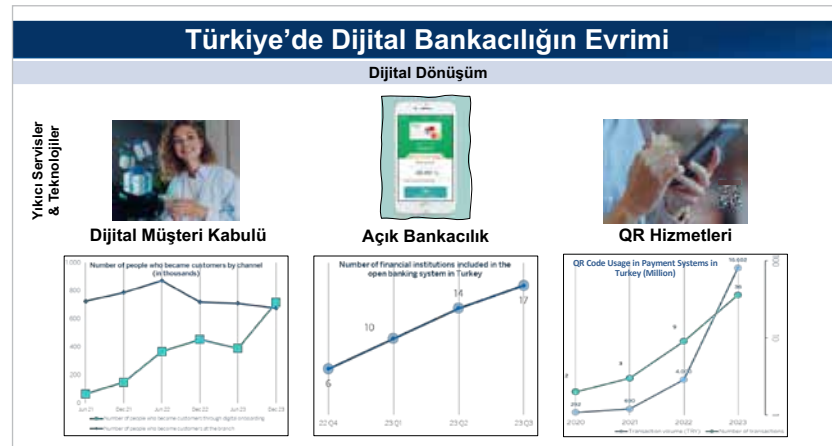

Dijital dönüşümü, bankacılık dünyasında rakamlarla çok kısa kısa hatırlatmak gerekirse; son bir yılda Türkiye'de banka müşterilerinin % 55'i hiç şubeye uğramadı. Sene bir defa uğrayanlar dikkate aldığımızda, % 90'ı hiç şubeye uğramamış. Bu rakamın gittikçe arttığını önümüzdeki yıllarda daha çok görüyor

olacağız. Yine ödemelerin geçen seneye oranla mobil cihazlar üzerinden yapılması % 120 oranında artmış durumda. İşlem hacmi bazında, % 50 oranında şubelerde azalma, mobil cihazlarda artış var.

Pandemi sırasında geçici olarak artış yaşanmış olsa da çağrı merkezleri üzerinden gelen arama ve ATM sayılarında herhangi bir artış gözlenmemekte. Bu teknolojilerin hayatımızdan yavaş yavaş çıktığı bugünlerde, mobil bankacılığın bizde bıraktığı izler de artıyor. Şu an Türkiye'de 99 milyon mobil bankacılık he-

sabı var. Kullanıcının birden fazla hesabı olabiliyor özellikle ticari müşterilerde ama bu hesaplar olabildiğince aktif kullanılıyor.

Üç teknoloji son iki senedir gündemimizde. Sadece şubesiz bankacılıkta değil tüm dünyada olduğu gibi müşterilerimizi artık şubeye çağırılmadan dijital kanallar üzerinden tanıyor ve müşterimiz haline getiriyoruz. İlk defa 2023 Aralık ayının sonlarında şubeden müşteri kazanımı, dijital kanallardan müşteri kazanımının altında kaldı. Dijital kanallardan baktığımızda, şubelerden daha fazla müşteri kabul eder hale geldik. Türkiye'de 17 banka şu an açık bankacılık dediğimiz sistemi kullanır hale geldi. QR teknolojilerinden yine herkes pandemiye çok bahsediyordu. Bugün hem kişi olarak hem adetsel rakamlara baktığımızda, bu teknolojinin önümüzdeki yıllarda da çok daha fazla kullanılacağını düşünüyoruz.

Risklerin Dönüşümü

Denetim, risk ailesi her zaman dijitalleşmenin takipçisi oldu. Dijitalleşme öncesi veya son 15 yılda yaşadığımız hikayede ne tür risklerden bahsediyorduk? Daha çok mevzuata uyum riski. Türkiye'de başta bankacılık olmak üzere birçok sektörün birden fazla otoritesi var. Her attığımız adım otoriteler tarafından izleniyor. Dolandırıcılık, zimmet vakaları, operasyonel riskler, yatırımcının en-

dişettiği sermaye riskleri en çok konuştuğumuz konulardı. Bugün geldiğimiz nokta itibariyle jeopolitik, ekonomik, sürdürülebilirlik risklerinden bahsediyoruz ve bunlarla bağlantılı olarak teknolojiyi de dikkate aldığımızda, yetenek riski bugün risk olarak düşünmekle beraber aslında oldukça önemli bir etik haline geldi.

Dijitalleşmenin Ötesinde: İleri Analitik ve Yapay Zeka

İleri Analitik ve Yapay Zeka Platformlarının Kullanımı

✓ LLM (Büyük Dil) modelleri, doğal dilleri anlayabilen ve yanıt verebilen yapay zeka türleridir. İnsanlarla doğal bir dilde iletişim kurarak çeşitli konularda bilgi sağlayabilen iletişim/ sohbet robotları olarak da görülmektedir.

Kurbağalar hakkında bir masal yaz.

Büyük Dil Modeli

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde...

Teşekkürler, çok güzel bir masadı.

Cevabı Değerlendirir

Geri Besleme

*Söz konusu görsel bir büyük dil modeli olan ChatGPT tarafından oluşturulmuştur.

Bugün çok bahsedildi. ChatGPT'nin hayatımıza katkıları daha çok üretken yapay zeka diye tabir etmek lazım. Sinan Bey çok güzel ifade etti. Yapay zekayı, her teknoloji için söylemek güç, gerçekten olmayanı üretiyor olması lazım. Üretken yapay zekanın adından anlaşılacağı üzere sürekli öğrenen bir yapıya var. Kendisiyle iletişimde olan tüketicilerden ve kendisiyle temas edenlerden öğrendiklerini, sürekli kendi kütüphanesinde yeni bir veri haline getirip, büyük veri merkezleri tutulan veri üzerinden yeni içerikler üretmeye devam ediyor. Ortada gördüğümüz görüntü benim ChatGPT'ye yapay zeka ve ileri teknolojiler nedir diye sorduğumda bana verdiği cevaptı. Görüntü de size sunabiliyor. Üretken yapay zekayla öğrenme konusunu göstermek adına güzel bir örnek oldu.

Hikayeler de anlatıyor. Kurbağalar hakkında bir masal yazması istemiştım. "Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde..." diyerek, kendi veri kütüphanesin-

den kesitler olarak, hikayesini anlatmaya başlıyor. Burada neyi karşılık olarak vereceğiniz çok önemli. Masalla ilgili eksik bulduğunuz, olumlu, olumsuz bulduğunuz yerle ilgili verdiğiniz bilgiler kendisinde doğrudan yeni öğrenmenin kapısını aralıyor. Verdiğiniz bilgiler, bir sonraki bana hikaye anlat sorusuna verilen cevabı doğrudan etkiliyor. Bu yapay zeka teknolojisinin temelinde yatan ileri teknoloji olması.

Dijitalleşmenin Ötesinde: İleri Analitik ve Yapay Zeka

İleri Analitik ve Yapay Zeka Platformlarının Kullanımı

✓ En popüler LLM uygulamalarından olan ChatGPT OpenAI'in verilerine göre, Kasım 2022'de lansmanından sadece 5 gün sonra 1 milyon kullanıcıya ulaşmıştır.

✓ ChatGPT kullanım miktarı gün geçtikçe artmaktadır. Kasım 2022'de 152 milyon olarak gerçekleşen ziyaretçi sayısının Mart 2024 ile birlikte 1.8 milyar seviyesine aştığı görülmektedir.

Dijital Uygulamaların 1 Milyon Kullanıcıya Ulaşma Süreleri

ChatGPT Kullanım Sıklığı

Dijitalleşmenin Ötesinde: İleri Analitik ve Yapay Zeka

Yapay Zeka ve Denetim

Müşteri Sınıflandırma

İç Dolandırıcılık Tespiti

Kimlik Geçerlilik İncelemeleri

İmzasız/ Sahte İmzalı Belge Tespiti

Sürekli Risk Değerlendirmesi

Makine Öğrenmesi

Robotik Süreç Otomasyonu

Doğal Dil İşleme

Anomali Tespiti

İlişki Ağı Analizi

Chat GPT ile Denetim Planlama

Ses dosyalarının Yazıya Dönüştürülmesi

Denetim ailesi, yapay zeka teknolojileri nasıl ifade edilir, bu sayfada gördüğünüz modeller sayesinde bundan çok değil beş sene önce yapamadığımız eğitimleri yapar hale geldik. İç dolandırıcılık tespitleri, kimliklerin ve müşterilerden alınan belgelerin üzerindeki imzaların geçerlik tarihlerinin kontrolü, müşterilerle çalışanlar arasındaki ilişkilerin analizi hepsi geliştirilen modeller sayesinde mümkün hale geldi. ChatGPT ile denetim yapılabilir mi? Bu da son bir senedir gündemimizde...

Dijitalleşmenin Ötesinde: İleri Analitik ve Yapay Zeka

Yapay Zeka ve Denetim

ChatGPT ile Denetim

Denetim Süreçleri	Bugün	Gelecekte
Risk Değerlendirme	Mevcut risklerin belirlenmesinde ve denetim planının oluşturulmasında yardımcı olur.	Uçtan uca risk değerlendirmesi yapabilir.
Planlama	Başlanacak bir denetim için Planlama dokümanı ve denetim çalışma programı oluşturabilir.	-
Saha Çalışmaları	-	Anomalileri ve bulguları tespit edebilir.
Raporlama	-	İhtiyaçlara uygun ve kuruma özel denetim raporları oluşturabilir.
Bulgu Takibi	-	Bulguların giderilme durumlarını doğrulayabilir.
Yetenek Yönetimi	Kişisel Eğitim Koçu olarak hareket edebilir.	-

Temelde bir denetim döngüsünde, risk değerlendirmeden başlayıp tekil bir denetimin planlanması, sahada denetimin yapılması, sonuçların raporlanması ve ardından çıkan sonuçların belirli periyotlarla izlenmesine dayalı bir döngüden bahsediyoruz. Bugün risk değerlendirmesinde, biz, üretken yapay zeka kullanabiliyoruz. Nasıl? Mevcut riskler hakkında fikir almak, bilgi almak, olabildiğince geniş o kaynak kütüphaneden oldukça mümkün. Bu risklerin bir araya getirilmesiyle, yıllık denetim planları veya daha uzun vadede iş planları da ortaya konuluyor. Hemen arkasında belirlenen denetimlerin kendi içerisinde incelemelerinin belirlenmesi noktasında yapay zekadan faydalanıyoruz.

Dijitalleşmenin Ötesinde: İleri Analitik ve Yapay Zeka

ChatGPT ile Risk Değerlendirme

Dijitalleşmenin Ötesinde: İleri Analitik ve Yapay Zeka

ChatGPT ile Risk Değerlendirme

Burada örneklerle ilerleyeyim. Yine ChatGPT'ye sorarak başlıyorum. Türkiye'de özel bir bankanın bir siber güvenlik denetimini yapıyor olacağız. Denetimde dikkat etmemiz gereken riskler nelerdir? Yaşanmış olaylarla, güvenilir kaynaklardan alacağım bilgilerle beni besle diyerek bir giriş yapıyoruz. Önümüze gelen bilgilerin içerisinde mutlaka güvenilirliği konusunda endişe

edeceğiniz bilgiler de gelebiliyor ama bir o kadar sağlıklı veriler de geliyor. Doğrulamak amacıyla, ikinci ve üçüncü sorularla devam ediyoruz. Denetim planını bahsettiğimiz sorularla ortaya koymak gerçekten mümkün. Bir başka örnek, kredi kartlarıyla ilgili riskleri, yaşanmış vakaları ChatGPT'ye soruyor-sunuz. Nelere bakmalıyız? Bankanın kredi kartıyla ilgili başına gelebilecek ne tür hadiseler olabilir, baştan sona hangi alanları denetlememi tavsiye edersin? Önce ana süreçleri ortaya koyuyor, kredi kartı başvuru süreçleri, aktivasyon genel kredi kartı yönetim süreçleri, güvenlik önlemleri ve şikayet süreçleri. Diyebilirsiniz, müfettişler veya denetçiler bunları ortaya koymakta zorlanıyor mu? Bunları görebilenler de var göremeyenler de. Eksiksiz yapma noktasına gelmiş durumda mı üretken yapay zeka? Tabii ki hayır. Hala denetçinin ve müfettişin katkısı çok önemli. Ancak gelinen nokta oldukça şaşırtıcı. Slaytta gördüğünüz gibi alt görevlere kadar sıralıyor. Hangi alt süreçte hangi dökümanı değerlendirme, riskleri ortaya koymak ve bunları anlamlandırmak.

Sinan Bey, kod yazdıran mühendislerden örnek vermişti. İçerik, veri paylaşmadan birtakım teknik yönergeler almak mümkün. Örneğin hiç veri paylaşmadan elimde iki veri tablosu bulunuyor. Tabloların ilkinde müşteri numarası ve bakiye miktarı kolonu bulunuyor. İkinci tabloda da müşteri numarası ve şube kodu yer alıyor. Şubelerde yer alan toplam bakiye miktarını görebileceğim bir

sql sorgusu hazırlar mısınız? Bunu bilenler için basit bir sorgu ama bilmeyenler için yaklaşık 15 saniyede cevap alabilen bir sorgu haline geliyor. ChatGPT bu konuda yine benzer imkanları sunabiliyor. Durum bu. Basit bir örnek ama çok daha gelişmiş örnekleri görmemiz mümkün.

Üretken yapay zeka biraz önce bahsettiğim ileri analitik yöntemlerle denetimlerde ne tür gelişmeler sağlıyoruz, görüntü işlem odağından bahsettim. Örneğin, Türkiye'de kimlik sahteciliği, kimlik belgelerindeki deformasyon, geçerlilik süreleri, oldukça önemlidir. Garanti Bankası olarak MASAK'ın beklentisi doğrultusunda yılda belirli sayıda kimlik belgesinin geçerliliğini doğrulamamız mümkün. Geçmiş yöntemlerle, 43 milyon kimlik belgesinin geçerli doğrulamamız, 10 bin güne tekabül ediyor. Tek tek kontrolden bahsediyoruz. Görüntü işleme modeli sayesinde, dört günde tüm 43 milyon kimlik belgesinin geçerliliğini sağlar hale geldik.

Ses işleme modelleri ancak yine sadece bankacılık sektöründe değil birçok sektörde özellikle risklerin ortaya konmasında önemli faydaları var. Sadece bir örnekle açıklamak isterim. Hepimiz banka müşterileri olarak çağrı merkezlerini arıyoruz. Çağrı merkezlerinde banka ile yaptığımız iletişimde özellikle aramız-

daki diyalogda geçen bazı ifadelerin metne dönüştürülerek değerlendirilmesi, bu modeller sayesinde mümkün veya bankalar arasındaki görüşmelere, malum rekabet kurumları önem veriyor. Diyalogun metne dökülerek değerlendirilmesi bugüne kadar yapamadığımızı bahsettiğimiz modeller sayesinde mümkün hale geldi.

İç dolandırıcılık tespit modelleri aynı şekilde gerçekleşmiş dolandırıcılık vakalarını temel alarak, makine öğrenmesi algoritmalarının yardımıyla iç dolandırıcılık tespit modeli oluşturuldu. Son 15 senede X bankasının yaşadığı iç ve dış dolandırıcılık vakaları nelerdir? Vakaya konu olan müşterilerin işlemler tutarları, hangi işlem kategorisinde olduğunu öğretiyorsunuz ve ardından belirli skorlamalarla bundan sonraki dönemde yaşama ihtimaliniz olan dolandırıcıları, yakalama imkanınız oluyor. Bu modeller sayesinde mümkün hale geldi. İlişki Ağı Analizi, kurumların çalışanları, tedarikçileri ve müşterileri arasındaki her türlü çıkar çatışması, her türlü dolandırıcıları yakalamak adına olabildiğince başarılı bir model ve bunlardan olabildiğince faydalanmak gerekiyor.

Üretken yapay zeka ve ileri modellerin yarattığı birçok risk de var. En çok konuşulanı bu ileri analitik modeller veya üretken yapay zekalar güvenilir ol-

mayan veriler üretiyor yaklaşımı, bu kısmen doğru. Teyit edilmesine ihtiyaç olan verileri, özellikle şirketlerin karar verme organlarında dikkate alacaksınız. Kurumların ve çalışanlarının bu platformlara, içsel verileri taşımaları olabildiğince riskli. Bu ortamlara taşınan verileri izlemek için otomatize araçlar kullanıyor. Kurumlar bunların da varlığını denetlemek zorunda.

Yapay zeka ve ileri modellerin kullanımı konusunda, Türkiye'de, birçok Avrupa ülkesinde, okyanus ötesi ülkelerde mevzuatlar düzenleniyor. Bunun yarattığı riskler dikkate alındığında, denetimi yapmak önümüzdeki yıllarda mutlaka gerekiyor olacak. Modellerin geliştirilmesinden kapsamının belirlenmesine, kullanılan verilere ve izlenmesine kadar geçen tüm süreçlerin denetlenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

En Değerli Varlık Veri

Bizim için her zaman siber riskler veri güvenliği riskleri önemliydi, günümüzde de halen önemli. Şu an yapay zekayı daha çok konuşuyoruz ama yaşanan vakalar aslında önemini yitmediğini bize halen anlatmaya devam ediyor. Örnek 2016 yılında bizim kendi Türk vatandaşlarımızın kimlik verileri maalesef

En Değerli Varlık: Veri

Global Veri Sızıntısı Olayları

- 2010: WikiLeaks**
• Amerika Birleşik Devletleri'ne ait binlerce diplomatik kayıt sızdırıldı.
- 2013: NSA**
• NSA'nın gizli belgeleri Edward Snowden tarafından ifşa edildi.
- 2016: Republic of Turkey**
Yaklaşık 50 milyon seçmenin kimlik bilgileri sızdırıldı.
- 2016: Mossack Fonseca (Panama Papers)**
Bir off-shore danışmanlık şirketi olan Mossack Fonseca'nın müşteri bilgileri ifşa oldu.
- 2017: Yahoo**
3 milyar kullanıcı hesabı ele geçirildi.
- 2017: Uber**
57 milyon UBER müşteri ve sürücü bilgisi açığa çıktı.
- 2018: Facebook**
Profil bilgileri, arkadaş ağları ve 87 milyon kullanıcının özel mesajları sızdırıldı.

26

Dijital Bankacılık ve Siber Riskler

Ortadaki Adam (Man in the Middle) Saldırısı

28

En Değerli Varlık: Veri

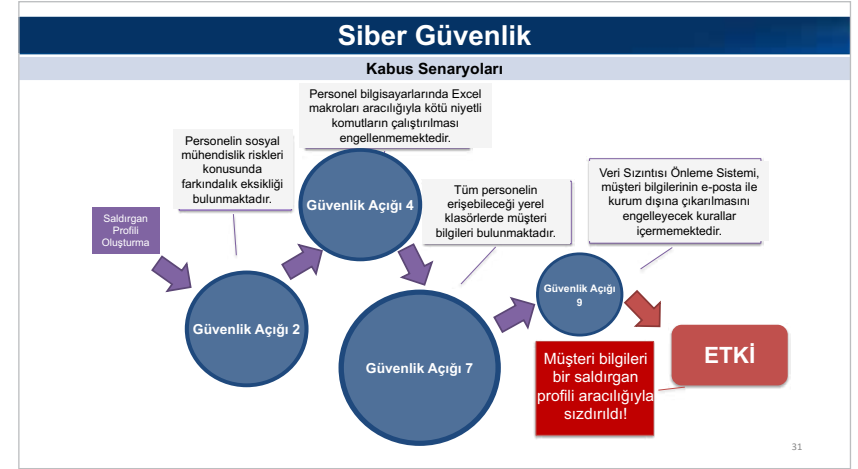
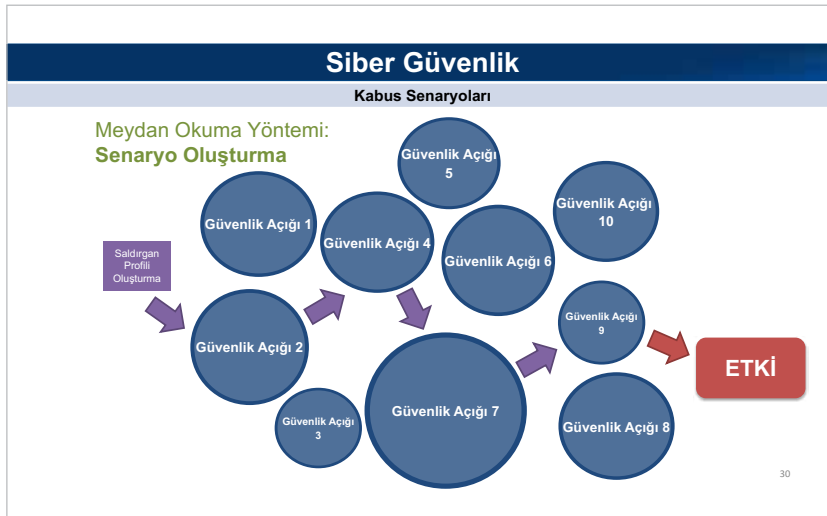
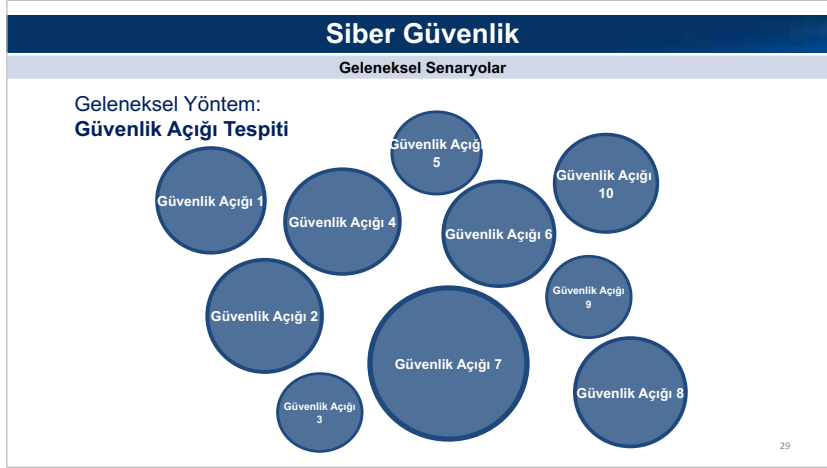
Vakalar: Kimlik Bilgilerinin Sızdırılması

uid	■■■■■■■■■■
national_idenfier	■■■■■■■■■■
first	ISMAIL BURAK
last	ERKEK
mother_first	■■■■■■■■■■
father_first	■■■■■■■■■■
gender	E
birth_city	■■■■■■■■■■
id_registration_city	■■■■■■■■■■
date_of_birth	■■■■■■■■■■
id_registration_district	■■■■■■■■■■
address_city	ISTANBUL
address_district	■■■■■■■■■■
address_neighborhood	■■■■■■■■■■
street_address	■■■■■■■■■■
door_or_entrance_number	■■■■■■■■■■
misc	■■■■■■■■■■

27

internete taşınmıştı. Benim bilgilerim slaytta gördüğünüz şekilde yer alıyordu. Sadece burada yer alan bilgilerle, o yıllarda birçok dolandırıcılık işlemi yapmak mümkün. Doğum tarihimizden ve doğum yerimize, ev adresimize kadar birçok veri maalesef internete sızabiliyor. Kurumların aldığı aksiyonların sürekli denetlenmesi sürekli kontrol edilmesi oldukça önemli.

Bir siber güvenlik örneği daha. Bu geçmişe dayanan bir örnek ama vermekte fayda görüyorum. Bundan 34 sene önce de çok konuşuluyordu, ortadaki adam saldırısı diye özetle ifade ediliyor. Özellikle finansal işlem gerçekleştirdiğiniz uygulamaların bağlı olduğunuz networkle güvenilir ağ olmaması durumunda araya giren saldırganın yapılan işlemleri tamamladığını göreceğiz. Burada eski bir örneği var. Saldırgan sizin internet bankacılığınızda yaptığınız işlemlerin detaylarını görme imkanına sahip. Bir para transferi başlatıyorsunuz, yapılan para transferinin bir noktada tamamlandığını göreceğiz. Transferin detayları gözlenebilir durumda. Para transferinin detaylarını yakaladığı noktada, bu sefer kendi istediği ikinci bir adrese ikinci bir para transferini gönderme imkanına sahip. İkincisini de gönderiyor aradaki saldırgan. Yaptığı sadece bir hesap numarası değişikliği. Hesap numarası değişikliğiyle saldırgan işlemi ikinci kez tekrar ediyor. Bunun önüne geçmek için siber güvenlik testleri hem otoritenin hem şirketlerin kendi aldıkları tedbirlerin önemini vurgulamak gerek.

Yaklaşım olarak şunu söylemek lazım. Sadece siber güvenlik değil genelde biz denetçiler, güvenlik olması şart değil herhangi bir açığı kendi içerisinde değerlendiriyoruz. Beraberinde başka güvenlik açığı veya başka bir eksiklik varsa bütünleşik bir değerlendirmenin daha faydalı olacağını düşünüyorum. Geçmişteki yaklaşımda her bir eksikliği soru halinde raporlar durumdaydık ama yeni yaklaşımla bunun tersine senaryo oluşturmayı gerektiriyor. Senaryo oluşturmadan kastımız şu: Birden fazla açığı birlikte çok daha büyük olabileceğini hesaba katmak. Bu örnekte yine bir güvenlik senaryosu ama birinci açığımız bize şunu gösteriyor. Kurum çalışanlarının sosyal mühendislik işleri konusunda yeterince farkındalığı yok. Bunun farkındayız ama tek başına bir şey ifade etmiyor. İkinci açığımız, çalışanlarımızın bilgisayarlarında gereksiz içsel bilgi var. Taşınmaları gereken fazlaca içsel bilgi var ve bu bilgiler zararlı yazılımlar sayesinde dışarıya çıkarılabilir durumda. Zararlı yazılımlar çalışan bilgisayarlarında, çalıştırılabilir durumda. Üçüncüsü, yine çalışanların gelişimleri olabildiğince geniş. Bu da ayrı bir eksikliğimiz. Son olarak yine kurumumuzun müşteri bilgilerinin veya kurum bilgilerinin kurum dışına çıkması için aldığı tedbirlerin yetersiz olduğunu gözlemliyoruz. Bütün bu eksikliklerin bir arada olduğunu dünyada hepsini gördüğümüz noktada gerçek bir etkiyi gözleme

şansına sahibiz. Müşteri bilgileri bir saldırı tarafından bunun dışına çıkarılabilir haldedir yorumu yapabiliyoruz.

Dijital Tehditler Karşısında Dijital Denetim

Son Sözler

- ✓ Risk ve kontrol ortamınızı canlı tutun!
- ✓ Değişen tehdit ortamına uyum sağlamak için çevik olun!
- ✓ Senaryolar Oluşturarak Kabuslarınızı Kontrol Edin!
- ✓ Yaratıcı olun, kutunun dışında düşünün!

32

Benim son sözlerim: Risk ve kontrol ortamımızı canlı tutmamız gerekiyor. Konuştuğumuz birçok konu bugün yeni ama yarın eski. Değişen tehdit ortamına uyum sağlamak, değişen fırsatları yakından izlemek için çevik olmak olabildiğince önemli. Senaryolar oluşturarak kabuslarınızı kontrol etmek de önemli. Yaratıcı olmak ve kutunun dışında, içinde bulunduğumuz ortamın olabildiğince dışında düşünmek yine bir diğer kendi adıma benimsediğim unsurlardan biri. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ömer Lalik: Sıra Ali Fatih Dalkılıç'a geldi. "Günümüzde Güven Bunalımını Yaratan Etkenler ve İç Denetim" başlıklı konuşmasını bizlere yapacak.

Prof. Dr. Ali Fatih Dalkılıç
Dokuz Eylül Üniversitesi
İşletme Fakültesi Öğretim Üyesi

Günümüzde Güven Bunalımını Yaratan Etkenler ve İç Denetim

Öncelikle bizleri bir araya getiren Dokuz Eylül Üniversitesi'ne, TİDE'ye Ve MÖDAV'a çok teşekkür ederek konuşmama başlamak istiyorum.

Bugün konuştuğumuz konular aslında birbiriyle bağlantılı konular. Güven bunalımları makro bir kavram. Öncelikle güven azsa bunun maliyeti, vergisi var. Eğer güven fazlaysa bunun avantajı var çünkü maliyeti düşürüyor ve bize avantaj sağlıyor. İç denetim çok önemli bunun maliyetini ölçemeyiz ama şunu düşünelim. Bizim için önemli bir zorunluluk olan dış denetçiye ele alalım. Dış denetçi, firmaya geldiği zaman ilk neye bakıyor? Bir, bu işletmenin sürekliliği var mı? Aslında süreklilik ve sürdürülebilirlik birbirine karışan kavramlar ama denetçi işletmenin sürekliliği kavramına bakarak diyor ki, ben bu şirketin geleceğine ve varlığına güvenilebilir miyim? Yoksa finansal tabloları tahakkuk esası yok. Süreklilik yoksa bilanço da yok. Aslında geleceğe, güvene bakıyor. İki, bu varsa, tam benim denetleyeceğim bir şirket. İkinci baktığı iç denetim ve iç kontrol var mı yok mu? Varsa ne kadar etkili? Bu neyi sağlıyor? Denetçi için

şunu sağlıyor: Ben bu şirkette denetim yaparken herhangi bir belge istediğimde, en azından bu belgeye bakarak, stok sayımına devam edebilir miyim yoksa bu belge bile bir manipülasyona uğrama riskine sahip mi? İç denetim değilse doğal olarak dış denetimin maliyeti düşüyor, hız artıyor ve daha etkili hale geliyor. Böyle bir girizgahtan sonra sunum planıma geçiyorum.

Giovanni Grossi'nin aziz anısına saygıyla...

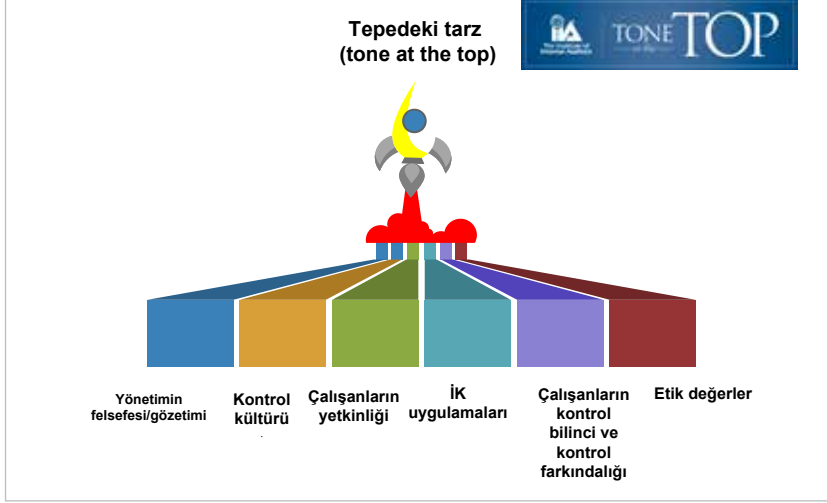
İzninizle bir anma yapmak istiyorum. Çok yakın bir zamanda Giovanni Grossi'yi kaybettik. 2004 yılında kendisiyle tanışma fırsat elde etmişim. İstanbul'daki bir toplantıda hatta Ali Kamil Uzun üstadımla da o zaman tanışmıştım. Daha sonrasında CIA belgesi almama yol açan süreç de orada başlamıştı. O nedenle ben izninizle kendisini rahmetle saygıyla burada anmak istedim.

Güveni iç denetimle eğer eşleştirmek istiyorsak, COSO 2013'te revize ettiği piramitte çok sık kullanılıyordu. Burada bunu hatırlatmak istedim. Piramidin tabanında kontrol ortamı var ya da 2013'te revize edilen haline bakarsak, burada birbirlerine göre bir üstünlükleri yok ama kontrol aktiviteleri aslında yine

işin çok özünde yer alıyor. Sebebi şu; eğer iç denetimi kuracaksek ve ilerleteceksek, bizim ilk yapmamız ilk bakmamız ilk kurmamız gereken kontrol ortamına bakmak. Bir şirketin denetçiler tarafından gözden geçirilmesi konusu, standartlarda en az üç yılda bir yapılması gerektiğini söylüyor.

Tepedeki Tarz (Tone at the Top)

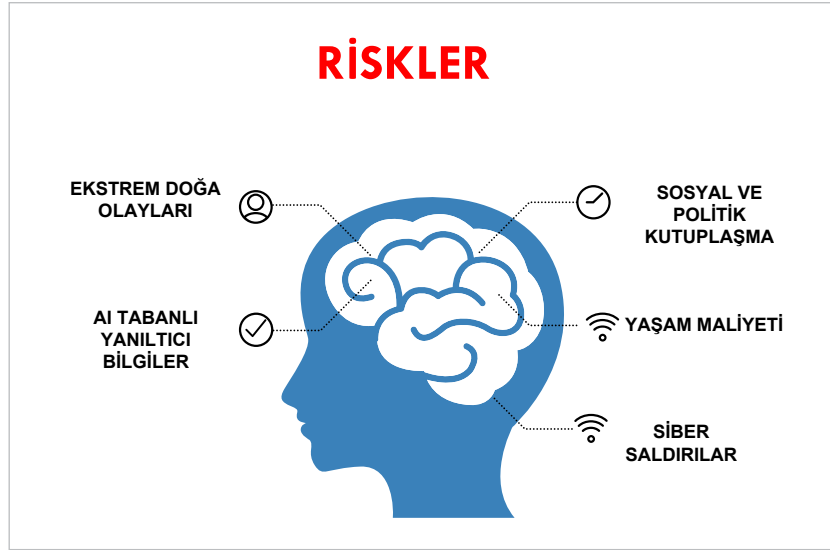
Kontrol ortamına bakmak ise neyi gerektiriyor? Aslında bizim tepedeki tarz dediğimiz ki, Türkiye İç Denetim Enstitüsü'nün süreli yayınının adı, "Tone at the Top" diye geçer, aslında bir şirketin iç denetimi aktif mi, değil mi, efektif mi, değil mi bakmanız gereken tepedeki tarzdır. Bu da "balık baştan kokar" deyimini akla getiriyor. Bu arada bir şey itiraf edeyim. Ben birkaç sene öncesine kadar, balık baştan kokar dendiğinde bu başı zamanlama zannediyordum. Yani bir balık bozursa, daha işin en başında, baştan kokar diye düşünüyordum. Sonra bir gün İngilizcesini görünce, balığın organik olarak bozulmaya baş bölgesinden başladığını öğrendim. Tepedeki tarza bakınca, burada güvenle, iç denetimin ne kadar keşiştiğini görüyoruz. Özellikle yönetim kurulunun yönetimin felsefesinde zaten gözetim fonksiyonu olması lazım. Birebir bazı şirketlere gittiğimizde, ister büyük ister KOBİ olsun yönetim kurulu ile icranın maalesef iç içe geçmiş durumda olduğunu görüyoruz. Yönetim kurulu icra yapmaya çalışıyor. Bu nedenle icraya icra yaptırıyor. Bunun temel sebebinin özellikle KOBİ'lere ve kurumsallaşma sürecindeki şirketlere baktığımızda, güven olduğunu söyleyebilirim. Güven çünkü yönetim kurulu icraya güvenmi-

yor. Bu güveni sadece kötüye kullanmak anlamında düşünmeyin. Yetkinliğine, yeterliliğine güvenmiyor ve bunu aile şirketlerine uyarlıysak, bir önceki kuşak ikinci kuşağa, bir türlü direksiyonu devretmiyor. Neden çünkü güvenmiyor. İnsan çocuğuna güvenmez mi? Çocuğunun yeteneğine güvenmiyor. Bazı ailelerde ilişkisel olarak onun dürüstlüğüne de güvenmiyor ama sonuç olarak bütün bunlar bizi güvene getiriyor.

Kontrol kültürü; iç denetimin evrimine de baktığımızda ki, herhalde çok uzun yıllar sonra Ocak 2024 tarihinde, ilk kez bütün iç denetim standartlarında, çok ciddi bir değişiklik oldu. Bakış açısı olarak bakarsak, eskiden denetim risk odaklı olmaya odaklandı. Risklerden gidelim, daha riskli işlemlere bakalım dedi. Günümüze baktığımızda artık diyor ki, bu işin kontrol kısmını zaten yapay zekayla da yürütüyoruz. Biz bunu daha çok kontrolden biraz daha danışmanlık faaliyeti haline getirelim.

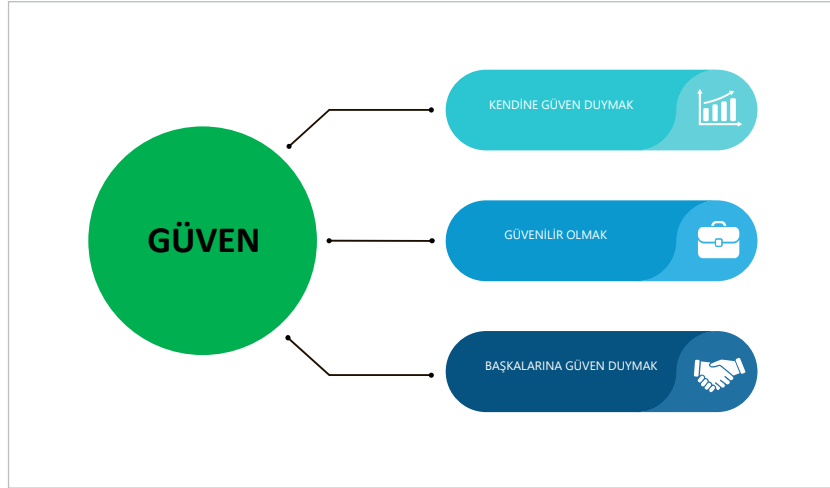
Çalışanların yetkinliği ve insan kaynakları uygulamaları, burada ön plana çıkıyor. Son yılların yine moda kavramı, işveren markası olmak eminim hepiniz duymuşsunuzdur. İşveren markası olmak neyi sağlamaya çalışıyor? Çalışan bulma konusunda sıkıntı var. Bulunan çalışanın elde tutulması, sadakat konusunda sıkıntı var. Bunu ortadan kaldırmak için ben öyle bir marka olayım ki, insanlar burada çalışmak istesinler. Bunu pandemiden sonra gelen sessiz istifaya, büyük istifaya da bağlarsanız şu an bunu LinkedIn'de de görmek mümkün. Özellikle muhasebe, finans, denetim alanında çalışan bulmak inanılmaz zor. Bulunan çalışanları elde tutmak da çok zor. Zaten ya IT okumanız ya da muhasebe denetim okumanız gerekiyor. Bu meslekler hiçbir zaman da yok olmayacaklar.

Etik değerler, zaten güvenin doğal olarak temelini oluşturuyor. Alan Greenspan'ın finansal piyasalarla ilgili çok pişman olduğu bazı sözleri, yanlış diye açıklamaları da var. Temel olarak diyor ki, aslında bir ekonomideki bütün işlemlerin temeli güvene dayanır. Eğer güvenle ilgili bir eksiklik varsa, bu bir ülkedeki bütün işleri bütün işlemleri ve ekonomiyi de etkiler.

Riskler

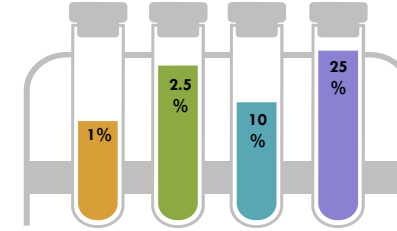
Harita üzerindeki riskler, birbiriyle iç içe ve bazı riskler de diğerlerini etkiliyor. Aslında bir sarmala da dönüşüyor ama temel olarak baktığımızda, yakın zamanda bütün şirketleri, insanları, herkesi etkileyen en büyük beş riski şöyle sıralayabiliriz: Bir, ekstrem doğal olayları. Bizi ESG'ye bu kadar yaklaştıran da bu risk. Bu arada ESG'nin nasıl 2002 yılından sonra başlayıp, her yerde ESG diyerek, her şeyi ona bağlamamız bütün denetimi, muhasebeyi, finansal raporlamayı, standartları kökünden değiştirdi. Bundan sonraki 20 yıla damga vuracak kelime, ESG. ESG de doğa olaylarıyla iç içe. İkinci risk, yapay zeka tabanlı yanıltıcı bilgiler. Bunlar neye sebep oluyor? Güven bunalımına sebep oluyor. İnsan ilişkilerini, şirketleri, iş yapmayı geçtik, yaşamla, gelecekle ilgili güven bunalımı içindeyiz. Neden? Siz sosyal medyaya girdiğinizde, sizinle ilgili bir profil var ve o profilde görmek istedikleriniz önünüze geliyor. Her şeyi göremiyorsunuz, bunların da bir sınırı var. Bunlar neyi sağlıyor? Bunlar sosyal ve politik kutuplaşmayı sağlıyor. Bu da bir diğer risk. Bu kutuplaşmaya mikro bakarsak, bir yönetim kurulu masasında sizin gerçekleri söyleyememeniz, 'Kral Çıplak' diyememeniz ve insanların ilk başta duyduklarının arkasından gitmeleri de bir kutuplaşma ve hem siyasi hem de sosyal olarak kutuplaşma yaşanıyor. Bunlar iş yapışı, şirketleri, müşteri ilişkilerini etkiliyor. Dolayısıyla bunların hepsi birbiriyle iç içe olan kavramlar. Başka bir korku ve risk, yaşam maliyeti. Yaşam maliyeti yaşama devam edebilmesiyle ilgili. İnsanların böcekleri yiyebilmesiyle ilgili çalışmalar yapılıyor ve ütopyk de gelebilir ama bununla karşı karşıya kalma riskimiz var. Belli bölgelerin, ülkelerin bununla karşı karşıya kalma riski var. Beşinci risk, siber saldırılar. Siber saldırılar, bizi doğrudan etkiliyor. Bu toplantıya gelen misafirlerimizden biri telefonunu uçakta unutsa ve yapması gereken bankacılık işlemlerinden tutun iletişime kadar yani her şey bitiyor. Hatta en yakınınızın telefon numarasını ezberlemiyorsunuzdur. Bu da bir risk.

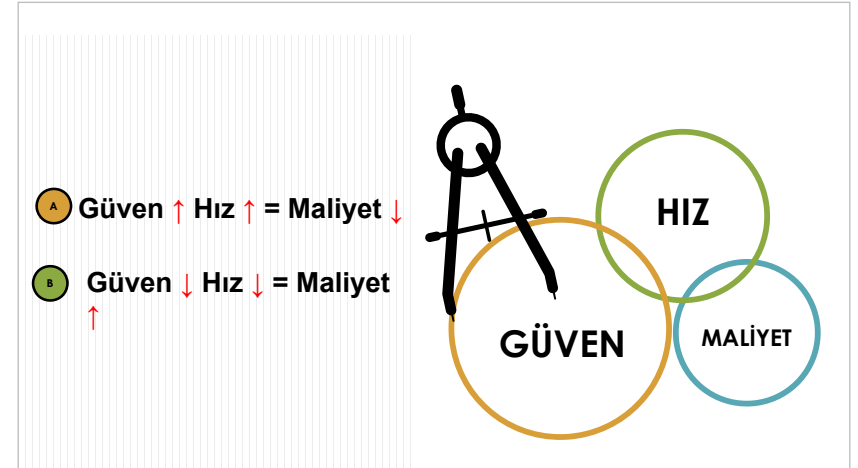
Bugün bir insanın kendine güven duyması, bir işe başvururken kendini gerçekleştirme, bilgi seviyesi önemli bir konu haline geldi. Kendine güven aynı zamanda iç denetim standartlarında da yer alan, iç denetçinin taşıması gereken bir özellik ve bu özellik yetkinliğe, kendini sürekli güncellemeye gidiyor. Güvenilir olmak, başkaları size güvenecek mi, söylediklerinize göre hareket edeceğim, bunu zaten siz oluşturuyorsunuz. Yıllarca bu güveni oluşturursunuz ama bir hareketinizle de sıfırlarsınız. Başkalarına da güven duyma, siz güvenilir biri olabilirsiniz ama başkalarına güven duymazsınız. Dolayısıyla başkasına güven duymadığınız için yapmanız gereken işleri uzun uzun yapıyor olabilirsiniz. Kontrol etmeniz gerekebilir ve tüm bunlar iç içe birbirini etkileyen kavramlar.

Bir şeyleri ölçmek çok zor. Güveni nasıl ölçersiniz? Önce şunu söyleyeyim. Güven yüksekse hız artar. Güvenmediğimiz sürece daha yavaş hareket ederiz. Buzda yürürken buz kalınsa daha hızlı yürürüz, buz inceyse daha dikkatli adımlar atarız. Bu bütün işlerde böyle. Güven artarsa hız artar, hız arttığı sürece maliyetler düşer. Eğer güvensizlik varsa bu durumda hızımız düşüyor. Güven azalıyor hız azalıyor, o zaman maliyet artıyor. İstanbul Üniversitesi'nde yapılan bir çalışma var. Toplumda güven endeksinde ortaya çıkan % 20'lik artış,

GÜVENİN EKONOMİYE ETKİSİ

Toplumdaki güven endeksinde ortaya çıkan %1'lik bir artış ekonomik büyümeyi ortalama % 2,46 oranında artırıyor. Yani insanların birbirine ve devlete güvenmesindeki 1 puanlık artış yaklaşık 2,5 puanlık bir ekonomik iyileşmeye sebep oluyor.

ekonomik büyümeyi ortalama % 46 etkiler diye harika bir çalışma yapılmış. Dolayısıyla biz karşılıklı güveni %10 artırabilirsek, o zaman ekonomiye bu % 25'lik bir büyüme getiriyor. Bunu şuradan test edebiliriz. Mesela Mastercard, VİSAdaki ödeme sistemlerinin güvenliği. Apple'ın Apple Pay'i çıkarması bu güvenle ilgili ve maliyetleri inanılmaz düşürdü. Apple'ın elinde ne vardı? Sizin bir iPhone'unuz varsa, sizin siz olduğunuzu, o an isterse parmak izinizle ölçer-

bilir. kredi kartınızın çalındığını hemen fark edemeyebilirsiniz hemen haber veremeyebilirsiniz ama telefonunuz çalındığında çok hızlı şekilde bunu fark edebilirsiniz. Ayrıca telefonunuzu çalan kişi sizin parmak izinizi muhtemelen taklit edemeyecektir. Bu da ciddi anlamda maliyette bir düşüş sağlıyor.

Son olarak, yine yaptığı sunumların sonunda Giovanni hep böyle bir fotoğraf paylaşırdı. Ben bunu ChatGPT'ye sormadım. Kendim tarama yaparken, uygun gördüğüm görselleri aldım. İç denetim böyle aşağıda ve herkesi omzumuzda mı taşıyoruz görselinden rahatsızlık duyarsanız, diğer görselde iki kalem var. Bu kalemlerden biri iç denetim, diğeri iç kontrol olsun. Şirket içindeki güveni, yönetim kurulunun önüne gelen raporlardaki güveni, yönetim kuruluyla icra kurulu arasındaki güveni, çalışanların birbiri arasındaki güveni, şirketlerin birbiri arasındaki güveni ve hepsini bir arada tutabiliriz diye düşünebiliriz. Hepinize saygılar sunuyorum.

Prof. Dr. Ömer LALİK: Gel de yaşadığın dünyaya güven. Hepimiz sonsuz ve sürekli genişleyen bir evrende, Güneş dediğimiz o sonlu yıldızın bir gezegeninde yaşıyoruz. Ne kadar güvenirsen güvenin, milyarlarca yıl sonra güneşin söneceğini ve gezegenlerin başına neler geleceğini bize düşündürüyor.

"Teknoloji Devrimi ve Sürdürülebilirlik Dünyasında Güvenin Yeniden İnşası İçin Denetim" toplantımızın sonuna geldik. İnsanın yaşamının sürmesi belki çok daha önemli ama biz hep riski günümüzde görürüz. 1986 yılıydı, Ankara'da ilk defa gazetelerde, belki o zaman radyolarda, Antarktika üzerindeki bir oluşumun buzulları eritmeye başladığını söylemiş ve bu Havadis gazetelere düşmüş. Etkilenecek ilk ülkenin de Hollanda olduğunu, Hollanda'nın tehlike yaşayacağını söylemişti. O vakitler bir taksiye bindim. Havadan sudan konuştuk ve bir süre sonra taksici duyduğu havadisten dolayı ailece perişan olduğunu söyledi. Nedir? Buzullar eriyecek va biz geçen sene deniz kıyısında ev almıştık. Adam kendisini düşünüyor. Onun için risk o.

Toplantı biterken teşekkür faslı vardır. Kendi adıma, MÖDAV'a, Dokuz Eylül Üniversitesi'ne TİDE'ye teşekkür ediyorum ve TİDE ve MÖDAV için kısacık bir şey söylemek istiyorum. TİDE ve MÖDAV aşk, sevgi ve görev platformudur. Bu iki kurum yaşıttır. Alacakları her yaşta çocukluk aşklarını asla unutmayacaklar. Buralarda görevler, özverili, gözü kara ve hayal dünyası geniş bir aşkın, sevgi dolu yoldaşlığıyla yerine getirilir. Amaçları cehalete övgünün yükseldiği ve bilgisizliğin kol gezdiği alanlarda, eğitimi yüceltmektir. Ön kabulleri akıl ve bilim olan bu iki kurumun bütünsel bir eğitim anlayışını, ulusal eğitim dünyasına yaymak görevleri olmuştur ve olmalıdır.

Yaşamsal bilim sadece muhasebe ve iç denetimden ibaret değildir. Yaşamın gök kuşağı eğitime yansıtılmalı, tüm renklerin parlaklığı gözden geçirilmeli ve renkler sürekli izlenerek, kuşaklarda sadece siyahın ve beyazın yaratılmasına meydan verilmemelidir. Aman dikkat! Kendinize dair yaptığımız muhasebede ve kendi iç denetiminiz de izlediğiniz duygusal prosedürü asla unutmayınız ve hep hatırlayınız. Empati yaparak yaklaştığımız her dış denetim aşkı öldürse bile,

sevginizin ve ilişkinizin sürekliliğini sağlayacaktır. Bugünkü yapay zeka konusunda düşünceye daldım. Umarım bundan sonraki zamanlarda da hep beraber olabiliriz. Herkese çok teşekkür ediyorum ve arkadaşlarımızı kutluyorum.

Prof. Dr. Çağnur BALSARI
Dokuz Eylül Üniversitesi
İşletme Fakültesi Dekanı

KAPANIŞ KONUŞMASI

Konuşmama başlarken öncelikle Prof. Dr. Ferruh Çömlekçi Hocamızın bizleri aydınlatmasından biraz bahsetmek istiyorum. Onun mesleğe sahip çıkması ve çalışmalarına devam etmesi gerçekten hepimize örnek olmalı. Zaten örnek olduğu ve bu ışığı alabildiğimiz için bizler de yeni konuları tartışarak, yola devam etme ihtiyacı içerisindeyiz. Biz bugün burada teknoloji ve sürdürülebilirlik dedik aslında ama bunların bir alt başlığı vardı ve değerli konuşmacıların yaptığı konuşmalarda hep bu iki alt başlığa vurgu yaptık. Bunlardan biri etik diğeri de yetkinlikti. Bu ikisi bir araya geldiğinde, yaptığımız meslek ne olursa olsun önümüze çıkan bütün engelleri aşabiliriz diye düşündüm. Teknolojinin bize getirdiğini yenilikler işimizi çok kolaylaştırdı. İş modellerimiz değişti ve denetimler de değişecek. Biz buna hazır olmak zorundayız. Eğitimci olarak baktığımda, şunu düşündüm Biz bir nesil sonraki denetçileri biraz daha farklı yetiştirmek zorundayız. Bunun için de kendimizi yenilemek durumundayız. Yapay zeka çok keyifli ve bizim işimizi çok kolaylaştırıyor ama aynı zamanda büyük tehlike. Nasıl başa çıkacağımızı bilemiyoruz. Prof. Dr. C. Coşkun Küçüközmen Hocamızın söylediği,

İmar Bankası'nda yaşanan böyle yaratıcı hile olaylarını az görüyoruz. Yapay zeka, insanın yaptığını öğrenmeye çalışıyor. Peki, yapay zeka birbirine güven duyabilir mi? İnsanlar birbirine güven duyabiliyor ve sürekli bir iletişim içinde olduğu için güven duyabiliyor.

Prof. Dr. Ali Fatih Dalkılıç Hocamız bahsetti. İnsanın önce kendine güvenmesi yetkinliktir dedi. Daha sonra güven oluşturabilmeyi ve başkalarına güvenmeyi de ilişki sağlıyor. Dr. Burak Erkek'in söylediği o ilişkiler ağı, aslında bizim en çok güveni oluşturabildiğimiz yerde. Tabi, etik ve ahlaklı davranabiliyorsak... Bunun haricinde teknolojinin yanında sürdürülebilirliği konuştuk. Teknoloji bize hem yardımcı hem de sonumuzu getirir mi diye düşünüyoruz. Prof. Dr. Seçil Sigalı Hocamız, dünyayı muhasebeciler kurtaracak dedi ve aynı zamanda greenwashing konusundan bahsetti. Hepimiz biliyoruz kapitalist sistem paranın dilini konuşuyor. Paranın dilini konuşmak, o dili konuşarak onlara doğruyu yaptırmak, bizim kamu yararı görevimiz. Doğruyu yapmalarını ve bunun niye önemli ve niye daha çok para getireceğini Prof. Dr. Ali Fatih Dalkılıç Hoca çok güzel söyledi: Güven artarsa, ekonomik artışa da neden olur. Hocamız, Tone at the Top dedi ve bizim Tone at the Top'ımız etik ve sürekli yetkinleşme formu olmalı. Bu güzel çalışmayı yapan İstanbul Üniversitesi'ne 2026 yılında orada Forum'u düzenlemek için bayrağı teslim ettim. Bir muhasebe hocası olarak, sevgili hocalarımı burada ağırlamış olmaktan gerçekten çok mutlu oldum. Aynı zamanda Dokuz Eylül Üniversitesi hocalarımızla da bir araya gelebildik. Bundan dolayı da ayrıca mutluluk duyuyorum. Bize bu şansı verdiğiniz için çok teşekkür ederim. TİDE ve TİDE'nin çalışmalarıyla denetim mesleğine kattığı yeniliklere öğrencilerimizi de daha çok bu alana yönlendirmeye de ayrıca söz veriyoruz.

Bir sonraki Forum'da güvenin yeniden inşasını başka ana başlıklar altında tartışacağız ama bizim ana konumuz her zaman güvenin inşası. Değişen şartlar ne olursa olsun. Çok teşekkür ediyorum.

BAYRAK DEVİR TESLİM TÖRENİ

Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Çağnur BALSARI tarafından yapılan değerlendirme ve kapanış konuşmasından sonra Forum bayrağı, 2026'da dokuzuncusu düzenlenecek olan ve Uluslararası Akademik Forumun ev sahipliğini üstlenen İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi Duygu ANIL KESKİN tarafından teslim alındı.

MUHASEBE ÖĞRETİM ÜYELERİ BİLİM VE DAYANIŞMA VAKFI (MÖDAV)

13 Kasım 1995 tarihinde kurulan Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV), Türkiye üniversitelerinde görev yapan tüm muhasebe öğretim üyelerini temsil eden sivil bir oluşumdur.

Temel amacı; muhasebe bilim insanlarının en iyi şekilde yetişmesine, muhasebe biliminin ve bilimsel tartışma ortamlarının gelişmesine, muhasebe eğitim ve araştırmalarının düzeyinin yükseltilmesine katkıda bulunmak ve muhasebe bilim insanları arasındaki dayanışmayı güçlendirmek olan Vakıf, bu amaç doğrultusunda, geleneksel hale gelmiş Uluslararası Muhasebe Konferansı başta olmak üzere çalıştaylar, paneller, sempozyumlar gibi çeşitli bilimsel faaliyetler sürdürmekte, Türkiye'nin her tarafındaki üniversiteleri ziyaret ederek onlarla birlikte yerel etkinlikler düzenlemekte ayrıca Muhasebe Bilim Dünyası İsimli bir dergi çıkarmaktadır.

25 Şubat 2010 tarihinde MÖDAV ve TİDE aralarında bir mesleki işbirliği protokolü imzalamışlar ve mesleki konularda bilimsel çözüm ortağı olarak çalışma kararı almışlardır. İç denetim konusunda çalışan öğretim üyeleri TİDE'nin Akademik İlişkiler Komitesinde önemli rol ve sorumluluklar üstlenmişlerdir.

MÖDAV'ın faaliyetleri ve hizmetleriyle ilgili ayrıntılı bilgi almak için www.modav.org.tr web sitesini ziyaret edebilirsiniz

TÜRKİYE İÇ DENETİM ENSTİTÜSÜ (TİDE)

Şirket yönetim kurullarının ve üst düzey yöneticilerinin stratejik iş ve çözüm ortağı olan iç denetçilerin meslek örgütü “Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE)”, iç denetim mesleğinin uluslararası standartlar ile uyumlu, küresel seviyede kabul gören en iyi uygulamalar parantezinde yürütülmesi için güvence oluşturuyor.

Türkiye İç Denetim Enstitüsü, mesleğin profesyonellerinin yetkinlikleri, finans ve reel sektör şirketlerimiz ile kamu kurum ve kuruluşlarının kurumsal yönetim kalitesi, düzenleyici otoritelerin düzenlemelerinin uygulamadaki uyum kalitesi, mesleğin akademik gelişimi için çeşitli hizmetler sunuyor.

Her yıl düzenli olarak gerçekleştirilmekte olan iç denetim, kurumsal yönetim, iç kontrol ve risk yönetimi konularında yetkin uzmanların bilgi, deneyim ve iyi uygulama örneklerini paylaştıkları “Uluslararası Türkiye İç Denetim Kongresi”, yazı, makale ve söyleşileriyle mesleki gündemi belirleyen, temel mesleki bilgi ve referans kaynağı “İç Denetim Dergisi”, mesleki kitap yayıncılığında “TİDE Yayınları” ulusal ve uluslararası literatüre katkı sağlamayı amaçlayan, iç denetim mesleğiyle ilgili akademik araştırma ve makalelerin yer aldığı, TİDE ACADEMIA Research/Governance, Risk, Control & Audit adlı süreli akademik dergi ile sürekli güncelliği sağlanan ve dilimize çevrilen “Uluslararası İç Denetim Standartları ve Mesleki Uygulama Çerçevesi”, iç denetim profesyonellerinin küresel yetkinlik belgesi “Uluslararası İç Denetçi Sertifikası”, sürekli mesleki gelişim için “Mesleki Gelişim ve Yetkinlik Seminerleri”, mesleki akademik gelişime yönelik “Akademik İlişkiler ve Gelişim Programı”, alanında uzman konukların yer aldığı, “TİDEx Profesyonel Söyleşileri”, iş dünyası, akademisyenler ve öğrencilerle bir araya gelmeyi hedefleyen “TİDEx Söyleşileri”, ülkemizde iç denetim farkındalığının yaygınlaşmasını hedefleyen “İç Denetim Farkındalık Ödülleri”, iki yılda bir farklı bir üniversitenin ev sahipliğinde gerçekleştirilen “Uluslararası Akademik Forum” etkinlikleri, mesleğimizin geleceği gençleri geleceğe hazırlamak üzere oluşturulan “TİDE GO – Gelecek Okulu”, iki yılda bir farklı şehirde farklı bir üniversitenin ev sahipliğinde düzenlenen ve çeşitli üniversitelerdeki öğrencileri bir araya getirerek, ortak bir iletişim ve paylaşım platformu oluşturmayı amaçlayan “Gelecek Zirvesi”, genç neslin bakış açısıyla iç denetim mesleğine dair toplumsal farkındalığın artırılmasını hedefleyen “İç Denetime Genç Bakış Yarışması”, profesyonel kariyer fırsatlarının değerlendirilmesi için “Kariyer Merkezi” olmak üzere pek çok uluslararası ve ulusal mesleki birikimlere erişim ve paylaşım imkânı sağlıyor. Türkiye İç Denetim Enstitüsü, bu hizmetleriyle, mesleğin profesyonellerine ve iş dünyamıza güncel kalmak, değişim, gelişim ve büyümenin ortağı olmak konularında fırsatlar sunuyor.

Aynı zamanda Türkiye İç Denetim Enstitüsü'nün kurumsal tarihine bakıldığında, kısa sürede kaydedilen önemli mesafenin çok önemli ödüllerle de taçlandırıldığı görülüyor. Bu ödüllerin en önemlisi, 2007 yılında 250'den fazla enstitü arasından kazanılan IMAP (International Mastering Advocacy Program-Uluslararası Mesleki Tanıtım ve Benimsetme Programı) ödülü oluyor. IIA (The Institute of Internal Auditors-Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü), iç denetim mesleğine yaptığı yenilikçi katkılarından dolayı Türkiye İç Denetim Enstitüsü'nü IMAP (International Mastering Advocacy Program) ödülüne layık görüyor.

Bir diğer önemli ödül, 1998 yılında yine IIA'ın vermiş olduğu "Dünya çapında en hızlı gelişen ve üye sayısını en hızlı artıran enstitü" olarak kazanılan ödül oluyor. Ayrıca Enstitü'ye, 1999 yılında IIA Başkanı özel ödülü olan "Exceptional Public Relations Program" ödülü veriliyor.

Enstitünün, "kurumsal yönetim güvencesi için İç Denetim" misyonuyla 2001 yılında yayın hayatına kazandırdığı İç Denetim dergisi, Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü (IIA) tarafından 2003 yılında mesleki yayıncılığın en iyisi seçilerek, birincilikle ödüllendiriliyor.

TİDE'nin 25. yılında, (IIA tarafından TİDE'ye "25. Yıl Ödülü" yeni sertifikası ve dijital nişanı takdim edildi. IIA tarafından verilen ve iç denetim enstitüleri açısından önemli bir başarı kıstası kabul edilen Farkındalık Özel Ödülü'nü TİDE, on birinci kez sahip oldu. TİDE, Kurumsal Yönetim Derecelendirmesi yaptıran STK'lar arasından en yüksek kurumsal derecelendirme notuna sahip sivil toplum kuruluşu olarak, TKYD Kurumsal Yönetim Ödülü'nü son sekiz yıldır alıyor.

Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü (IIA) ve Avrupa İç Denetim Enstitüleri Konfederasyonu (ECIIA)'nın temsilcisi olan Türkiye İç Denetim Enstitüsü, "Meslekte mükemmelliğin küresel paydaşı olmak" vizyonu ile şirketlerimizin yönetim kurulları, denetim komiteleri, icra kurulu başkanları, üst düzey yöneticiler ve iç denetçiler, kamu kurum ve kuruluşlarımız, düzenleyici kurumlarımız, üniversitelerimiz ve akademisyenlerimize hizmetleriyle katma değer yaratma misyonunu sürdürmeye devam ediyor.

Enstitü faaliyetleri ve hizmetleriyle ilgili ayrıntılı bilgi almak için www.tide.org.tr web sitesini ziyaret edebilirsiniz.

ULUSLARARASI AKADEMİK FORUM 2024'NİN ARDINDAN

YAYINLARIMIZ

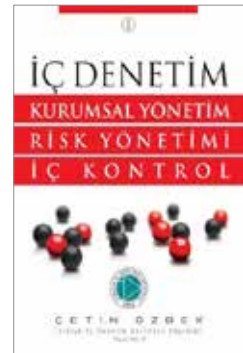
Yayın No: 1 - Türkiye'de İç Denetim Üzerine Yapılan

Akademik Çalışmaların Analizi: 1985-2010

Türkiye İç Denetim Enstitüsü Akademik İlişkiler Komitesi tarafından hazırlanan çalışmada, iç denetim alanında 1985-2010 yılları arasında yapılmış olan yüksek lisans ve doktora çalışmaları ortaya koyuluyor ve analiz ediliyor.

Yayın No: 2 - Akademik Forum 2010

Kitapta, Türkiye İç Denetim Enstitüsü'nün, Marmara Üniversitesi ve Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) ile birlikte 13 Mayıs 2010 tarihinde "İç Denetim Mesleğinin Akademik Gelişiminde İş Dünyasının Beklentileri, Üniversitelerimizin İhtiyaçları" temasıyla gerçekleştirilen ilk Akademik Forum olan Akademik Forum 2010'da sunulan bilimsel tebliğler ve konuşmalar yer alıyor.

Yayın No: 3 - İç Denetim, Kurumsal Yönetim,

Risk Yönetimi ve İç Kontrol

İç Denetim, Kurumsal Yönetim, Risk Yönetimi ve İç Kontrol adlı kitap, TİDE'nin geçmiş dönem başkanlarından Çetin Özбек tarafından kaleme alındı. Günümüz iç denetim mesleğini her yönüyle inceleyen, kurumsal yönetim, risk yönetimi, iç kontrol kavramlarının içeriği ile uluslararası standartlara uygun bir iç denetim faaliyetinin söz konusu kavramlar ışığında, bir kurumda nasıl uygulanabileceğini ele alan ülkemizdeki ilk kaynak çalışma niteliği taşıyan kitap, TİDE tarafından yayına hazırlandı.

Yayın No: 4 - Meslekte Mükemmelliğin Küresel Paydaşı:

Türkiye İç Denetim Enstitüsü

Türkiye İç Denetim Enstitüsü Yönetim Kurulu Üyesi ve Başkan Yardımcısı Gürdoğan Yurtsever tarafından yazılan, Editörlüğü Türkiye İç Denetim Enstitüsü Kurucu ve Onursal Başkanı Ali Kamil Uzun tarafından yapılan kitap, Serpil Kaya tarafından yayına hazırlandı. Yüzden fazla kişinin katkıda bulunduğu, Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü (IIA) Başkanı Richard Chambers, Avrupa İç Denetim Enstitüleri Konfederasyonu (ECIA) Başkanı MarieHélène LAIMAY ve Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE) Başkanı Özlem Aykaç İğdelipınar'ın önsözlerinin bulunduğu kitapta, Türkiye İç Denetim Enstitüsü'nün kurumsal tarihi anlatılıyor. Kitap aynı zamanda iç denetim mesleğinin yakın tarihine ışık tutuyor.

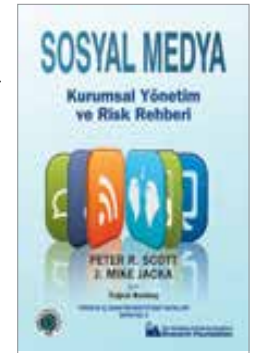
Yayın No: 5 - Akademik Forum 2012

Kitapta, Türkiye İç Denetim Enstitüsü'nün, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi ve Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) ile birlikte 16 Mayıs 2012 tarihinde "Denetim Mesleğinin Gelişimi ve Beklentiler" temasıyla gerçekleştirdiği ikinci Akademik Forum olan Akademik Forum 2012'de sunulan bilimsel tebliğler ve konuşmalar yer alıyor.

Yayın No: 6 - Sosyal Medya - Kurumsal Yönetim ve Risk Rehberi

Çevirmenliğini Tuğrul Bozbeğin, editörlüğünü Baki Enis Balakbabalar ve Selman Ortaköy'ün yaptığı kitap, Akademik İlişkiler Komitesi ve Yayın Komitesinin katkılarıyla yayına hazırlandı. Kitap, çalıştığı kuruma değer katmak isteyen bütün profesyoneller için kurumsal sosyal medya stratejisinin hazırlanması, sosyal medya politikalarının oluşturulması, sosyal medyanın takip edilerek kuruma olan etkilerinin ölçülmesi, sosyal medya fırsat ve risklerinin belirlenerek yönetilmesi ve kurumun sosyal medya faaliyetlerinin denetlenmesi konularında rehberlik yapıyor. Ülkemizi, çalıştığımız kurumları, paydaşlarımızı ve bireyleri etkileyen sosyal medya fenomeni gittikçe popülerliğini artırırken TİDE olarak bu yayımla meslektaşlarımıza fayda sağlamayı hedefedik.

Yayın No: 7 - Akademik Forum 2014

Kitapta; Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE)'nün, Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) ile birlikte Galatasaray Üniversitesi ev sahipliğinde, 9 Mayıs 2014 tarihinde, “Mesleki Mükemmelliğin Akademik Geleceği; Araştırma, Eğitim, Kariyer” temasıyla gerçekleştirdiği üçüncü Akademik Forum’da sunulan bilimsel tebliğler ve konuşmalar yer alıyor.

Yayın No: 8 - Kampüsten Geleceğe: Kariyerimi Şekillendirirken İç Denetim

Ülkemizin ve meslek ailemizin geleceği üniversite öğrencileri için kariyer seçimlerinde yol gösterici olmak, iç denetimi kariyer seçiminde bir fırsatı olarak sunmak; iç denetimi teknik olmayan, sistematik bir şekilde tanıtmak amacıyla yayımlanan kitabın yazarlığını Ethem Yenigün yaptı. Kitabın sonunda ayrıca “İç Denetim Hakkında Bilgi Alınabilecek Kaynaklar” kısmına da yer verilerek, iç denetimi detaylı öğrenmek isteyenler için bir kaynakça önerisi sunuldu.

Yayın No: 9 - Gelecek Zirvesi 2015: Gelecek için Değerlerimizi Bilmek

TİDE Gelecek Okulu'nun bir etkinliği olarak düzenlenen Gelecek Zirvesi etkinliğinin ilki, “Gelecek İçin Değerlerimizi Bilmek” teması ile gerçekleştirildi. Zirve, 8 Mayıs 2015 tarihinde, Çanakkale Zaferi'nin 100. yılı olması vesilesiyle, Çanakkale’de düzenlendi. Zirve ile Çanakkale ruhunu, bu ruhun özünde yer alan “değer bilme” ve “dayanışma” duygularını pekiştirmek amaçlandı. Bu amaçla, farklı disiplinlerden, kendi alanında uzman birçok uzman Zirve’ye konuşmacı olarak davet edildi. Bu etkinlikte yapılan konuşma ve sunumların, daha fazla kişiye ulaştırılması ve kalıcı olması amacıyla da kitap haline getirildi.

Yayın No: 10 - Sawyer’s İç Denetçiler İçin Rehber – 6. versiyon

Larry Sawyer tarafından yazılan ve ilk olarak 1973 yılında yayımlanan İç Denetçiler İçin Rehber isimli klasikleşmiş kitabın güncelleştirilmiş 6. versiyonudur. 6. versiyon; İç Denetimin Temelleri, İç Denetim Süreçleri ve Yöntemleri ile Kurumsal Yönetim, Risk Yönetimi ve Uyumun Temelleri olmak üzere üç ciltten oluşuyor. Türkiye İç Denetim Enstitüsü eski Yönetim Kurulu Başkanı olan Çetin Özbek, kitabın çevirisini yaparken, editörlüğünü de TİDE Kurucu ve Onursal Başkanı Ali Kamil Uzun ile TİDE geçmiş dönem başkanı Gürdoğan Yurtsever yaptı.

Yayın No: 11 - COSO İç Kontrol Bütünleşik Çerçeve 2013

COSO İç Kontrol Bütünleşik Çerçeve 2013 dört kitaptan oluşuyor: Birinci kitap Yönetici Özeti, ikinci kitap Çerçeve ve Ekler, üçüncü kitap Bir İç Kontrol Sisteminin Etkliliğini

Değerlendirmek İçin Kullanılabilecek Açıklayıcı Araçlar, dördüncü kitap Dış Finansal Raporlama Üzerinde İç Kontrol: Bir Yaklaşımlar ve Örnekler Özeti. Kitabın çevirisi Marmara Üniversitesi İşletme Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Nuran Cömert tarafından yapıldı.

Yayın No: 12 – Uluslararası Akademik Forum 2016

Kitapta; Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE)'nün, Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) ile birlikte Boğaziçi Üniversitesi ev sahipliğinde, 6 Mayıs 2016 tarihinde, “İç Denetimde Mesleki ve Akademik İnovasyon” temasıyla gerçekleştirdiği dördüncü Akademik Forum’da yer alan konuşmalar ve sunumlar yer alıyor. Dördüncüsü gerçekleştirilen Akademik Forum ayrıca uluslararası yapılan ilk Akademik Forum olma özelliğini de taşıyor.

Yayın No: 13 - İç Denetim Üzerine Yapılan Akademik Çalışmaların Analizi: 2010-2015

TİDE Akademik İlişkiler Komitesi (AİK) bünyesinde başlatılan ve dönemseller olarak tekrarlanan bu çalışmanın ikincisi, 2010-2015 dönemini kapsıyor. Yapılan araştırmanın kapsamında; Yüksek Öğretim Kurumu web sayfasında yer alan "Ulusal Tez Veritabanı" tez türlerini (yüksek lisans ve doktora) de dikkate alarak, yıllara göre, iç denetim, iç kontrol, kurumsal yönetim ve risk yönetimi konularındaki tez sayısı, tez temalarının sektörel bazda dağılımı ve tez çalışmasının yapıldığı üniversiteler ve danışman unvanları açısından analiz ediliyor. Çalışma, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Lerzan Kavut ile birlikte Doç. Dr. Burcu Adiloğlu ve Gürol Baloğlu tarafından hazırlandı.

Yayın No: 14 - Gelecek Zirvesi 2017

"Geleceği hisset, kendini fark et, harekete geç..."

TİDE Gelecek Okulu'nun etkinliği olarak düzenlenen Gelecek Zirvesi 2017, "Geleceği hisset, kendini fark et, harekete geç" teması ile 21 - 22 Nisan 2017 tarihlerinde Sakarya'da gerçekleştirildi. İki yılda bir düzenlenen etkinliğin zamanının belirlenmesinde bahar mevsimi, mekanın seçilmesinde ise Ulusal Bağımsızlık Destanımız ilham kaynağı olarak alınıyor. Sakarya Zaferi'nde ifade bulan atalarımızın canları pahasına fedakarlık göstererek imkansız başarıya ruhu, Gelecek Zirvesi 2017'nin de ana teması için ilham kaynağı oluyor. Zirve'de akademisyenler, iş dünyası temsilcileri ile birlikte alanlarında uzman konuk konuşmacılar, Sakarya Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleşen Zirve'de, bir araya geldi. İlgi çeken konuşmalar ve sunumlar, Gelecek Zirvesi 2017 adıyla kitaplaştırıldı.

Yayın No: 15 - Uluslararası Akademik Forum 2018

Kitapta; Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE)'nin, Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) ile birlikte Eskişehir Anadolu Üniversitesi ev sahipliğinde, 11 Mayıs 2018 tarihinde, "Gerçek Zamanlı Güvence Modeli Olarak Sürekli Denetim ve Sürekli İzleme" temasıyla gerçekleştirdiği beşinci Akademik Forum'da yer alan konuşmalar, sunumlar ile birlikte değerli akademisyenlerimizin bildirimleri de yer alıyor.

Yayın No: 16 - Türkiye'de İç Denetim Üzerine Yapılan Akademik Çalışmaların Analizi: 2016-2017 ve 1985-2017 Değerlendirmeleri

TİDE Akademik İlişkiler Komitesi (AİK) Eğitim Bölümü Akademik Tez Envanteri Çalışma Grubu bünyesinde yürütülen Lisansüstü Tez Envanteri çalışmalarının üçüncüsü olarak hazırlanan "Türkiye'de İç Denetim Üzerine Yapılan Akademik Çalışmaların Analizi: 2016-2017 ve 1985-2017 Değerlendirmeleri" araştırma çalışması, Türkiye Yüksek Öğretim Kurumu "Ulusal Tez Veritabanı"nda yer alan, 2016 ve 2017 yıllarında yapılmış "İç Denetim ve İlişkili Konulardaki Yüksek Lisans ve Doktora Tez Çalışmalarının" çeşitli açılardan analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada ayrıca, 2010-2017 dönemi analizi ve 1985-2017 dönemi karşılaştırmasına yer verilmiştir. TİDE AİK bünyesinde oluşturulan "Lisansüstü Akademik Çalışmalar Veri Tabanı"nı güncelleyen bu çalışma; devamlılığı ve yıllar itibarıyla mukayese edilebilirliği sağlanmak açısından, önceki yıllarda yapılan araştırmalarla uyumlu ve aynı içerikte gerçekleştirilmiştir. Çalışma, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Lerzan Kavut ile birlikte Doç. Dr. Burcu Adiloğlu ve Araştırma Görevlisi Nevzat Güngör tarafından hazırlanmıştır.

Yayın No: 17 - Uluslararası Mesleki Uygulama Çerçevesi (UMUÇ)

TİDE Yayınlarının 17. yayını olan Uluslararası Mesleki Uygulama Çerçevesi (UMUÇ) diğer adıyla Kırmızı Kitap, güncellenen son baskısıyla Türkçeye kazandırıldı. İç denetçiler için her zaman elinin altında bulunması gereken ve iç denetçilerin işlerinin bir nevi anayasası sayılan Kırmızı Kitap, devamlı bir başvuru kaynağı olarak kullanılıyor. Aynı zamanda kitabın içinde yer alan Zorunlu Rehber'de, İç Denetimde Mesleki Uygulamalar için Ana Prensipler, Uluslararası İç Denetim Standartları, İç Denetimin Tanımı ve Etik Kurallar ile Tavsiye Edilen Rehber'de Uygulama Rehberleri ve Ek Rehberler, iç denetçilerin çalışmalarında uyulması zorunlu ilkeler halinde sunuluyor. Kitap, TİDE Standartlar ve Sertifikasyon Komitesi tarafından yayına hazırlandı.

Yayın No: 18 - Gelecek Zirvesi 2019

"Güneş ufuktan, gelecek umuttan doğar..."

2019 yılı bu ülke için özel bir yıldır. Mustafa Kemal ve arkadaşlarının 19 Mayıs 1919 günü Samsun'a çıkışının 100. yılında, Gelecek Zirvesi 2019, Samsun'da Ondokuz Mayıs Üniversitesi (OMÜ)'nin ev sahipliğinde düzenlendi. Zirve öncesi Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nın tahsis ettiği TCG BAYRAKTAR (L-402) Milli Amfibi Tank Çıkarma Gemisi'nde başlayan yolculukta, Türkiye'nin farklı şehirlerindeki üniversitelerimizden 100 öğrenciyle birlikte, Milli Savunma Üniversitesi Deniz Harp Okulu öğrencileri, akademisyenler, iş ve meslek insanları yer aldı. OMÜ'nün ev sahipliğinde ve

"Güneş Ufuktan, Gelecek Umuttan Doğar" temasıyla düzenlenen Zirvede, alanında uzman konuşmacılarla birlikte akademisyenler ve meslek profesyonelleri de ufuk açıcı konuşmalarıyla yer aldılar. Bu konuşmalar ve sunumlar, Gelecek Zirvesi 2019 adıyla kitaplaştırıldı.

Yayın No: 19 - Uluslararası Akademik Forum 2020

Altıncısı düzenlenen, "Uzaktan Erişim ve Yeni Normal" temalı Uluslararası Akademik Forum 2020, 29 Mayıs 2020 tarihinde, çevrimiçi olarak ve yaklaşık 500 kişinin uzaktan katılımıyla gerçekleştirildi. Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE) ve Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) işbirliğiyle, iki yılda bir düzenlenen Forum ile alanında uzman isimler bir araya geldi. Pandemi koşulları nedeniyle, TİDE tarihinde de bir ilk olarak çevrim içi düzenlenen Uluslararası Akademik Forum 2020'de yer alan konuşmalar, sunumlarla birlikte kitapta yer alıyor.

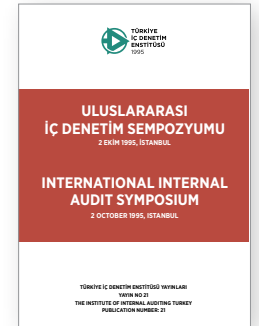
Yayın No: 20 - Gelecek Zirvesi 2021: "Gelecek Sensin... İleri!"

Türkiye İç Denetim Enstitüsü ve Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı iş birliğinin yanı sıra Afyon Kocatepe Üniversitesi'nin destekleriyle dördüncüsü gerçekleşen Gelecek Zirvesi'nin teması; "Gelecek Sensin... İleri!" oldu. İki yılda bir düzenlenen Gelecek Zirvesi, ilhamını Ulusal Bağımsızlık destanından alıyor. 2021 yılında da Zirve'nin, Anadolu'nun ve Türk ulusunun kurtuluşunu sağlayan Büyük Taarruz'un başladığı topraklarda Afyonkarahisar'da düzenlenmesi planlanıyordu. Pandemi kısıtlarının devam etmesi sebebiyle, Afyonkarahisar'a gidilemedi fakat etkinlik Afyon Kocatepe Üniversitesi'nin ev sahipliğinde çevrim içi olarak düzenlendi. Türkiye İç Denetim Enstitüsü Gelecek Okulu'nun bir etkinliği olarak hayata geçirilen Zirve'ye, ülkemizin ve mesleğimizin geleceği olan üniversite öğrencileri, onları geleceğe hazırlayan çeşitli üniversitelerde görevli akademisyenlerle birlikte değerli konuşmacılar ve mesleğin profesyonelleri katıldı. Bu konuşmalar ve sunumlar, Gelecek Zirvesi 2021 adıyla kitaplaştırıldı.

Yayın No: 21 - Uluslararası İç Denetim Sempozyumu

19 Eylül 1995 tarihinde kurulan TİDE, kuruluşunun küresel ve ulusal ilanını, 2 Ekim 1995 tarihinde düzenlenen "Uluslararası İç Denetim Sempozyumu" ile gerçekleştiriyor. TİDE'nin kurumsal belleğinde miladi bir değer ve öneme sahip olan bu ilk etkinliğin aynı zamanda o dönemde çıkarılmış ilk yayını da bulunuyor.

TİDE Yayınları, bu ilk yayını yeniden gün yüzüne çıkararak, geleceğe olan sorumluluğunu da yerine getiriyor. Kitapta, bundan 27 yıl önce gerçekleştirilen bu önemli organizasyonda konuşma yapan konukların konuşma metinleri ve sunumları, İngilizce ve Türkçe olarak yer alıyor. Kitaba TİDE web sayfası üzerinden erişebilirsiniz.

Yayın No: 22 - Uluslararası Akademik Forum 2022

Yedincisi düzenlenen, “Çok Kutuplaşan Dünyada Jeoekonomik Stratejiler ve Denetim” temalı Uluslararası Akademik Forum 2022, 2 Aralık 2022 tarihinde gerçekleştirildi. Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE) ve Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) iş birliği ve Yeditepe Üniversitesi ev sahipliğinde düzenlenen Forum ile alanında uzman isimler bir araya geldi. Uluslararası Akademik Forum 2022’de yer alan konuşmalar, sunumlarla birlikte kitapta yer almaktadır.

Yayın No: 23 - Gelecek Zirvesi 2023

2023 yılı Cumhuriyetimizin 100. yılının kutlandığı çok özel ve önemli bir yıldır. Cumhuriyetimizin 100. yılı, Ankara’da Siyasal Bilgiler Fakültesi ev sahipliğinde düzenlenen Gelecek Zirvesi 2023 etkinliğiyle kutlandı. “Düşlediğin Gelecek Değerlerinden Gelecek” temasıyla, 12-14 Ekim 2023 tarihleri arasında gerçekleşen Zirve, Anıtkabir ve Kurtuluş Savaşı Müzesi ziyaretleriyle başladı. Zirve’de akademisyenler, iş dünyası temsilcileri ile birlikte alanlarında uzman konuk konuşmacılar bir araya geldi. İlgi çeken konuşmalar ve sunumlar, Gelecek Zirvesi 2023 adıyla kitaplaştırıldı.

Yayın No: 24 - Uluslararası Akademik Forum 2024

Sekizincisi düzenlenen, “Teknoloji Devrimi ve Sürdürülebilirlik Dünyasında GÜVENİN YENİDEN İNŞASI İÇİN DENETİM” temalı Uluslararası Akademik Forum 2024, 10 Mayıs 2024 tarihinde gerçekleştirildi. Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE) ve Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) iş birliği ve Dokuz Eylül Üniversitesi ev sahipliğinde düzenlenen Forum ile alanında uzman isimler bir araya geldi. Uluslararası Akademik Forum 2024’de yer alan konuşmalar, sunumlarla birlikte kitapta yer almaktadır.

ULUSLARARASI AKADEMİK FORUM 2024

Teknoloji Devrimi ve Sürdürülebilirlik Dünyasında GÜVENİN YENİDEN İNŞASI İÇİN DENETİM

10 Mayıs 2024

ULUSLARARASI AKADEMİK FORUM 2024 ŞİMDİ YOUTUBE KANALIMIZDA!

Değerli Üyemiz;

Uluslararası Akademik Forum 2024’ü, Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE) ve Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV) iş birliğiyle, 10 Mayıs 2024 tarihinde, “Teknoloji Devrimi ve Sürdürülebilirlik Dünyasında Güvenin Yeniden İnşası İçin Denetim” temasıyla, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirdik.

Bu yıl sekizincisini düzenlediğimiz Forum’da, dünyada dramatik biçimde sarsılan, GÜVEN’in yeniden inşasında, bir güvence sistemi olarak, denetim olgusunun çok değerli bir rolü ve işlevi olduğu vurgulandı. Denetimin, güvenin yeniden inşasındaki zorlukları aşma gücünü ortaya koyması amaçlanan Forum’da konu; konunun uzmanları, akademisyenler ve ilgili tüm taraflarla tartışılarak değerlendirildi. Program konuşmaları Youtube kanalından eş zamanlı olarak yayınlandı.

Forum, Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Çağnur BALSARI’nın açılış konuşmasıyla başladı. Daha sonra Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mahmut AK, TİDE Yönetim Kurulu Başkan Vekili Prof. Dr. Nur İrem NUHOĞLU söz aldı. NUHOĞLU Forum’da artan belirsizlere karşın güvenin yeniden inşası için iç denetimin önemini vurgulanacağını ifade etti. TİDE Kurucu ve Onursal Başkanı Akademik İlişkiler Komitesi Başkanı Ali Kamil UZUN, dünyada dramatik biçimde sarsılmış olan “Güven’in yeniden inşasında”, bir güvence sistemi olarak, denetim olgusunun çok değerli bir rolü ve işlevi olduğunu söyledi. MÖDAV Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Nuran CÖMERT ise Forum’un temasında altı çizilecek kavramın denetim olduğunu ifade etti.

Açılış Sunusunu Teknoloji Devrimi ve Sürdürülebilirlik başlığında İzmir Ekonomi Üniversitesi’nden Prof. Dr. C. Coşkun KÜÇÜKÖZMEN yaptı. Yaptığı sunumda teknolojinin denetçilerin yerini almadığını aksine onları güçlendirdiğini ifade eden Küçüközen, buradan gidilecek yolun ise sürekli öğrenme ve yenilik kültürünün tesisi olduğunu söyledi.

Boğaziçi Üniversitesi TİDE Yönetim Kurulu Başkan Vekili Prof. Dr. Nur İrem NUHOĞLU moderatörlüğünde gerçekleşen Forum 1, “Değişen Dünyanın Yeni Dinamikleri” başlığında gerçekleşti. Oturumda, Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dekan Yardımcısı Prof. Dr. Mübeccel Banu DURUKAN SALI, Norm Digital Genel Müdürü Erkan YENİCARE söz aldılar.

Öğle arasında sonra, Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuarı öğrencisi Deniz Zenginçül tarafından verilen mini piyano konserinin ardından Mesleki ve Akademik Saygı Ödülü Töreni gerçekleştirildi. Muhasebe biliminin, muhasebe bilim insanlarının ve muhasebe mesleğinin geliştirilmesi için yasağı boyunca vermiş olduğu özveriyle çabalar ve katkılar nedeniyle Anadolu Üniversitesi emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Ferruh Cömlekçi, ‘Mesleki ve Akademik Saygı Ödülü’ne layık görüldü. Prof. Dr. Ferruh Cömlekçi için Anadolu Üniversitesi Rektörlük Salonu’nda gerçekleştirilen ödül takdimi töreninin videosu, salonda alkışlarla izlendi.

Daha sonra İİA Yunanistan Başkanı Verra MARMALIDOU, “Addressing Challenges in A Rapidly Evolving Technological Landscape - Hızla Gelişen Teknolojik Ortamda Zorlukların Ele Alınması” başlığıyla bir sunum gerçekleştirdi. Marmalidou sunumunda hızla gelişen teknoloji ortamının işletmelere sunduğu benzeri görülmemiş fırsatlar ve zorlukların altını çizdi.

Prof. Dr. Ömer Lalik’in moderatörlüğünde Güvenin Yeniden İnşası İçin Denetim temasıyla başlayan Forum 2’nin konuşmacıları Netaş CEO’su Sinan DUMLU, Garanti Bankası Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı Dr. Burak ERKEK, Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ali Fatih DALKILIÇ oldu.

Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Çağnur BALSARI tarafından yapılan değerlendirme ve kapanış konuşmasından sonra Forum bayrağı, 2026’da dokuzuncusu düzenlenecek olan ve Uluslararası Akademik Forum’un ev sahipliğini üstlenen İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi Duygu ANIL KESKİN tarafından teslim alındı. Forum geleceğe nice forumlarda bir araya gelebilmek temennisiyle sonlandırıldı.

Dokuz Eylül Üniversitesi’nde düzenlenen ve değerli konuşmacıların sunumlarından, görüşlerinden faydalanacağınızı düşündüğümüz Akademik Forum 2024 etkinliğimizi çevrim içi erişime açtık. Forum konuşmacılarımızı Youtube kanalımızdan izleyebilir, değerli görüşlerinden faydalanabilirsiniz.

Gelecek etkinliklerimizde buluşmak dileklerimizle, sevgi ve saygılarımızı sunarız.

Türkiye İç Denetim Enstitüsü

Uluslararası Akademik Forum 2024 programında yer alan tüm etkinlik videolarına, TİDE Youtube kanalından erişebilirsiniz.

https://www.youtube.com/watch?v=z_EoHyZ_k4c&list=PLu212k9lP89G2EqDaw-3ORrPSj7OrBed

ISBN 978-605-73775-4-8

9 786057 377548